

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM FAKÜLTESİ
GAZETECİLİK BÖLÜMÜ**

**ETİYOPYA'DA KAPSAYICI EĞİTİM UYGULAMALARI VE MEDYA
YAYINCILIĞI NABAD TV-SRTV ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elyas Abdi İSMAİL

KOCAELİ-2023

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM FAKÜLTESİ
GAZETECİLİK BÖLÜMÜ**

**ETİYOPYA'DA KAPSAYICI EĞİTİM UYGULAMALARI VE MEDYA
YAYINCILIĞI NABAD TV-SRTV ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elyas Abdi İSMAİL

Doç. Dr. Selma AKGÜL

KOCAELİ-2023

**T.C KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM FAKÜLTESİ
GAZETECİLİK BÖLÜMÜ**

**ETİYOPYA'DA KAPSAYICI EĞİTİM UYGULAMALARI VE MEDYA
YAYINCILIĞI
NABAD TV- SRTV ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Elyas Abdi İSMAİL
Enstitü Yönetim Kurulu Tarihi ve Sayısı: 06.06.2023/16

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Selma AKGÜL (Danışman)

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Betül PAZARBAŞI

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Ömer Lütfi GÜNEY

KOCAELİ -2023

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bize güç ve rehberlik veren Allah'a şükürler olsun. O'nun lütuf ve bereketleri bizimle olsun ve bu araştırma, bilginin ilerlemesine küçük bir katkı olsun. Öncelikle, bu çalışma süresince sonsuz desteği, rehberliği ve cesaretlendirmesi için Prof. Dr. Selma Akgül'e içtenlikle teşekkür etmek istiyorum. Değerli hocam; bilgeliğiniz, alanınızdaki uzmanlığınız ve danışmanlığınız benim için çok kıymetli. Akademik ve mesleki gelişimime katkınız için size sonsuza kadar minnettar kalacağım. Başarılı olabilmem için verdiğiniz emek; bana her koşulda inanmanız; zorluklar ve engellerle karşı karşıya kaldığımda bile, ilham ve motivasyon kaynağı oldu. Yoğun programınıza rağmen her zaman ulaşılabilir olmanız ve çalışmamla ilgili verdiğiniz geri bildirimler bu çalışmanın ortaya çıkmasının en büyük sebebi oldu. Sizin gibi birisiyle çalışma fırsatına sahip olmanın onurunu yaşıyorum. Hayatımdaki etkiniz sonsuza kadar sürecek ve sizi danışmanım olarak gururla göstereceğim.

Yine araştırmam süresince ebeveynlerimin verdiği destek için onlara çok teşekkür ederim. Her zaman ilham kaynağı olan ebeveynlerimin bana olan inançları, başarımın arkasındaki güç kaynağıdır. Onların sevgisi, rehberliği ve fedakarlıkları beni bugünkü kişiye dönüştüren en önemli etkenlerdir. Bu çalışmanın oluşmasında onların yadsınamaz bir teşviği ve desteği oldu. Bu yüzden bu çalışmayı onlara sevgimin ve minnetimin bir belgesi olarak adıyorum.

Son olarak, her zaman bir destek ve teşvik kaynağı olan sevgili eşim 'İsra Mohamed'e derin şükranlarımı sunmak istiyorum. Onun sevgisi, sabrı ve anlayışı benim için tarifsiz bir güç kaynağı oldu; bu çalışma onun desteği olmadan olmazdı. Bu anlamda, çalışmamı en iyi arkadaşım ve öbür yarım gibi hissettiğim eşimle birlikteliğimizin bir ürünü olarak görüyorum. Kendisine çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
KISALTMALAR	VIII
TABLO LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1.1. Kapsayıcı Eğitim Kavramı	5
1.2. Kapsayıcı Eğitim Süreci	6
1.2.1. Dünya’da Kapsayıcı Eğitim Uygulaması ve Zorlukları	9
1.2.2. Etiyopya’da Kapsayıcı Eğitim, Süreci, Politikası, ve Uygulaması.....	13
1.2.3. Etiyopya’da Kapsayıcı Eğitimi Uygulamanın Karşısındaki Zorluklar	16
İKİNCİ BÖLÜM	18
KAPSAYICI EĞİTİMİN GELİŞTİRİLMESİNDE YETİŞTİRME KURAMI YAKLAŞIMIYLA MEDYANIN ROLÜ VE ETİYOPYA MEDYASI	18
2.1. Yetiştirme Kuramı ve Teorinin Bileşenleri.....	18
2.1.1. Kurumsal Süreç Analizi	19
2.1.3. Yetiştirme Analizi	20
2.2. Medya ve Medyanın Toplumdaki Rolü.....	20
2.3. Kapsayıcı Eğitimde Medyanın Rolü	22
2.4. Kapsayıcı Eğitimin Yayın Ortamı Olarak Televizyon	24
2.4.1. TV’nin özellikleri ve İşlevleri	25
2.5. Etiyopya Medyası ve Eğitimdeki Rolü	25
2.5.1. Etiyopya’da Televizyon ve Yayımıcılığı	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	29
KAPSAYICI EĞİTİMİ TEŞVİK ETMEDE ETİYOPYA MEDYASI: NABAD TV ve SRTV ÖRNEĞİ	29
2.6. Araştırmanın Problemi, Önemi ve Amacı	29
2.7. Araştırmanın Amacı	31
2.8. Araştırma Önemi.....	31
2.9. Araştırmanın Soruları	31
2.10. Araştırmanın Sınırlılıkları	32
2.11. Araştırmanın Tasarımı	32
2.11.1. Araştırmanın alanı ve Örneklemi.....	32
2.12. Araştırmanın Yöntemi	33
2.12.1. Anket	33
2.12.2. Derinlemesine Görüşme	34
2.12.3. Veri Toplama.....	34
2.12.4. Veri Analizi ve Yorumlama	34
2.13. Bulgular ve Analizi	35
2.13.1. Nicel Veriler	35
2.13.2. Nitel Bulgular	53
2.13.3. Tartışma	62

Sonuç ve Öneriler.....	64
Kaynakça	67
Ekler	74
Özgeçmiş	96

ÖZET

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin en temel maddesi olan “eğitim herkesin hakkıdır” söylemine atıfta bulunarak geliştirilen “kapsayıcı eğitim” söylemi 1980 yılının sonlarına doğru Birleşmiş Milletlere üye ülkelerce geliştirilen bir projeye dönüşmüştür (UN, 1948, UNESCO, 1986). 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çerçevesinde UNESCO’nun yerel ve ulusal düzeylerde Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelere desteği ile bu süreç yeni bir ivme kazanmıştır. Çünkü kapsayıcı eğitim; toplumsal yaşamda farklılıkları ne olursa olsun, önyargısız bir şekilde herkesin nitelikli bir eğitime ulaşması ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarını kullanabilmesi için önemli bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın araştırma konusunu oluşturan Etiyopya, 200 milyon nüfusa sahip, 80’den fazla farklı dilin konuşulduğu, kültürel farklılıklarıyla dikkat çeken kabilelerin yaşadığı, ekonomik gelir düzeyi düşük bir ülkedir. Etiyopya hükümeti, başta engelli bireyler olmak üzere, çocukların ve kadınların eğitime dahil olmaları için yeterli çabayı gösterememiştir. Önyargıları kırmak ve farkındalığı artırmak için yaptığı çalışmalar ise son derece yetersiz kalmıştır. Eğitimde yaşanan bu olumsuz tablonun nedenleri arasında muhafazakâr tutum, batıl inançlar ve önyargılar ön sırada gelmektedir. Toplumsal baskıya neden olan bu unsurlar, özellikle engelli çocukların aileleri tarafından çocukların evlerde izole tutulmasına ve hatta bazen de utanç duyulması sebebiyle onların saklanması yol açmaktadır. Bu nedenle Etiyopya’da, özel gereksinimli bireylere ve kadınlara yönelik mevcut önyargı ve tutumların kırılması ve kültürel farklılıkların yaratabileceği olası sorunlarla başedilebilmesi için kapsayıcı eğitim uygulamaları bir fırsat olarak düşünülmektedir.

Bu gerekçeyle bu araştırma, Etiyopya’da akademik çalışmalar içinde araştırma sahası olarak henüz kendisine yeterince yer bulamamış olan kapsayıcı eğitim farkındalığının geliştirilmesinde medyanın ve medya yayıncılığının nasıl bir rol oynayabileceği konusuna odaklanmıştır. Çalışmanın teorik çerçevesini medyanın ve spesifik olarak özellikle televizyonun, izleyicilerin algılarını, tutumlarını, inançlarını ve değerlerini şekillendirmede etkili olduğunu savunan ve sosyo-kültürel bir teori olarak dikkat çeken “yetiştirme kuramı” oluşturmuştur (Gerbner,1934). Amaç; bu kuram perspektifinden Etiyopya’da kapsayıcı

eğitim süreç ve uygulamalarıyla ilgili medya yayıncılığı hakkında durum tespiti yapmak ve bu konuda televizyon muhabirlerinin yaklaşımlarını ortaya koymaktır.

Bu gerekçeyle araştırma kapsamına Etiyopya’da en çok izlenen kanallarda çalışan medya çalışanları alınmıştır. Bunlar: Devlet televizyon kanalı NABAD TV, bir özel televizyon kanalı olan SRTV ve Etiyopya’nın Jigjiga kentinde yazılı, görsel ve işitsel medyada görev yapan gazetecilerden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama ve değerlendirme sürecinde hem nicel hem de nitel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Nicel bir analiz yöntemi olan anket çalışmasıyla gazetecilerin kapsayıcı eğitime bakış açıları tespit edilmeye çalışılırken; yapılandırılmış soru formunun kullanıldığı nitel analiz yöntemi olan derinlemesine görüşme tekniğiyle de televizyon kanal yönetici ve program yapımcılarının yayıncılık süreçlerindeki yaklaşımları belirlenmek istenmiştir.

Çalışma sonucunda, Etiyopya medyasının yayıncılık uygulamalarında, özel gereksinimli bireylerin ya da marjinal grupların ve çocukların, eğitim yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik ailelerin yanlış kanılarını ortadan kaldırmak için kapsayıcı eğitime yönelik az sayıda yayın ve programa yer verdiği ve farkındalık yaratma konusunda başarılı bir grafik çizemediği görülmüştür. Ortaya çıkan bir diğer sonuç ise kapsayıcı eğitimle ilgili bilgi yetersizliğine dikkat çeken gazetecilerin özel gereksinimli bireylerin konu olduğu hikayeleri üretme konusunda pasif kalmalarıdır. Maddi kaynak bulmada yaşanan zorluklar da gazetecileri, Etiyopya Eğitim Bakanlığı, yerel hizmetler ya da uluslararası sivil toplum kuruluşlarına (STK) bağımlı kılmıştır. Çünkü medyada yer alan programların çoğu, hükümet yerine Save the Children ve UNICEF gibi STK’lar tarafından finanse edilmektedir. Bu programların görece başarısı ise Gerbner’in yetiştirme teorisini doğrulamaktadır. Etiyopya televizyon kanallarında kapsayıcı eğitimin motive edilmesi ve önündeki engellerin kaldırılması ancak tüm aktörlerin kapsayıcı ve eşitlikçi bir eğitimin topluma uyarlanabilmesi yönünde ortak bir amaç birlikteliğiyle çabalamasıyla mümkün olabileceği görülmektedir. Olumsuz algıları değiştirebilecek ve farkındalık yaratacak medya programlarının sayısı arttıkça, engellilerin ve ötekileştirilmiş grupların temel hakkı olan eğitim olanaklarına artacaktır.

Anahtar kelimeler: Kapsayıcı Eğitim, Etiyopya, Medya, Engellilik, Sosyal içerme

ABSTRACT

The discourse of “inclusive education”, which was developed by referring to the basic article of the Universal Declaration of Human Rights “education is everyone's right...”, turned into a project that started to be implemented in the member states of the United Nations towards the end of 1980 (UN, 1948, UNESCO, 1986). In the 2030 Agenda for Sustainable Development Goals, UNESCO's local and national support gives a new impetus to this process. Because inclusive education is an important opportunity for everyone in the society with all its differences to reach a quality education and to use lifelong learning opportunities without prejudice.

The research area of this study is Ethiopia, a country with a population of 200 million and a low level of economic income inhabited by tribes with more than 80 different languages and cultural differences. It is seen that the efforts made by the Ethiopian government for the inclusion of children and women, especially disabled people, in education are insufficient to break prejudices and raise awareness. Conservative attitudes, superstitions and prejudices come first among the reasons for this negative situation in education. This phenomenon, which results social pressure, causes especially disabled children to be kept in isolation at homes by their families and sometimes hide them out of shame. In addition to such prejudices and attitudes, different cultural elements added to these phenomena strengthen the emphasis that inclusive education practices can be an opportunity for Ethiopia.

For this reason, the research focused on the role of the media in raising awareness about inclusive education, which has not been yet chosen as a research area in academic studies in Ethiopia. The theoretical framework of the study was formed by the cultivation theory, which is a socio-cultural theory which argues that the media, especially television, are effective in shaping the perceptions, attitudes, beliefs and values of the audience (Gerbner, 1934). The aim is to reveal the situation about media broadcasting related to inclusive education process and practices in Ethiopia from the perspective of this theory and to determine the approaches of television reporters on this issue.

The population of this study, which aims to determine the role of Ethiopian media in promoting inclusive education, consists of journalists working in the written, visual and

audio media in the city of Jigjiga, SRTV, the most watched state television channel, and NABAD TV, the private television channel. Both quantitative and qualitative methods were used together for the data collection and analysis. While trying to determine the perspectives of journalists on inclusive education with the survey method, which is a quantitative analysis method, the approaches of television channel managers and program producers in the implementation processes were tried to be determined with the in-depth interview technique using structured questions.

As a result, it was seen that Ethiopian media involved in a small number of publications and programs in broadcasting practices related to inclusive education in order to eliminate the misconceptions of families about the development of children's educational abilities of children with special needs or marginalized groups, and could not draw a successful graphic in raising awareness. Another result of the finding is that journalists who draw attention to the lack of resources and lack of information about inclusive education, remain passive in producing stories about individuals with special needs and are dependent on the Ministry of Education, local services or non-governmental organizations (NGOs). Because most of the programs in the media are financed by NGOs such as Save the Children and UNICEF rather than the government. The relative success of these programs confirms Gerbner's cultivation theory. It is seen that the obstacles to the promotion of inclusive education in Ethiopian television channels can only be possible with the unity of all actors to adapt an inclusive and egalitarian education to the whole society. Thus, the number of programs that will change the negative perceptions of disabled and marginalized groups about education will increase.

Keywords: Disability, Inclusive Education, Inclusion, Media, Social inclusion

KISALTMALAR

ABD – Amerika Birleşik Devletleri
BDP– Büyüme ve Dönüşüm Planı
BM – Birleşmiş Milletler
DESA – Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı
EBC – Etiyopya Yayın Kurumu
EFA – Herke için Eğitim
FDRE – Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti
EMA – Eğitim Medya Ajansı
EÖP – Eğitim ve Öğretim Politikası
EPRDF – Etiyopya Halkın Devrimci Demokratik Cephesi
ESGP – Eğitim Sektörü Geliştirme Programı
ESTV – Etiyopya Somali Televizyonu
ETV – Etiyopya Televizyonu
EWA – Eğitim Yazarları Derneği
IE – Kapsayıcı Eğitim
IERC’ler – Kapsayıcı Eğitim Kaynak Merkezleri
ILO – Uluslararası Çalışma Örgütü
LSEN – Özel Eğitim İhtiyaçları Olan Öğrenciler
MEB – Millî Eğitim Bakanlığı
OAU – Afrika Birliği Örgütü
SNE – Özel İhtiyaç Eğitimi
SDC – İsviçre Kalkınma ve İş birliği Ajansı
SKH’ler - Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SKH – Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SNE – Özel İhtiyaç Eğitimi
SRTV – Somali Bölgesi Televizyon
STK’lar – Sivil Toplum Kuruluşları
TMEÖ – Teknik, meslek eğitim ve öğretim
TVET – Teknik, Mesleki Eğitim ve Öğretim
UNCRPD – Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme
UNESCO – Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNICEF – Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu
UPE – Evrensel İlköğretimi
USAID – Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyeti.....	35
Tablo 2: Katılımcıların Yaş Kategorisi.....	36
Tablo 3: Gazetecilerin çalıştığı televizyon Kanalları.....	35
Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Düzeyleri.....	37
Tablo 5: Gazetecilerin Medya İşletmelerindeki Pozisyonları.....	37
Tablo 6: Gazetecilerin TV Haber Programlarında Kullandıkları Dil.....	38
Tablo 7: Katılımcıların Meslek Deneyimleri.....	38
Tablo 8: Gazetecilerin Medya Kuruluşlarında Görev Aldıkları Departman.....	39
Tablo 9: Gazetecilerin Kapsayıcı Eğitime Yönelik Bilgi Düzeyi.....	39
Tablo 10: NABAD TV ve SRTV'de Çalışan Özel Gereksinimi Olan Gazeteci Sayısı.....	40
Tablo 11: NABAD TV ve SRTV'nin Eğitim Program Üretimindeki Rolü	42
Tablo 12: Medya kanallarının Kuruluş Amacı.....	42
Tablo 13: Televizyon kanallarında Eğitsel Programlar	43
Tablo 14: Gazetecilerin Engellilerle İlgili İçerik Oluşturma Deneyimleri.....	44
Tablo 15: NABAD TV Ve SRTV'de Kapsayıcı Eğitimle İlgili Program Üretimi.....	44
Tablo 16: NABAD TV ve SRTV İçeriğinde İnsan Haklarının Önceliği.....	45
Tablo 17: NABAD TV ve SRTV'nin Kapsayıcı Yayıncılık Anlayışında Öne Çıkan İnsan Hakları Temaları.....	46
Tablo 18: Medyanın Eğitimin Geliştirmesindeki Rolü.....	47
Tablo 19: Gazetecilerin Kapsayıcı Eğitim Tanıtımında Medyanın/TV'nin Rolüne İlişkin Değerlendirmesi.....	47
Tablo 20: NABAD TV ve SRTV Kanallarında Kapsayıcı Eğitime Ayrılan Süre.....	48
Tablo 21: Gazetecilerin Engelli Bireylerle İlgili Haber ve İçerik Üretiminde Karşılaştığı Problemler.....	49
Tablo 22: Gazetecilere Göre NABAD TV Ve SRTV'nin Kapsayıcı Eğitimle İlgili Yayınlarının Toplum Üzerindeki Etkisi.....	51
Tablo 23: Medya Kurumlarının Kapsayıcı Eğitime İlişkin İçerik Üretiminde Yaşadığı Zorluklar.....	51

GİRİŞ

Eğitim, insanların öğrenme yoluyla hayallerini gerçekleştirmeye çalıştığı sürekliliği olan bir süreçtir. Eğitim olmadan insan varlığı bir hiçtir. Çünkü eğitim, bireyin daha iyiye ulaşması, sorumlu bir vatandaş ve toplumun aktif bir üyesi olması için gelecekte üretken bir şeyler yapma potansiyelini en iyi şekilde kullanmasına olanak sağlamada temel bir rol oynamaktadır (Hussain, 2014). Ayrıca, eğitim, insanların yaşamları boyunca ihtiyaç duydukları ve istedikleri şeyleri potansiyellerine göre öğrenebilmeleri ile ilgili bir süreçtir (MoE, 2012). İnsan hakları ve demokratik uygulamalar içerisinde temel bir hak olarak eğitim, sürdürülebilir toplum, yoksulluğu azaltma ve sosyo-ekonomik koşulları iyileştirmek için temel unsurlardan biri olarak görülmektedir.

Eğitim her birey için hayati bir öneme sahip ancak var olan eğitim sisteminde herkes bu eğitim koşullarından eşit düzeyde yararlanamamaktadır. Özellikle engelli bireyler, kadınlar ve çocuklar için eğitime ulaşmak özellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkeler için oldukça zordur. Bu anlamda kişinin sosyal, kültürel, ekonomik ve yeteneklerine bakılmaksızın herkesin eğitim hakkını savunan ve evrensel olarak kabul görmüş bir yaklaşım olan kapsayıcı eğitim yaklaşımı son derece önemlidir. Kapsayıcı eğitim yaklaşımı İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin “herkesin eğitim hakkı vardır”, maddesini temel alarak ortaya çıkmıştır. (Deaton, 2011). Özel eğitime bir alternatif olarak kapsayıcı eğitim; okulların ve okul sistemlerinin sorumluluklarını genişleterek marjinal grupların eğitime erişimini, katılımını ve fırsatlarını desteklemiştir (Skrtic vb. 1996). Ancak kavram, ilk olarak Avrupa'da çıkmış, Asya'da uyarlanmış ve daha sonra Afrika'ya tanıtılmıştır.

Bununla birlikte, kapsayıcı eğitim yaklaşımı 1994 yılında UNESCO Salamanca bildirgesi ile önem kazanmıştır. Bu yaklaşım ise kişilerin engelli olup olmadıklarına bakılmaksızın herkesin eşit eğitim fırsatlarına erişimini savunan sosyal adalet kavramına dayanır. (UNESCO, 1994). Ayrıca kapsayıcı eğitim, kişilerin yaşam kalitesini yükselterek, onların onurlu ve kendine değer veren bağımsız, üretken vatandaşlar olmalarını sağlar. Bu anlamda bu yaklaşımın hem bireyler hem de toplum için ekonomik bir faydası vardır. Adil ve demokratik bir topluma, ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına ve sosyal eşitliğin geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadır (MoE, 2012).

Kapsayıcı eğitim, her bir bireyin biricikliğine, kendine has ilgi alanlarına, yeteneklerine ve özel öğrenme gereksinimlerine sahip olduğu vurgular. Buradan hareketle, özel eğitim ihtiyaçları

olan öğrencilerin de genel eğitim sistemine eşit erişime sahip olmaları gerektiğini ve bu kişiler için bireysel destek programlarının sağlanması gerektiğini savunur. Eylül 2015'te Birleşmiş Milletler'in 193 Üye Devleti tarafından Genel Kurul'da kabul edilen 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Gündemine eğitimin de dahil edilmesi dikkat çekicidir (UN, 2018).

Etiyopya, 120 milyondan fazla insanın yaşadığı Afrika coğrafyasına ait bir ülkedir. (UNESCO, 2022). Nüfusun çoğu kırsal alanlarda yaşamaktadır ve modern eğitim ülkeye yaklaşık bir asır önce girmiştir. 1991 yılı öncesinde verilen eğitim ve öğretimin, insan yaşamı ve ülkenin ulusal kalkınması üzerindeki olumlu etkileri sınırlıdır. "Geleneksel eğitim modellerini modern ve laik eğitim modellerine dönüştürmek çok fazla engelle karşılaştığı için laik yöneticiler için kolay bir görev olmamıştır" (Bishaw, 2012).

1991'de biten ve 16 yıl süren iç savaş sonrasında ise Etiyopya'da eğitimde iyileşme görülür. Ülkedeki bu düzenli büyümenin bir sonucu olarak Etiyopya hükümeti, kendisine bağış yapan kişi ve kurumlarla birlikte eğitime erişimi iyileştirmek için büyük yatırımlar yapmıştır. Alınan temel önlemler arasında okul ücretlerinin kaldırılması, okul inşaatı ve bakımı için yapılan harcamaların artırılması, binlerce yeni öğretmen ve yöneticinin istihdam edilmesi ve eğitilmesi yer almıştır. (Engel & Rose, 2008). Ülkede, yaygın eğitim ilköğretimde, orta okulda ve lise seviyelerinde ücretsizdir. Eğitim, iki aşamaya ayrılan sekiz yıllık ilköğretimden oluşur: 1-4 ve 5-8. sınıflar. Orta öğretim iki aşamaya ayrılır: alt orta (9-10. sınıflar) ve üst (lise) orta (11-12. sınıflar). Lise, yüksek öğrenime hazırlık programıdır. Teknik Meslek Eğitim ve Öğretim (TMEÖ), genel eğitim sisteminden kurumsal olarak ayrı olsa da özellikle 8. ve 10. sınıflarda yaygın eğitimle paralellik gösterir. (Yigezu, 2021).

Bununla beraber, Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti'nin (FDRE) 1994 anayasası uyarınca, genel eğitim sistemi her Etiyopya vatandaşı için halka açık hale gelmiştir. Buna göre Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti (FDRE), cinsiyet, engellilik, dil, sosyo-ekonomik durum, din vb. farklılıklara bakılmaksızın tüm vatandaşlar için eğitimi erişilebilir kılmayı taahhüt etmiştir. Böylece, hükümet engelli kişilerin eğitime gerekli önemi vermiş ve yasal olarak da bunu uygulamaya başlamıştır. (MoE, 2012).

Benzer şekilde, Etiyopya'nın Eğitim ve Öğretim Politikası (EÖP, 1994), "kaliteli ilköğretimin tüm vatandaşlar için yaygınlaştırılmasının sadece bir hak değil, aynı zamanda kalkınma için bir

gereklilik” olduğunu belirtmektedir. Amaç; ayırım gözetmeksizin tüm çocuklara eğitim verilmesini ve dezavantajlı grupların eğitimde özel destek almalarını sağlamaktır. Çünkü hiçbir ayırım gözetilmeksizin her bireye veya yurttışa eşit ve adil bir şekilde eğitim verilmesi aynı zamanda demokrasinin bir gereğidir. 2016 yılında Etiyopya Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Programı Stratejisini tasarlamış ve bu programı 2012 yılında “Özel İhtiyaçlar/Kapsayıcı Eğitim Stratejisi” olarak yenilenmiştir. Böylece bakanlık, özel eğitime ihtiyacı olan tüm çocuklar, gençler ve yetişkinlerin, eşit eğitim ve öğretim olanaklarına ulaşması ve nihayetinde ülkenin sosyo-ekonomik kalkınmasına tam olarak katılmalarının sağlanması için kaliteli, ilgili ve kapsamlı bir yaklaşım sağlayan bir eğitim sistemi oluşturmuştur (MoE 2012: 12). Bu stratejik program, 2006-2011 yılları arasında uygulanmıştır. Uygulandığı dönemde, ülkenin yüksek kurumlarında Özel eğitim programlarının başlatılması, kapasite geliştirme programları, bazı kaynak merkezlerinin kurulması, bilinçlendirme, engelli öğrenciler hakkında veri toplama vb. gibi bazı başarılar sağlanmıştır. (a.g.e., 2012).

Ancak, stratejinin kendisinde var olan sorunlar ve uygulanması sırasında ortaya çıkan zayıflıklar nedeniyle, strateji amaçlanan hedeflere ulaşmamıştır. Bunun bir sonucu olarak, Eğitim Bakanlığı (EB) 2012 yılında oluşturan kapsamlı bir Özel İhtiyaç Eğitimi (SNE) /kapsayıcı eğitimi (KE) stratejisi geliştirmiştir. Strateji, ülkede sosyo-ekonomik kalkınmaya tam olarak katılmalarını sağlamak için özel ihtiyacı olan tüm çocuklara, kaliteli, eşitlikçi eğitim ve öğretim sağlayan kapsayıcı bir eğitim sistemi oluşturma genel hedefine ulaşmayı amaçlamakta ve bu hedefe ulaşmak için ülkede tüm medya organlarını kullanmak planlanan yaklaşımlar arasındadır (a.g.e., 2012).

Ayrıca medyanın tartışılmaz gücü ve hükümetin dördüncü kolu ya da organı olduğunu ve kapsayıcı eğitimde birçok rolü olduğunu örnekle kanıtlanmıştır. Onjoro'nun (t.y.) dediği gibi "medyanın kapsayıcı eğitimi vurgulama rolü vardır, çünkü KE, tüm öğrencilere topluluk içirme, akademik ve sosyal başarı için daha büyük fırsatlar sağlayan bir eğitim yaklaşımı ve felsefesidir". Devletin dördüncü organı olan medya, kamuoyunun belli bir konudaki algısının şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır. “Medya, toplumumuzun yansımasıdır ve toplumun neyi ve nasıl işlediğini gösterir. Basılı, elektronik ya da web medya, insanları bilgilendirmeye yardımcı olan tek ortamdır” (Singh & signh, 2017:12). Nispeten, kitle iletişim araçları, özel ihtiyaçları olan çocuklar da dahil olmak üzere ayrıcalıklardan yoksun grupların eşit olarak tanınması, değer verilmesi ve

seslerinin toplumun diğer kesimleri gibi duyulması gereken bir toplumun parçasıdır. Böylece, Sam (2019) şunları söylemiştir:

Medyanın eğitimin gelişimindeki rolü zorunlu olmuştur. Toplumun ayrıcalıklardan yoksun ve sosyo-ekonomik olarak geri kalmış kesimlerini eğitimin önemini kavramada etkilemede önemli bir rol oynamıştır. Medyanın rolü sadece eğitimin gelişmesinde değil, iletişim, motivasyon, sosyal refah, çalışma olanakları ve teknolojinin nasıl etkin kullanılacağına anlaşılmaması gibi diğer alanlarda da önemli görülmüştür. Bu gelişmede büyük ölçüde medyanın sorumluluğu var.

Etiyopya'da medyanın tarihi bir yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ancak, son yıllarda ilk, orta, yüksek ve yaygın eğitimi desteklemek için başta Radyo ve Televizyon olmak üzere kitle iletişim araçlarının yardımıyla eğitimde dikkate değer değişiklikler yapmıştır. Yıllar geçtikçe, Eğitim Bakanlığı'nın Eğitim Medya Ajansı (EMA) büyük ölçüde genişlemiştir (Tilson & Bekele, 2000) . Son zamanlarda, eğitimi desteklemeye adanmış daha geniş çeşitlilikteki yayın yapılarını izlemektir. Ancak, bu yazıda, eğitim medyasının eğilimleri odak noktası değil, Etiyopya'daki medya kurumlarının ülkedeki kapsayıcı eğitim uygulama ilerlemesinin teşvik edilmesinde nasıl bir rol oynadığını keşfetmektir. Buna göre, UNCRPD'nin 8. maddesinin 2. alt maddesinde belirtildiği gibi kapsayıcı eğitimi teşvik etmenin ölçüm politikaları arasında medyanın yer alması gerçeğiyle doğrudur (Nations, 2006). Gupta'ya (1995) göre, kitle iletişim araçları, radyo ve televizyon, çeyrek asırdır Etiyopyalı çocukların örgün eğitiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu, eğitimin genişletilmesi için medya kullanımının büyük bir başarısı olarak görülebilmektedir. Eğitim medyası bu çalışmanın odak alanı olmasa da Etiyopya eğitim sisteminde medyanın rolüne bir örnek olarak alınabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Etiyopya'da kapsayıcı eğitimin teşvik edilmesinde özel televizyonu olan NABAD TV ve devlet televizyonu olan SRTV özelinde medyanın konumunu ortaya koymaktır. Bunun için nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. I. Bölümde kapsayıcı eğitim kavramı Etiyopya örneğinde irdelenmekte II. Bölümde ise Yetiştirme kuramı bakış açısıyla kapsayıcı eğitimde medyanın rolüne odaklanılmaktadır. Son bölümde ise saha çalışmasıyla medyada kapsayıcı eğitime medyanın bakış açısı ortaya konmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAPSAYICI EĞİTİM KAVRAMININ DÜNYADA VE ETİOPYA'DA TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

1.1. Kapsayıcı Eğitim Kavramı

Kapsayıcı eğitimin, farklı uzmanlarca farklı tanımlamaları yapılmaktadır. Bazılarına göre bu, bir topluluğun özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklara saygı gösterip onların potansiyellerinin açığa çıkmasına yardımcı olmaktır. Bu anlamda kapsayıcı eğitim, tüm öğrencilerin aktif katılımı ve başarısı ile ilgilidir (Odekon, 2015). Kapsayıcı eğitim mahallelerde, local düzeyde engelli çocukların eğitimine odaklanır. Başka bir tanıma göre zayıflıklarına bakılmaksızın tüm öğrencilerin okul topluluğunun bir parçası olmasıdır. (Hodkinson, 2011). Şimşek ve arkadaşları ise tam olarak şu şekilde açıklamışlardır;

Kapsayıcı eğitimin toplumsal olarak birleştirici bir işlevi vardır. Kapsayıcı eğitiminin önemli bir faydası, öğrencilerin akademik performanslarını iyileştirmesidir. Kültürel farklılıklara sahip öğrencilere kaliteli eğitim vermeye çalışan okullar, bireysel ihtiyaçlara cevap verebilmek için farklı öğretim yöntemleri geliştirmek zorunda kalacak ve tüm öğrencilerin öğrenmelerinde olumlu ilerleme sağlanacaktır. Bu durum kapsayıcı eğitiminin eğitim gerekçesi olarak gösterilmektedir (Şimşek v.b., 2019:179).

Bu yaklaşım, bireyden çok kolektivititeyi vurgulayan yenilikçi olduğu kadar yaratıcı bir eğitim sürecidir. Kapsayıcı eğitim, öğrenci çeşitliliğinden kaynaklanan sorunları omuzlar ve eğitim programları için uygun politikalar önermenin peşine düşer. Ayrıca, tüm öğrencilere eşit eğitim fırsatları sağlayan tipik bir okul olmak için okullarda uygun bir kültür, ortam ve uygulamalar geliştirmektedir. 2006 BM Engelli Hakları Sözleşmesi nedeniyle kapsayıcı eğitim gerçek bir evrensel gelenek haline gelmiştir.

Katılımcı eğitim her türden öğrenciyi sosyal hayatın ve toplulukların bir parçası yaparak ve eğitim içinde ve dışında dışlanmayı azaltarak, onların farklı ihtiyaçlarını ele alma ve bunlara yanıt verme sürecidir. Kapsayıcılık, özel eğitim sınıfları yerine, özel gereksinimli öğrencilerin gerekli düzenleme ve hizmetlerle normal sınıflarda yetiştirilmesini de içermektedir (Odekon, 2015). Ayrıca kapsayıcı eğitimi , engeli olan ya da olmayan tüm çocukların, engelin doğasına ve

zorluğuna bakılmaksızın, çocukların öğrendikleri ve oynadıkları doğal ortamlarda sistemli bir şekilde bir araya getirilmesi sürecidir. Kapsayıcılık aynı zamanda okul dışında bırakılan veya dışlanan tüm çocukları okula dahil etmek anlamına gelir (UNESCO, 2003). Bu yaklaşım, öğrencileri özel eğitim ihtiyaçları ile normal ortamlarda eğitmeyi hedefler. Ancak bu basit bir uygulama değil; uyarlanmış öğretim yöntemleri, değiştirilmiş müfredat, değiştirilmiş değerlendirme teknikleri, erişilebilirlik imkanı ve düzenli finansal destek gibi bir dizi gereksinimin yerine getirilmesi anlamına gelmektedir (Mitchell, 2008).

Yukarıdaki tanımlardaki temel felsefe, kapsayıcılığın, insanlar arasında hiçbir farklılık olmaksızın toplumsal olarak birleşmesi olduğunu ima etmesidir. Bu nedenle kapsayıcı eğitim, yoksulluk, cinsiyet, etnik köken, dil, engellilik ve yetersizliklere bakılmaksızın tüm öğrencilere açık bir eğitim sistemini ifade etmektedir. Okullarda, mesleki eğitimde, yükseköğretimde, öğretmen eğitiminde, eğitim yönetiminde ve sosyal yaşamda öğrenmeyi engelleyen her şeyin belirlenmesi ve bu engellerin azaltılması veya kaldırılması gerekmektedir. Aynı zamanda marjinalleşme, dışlanma veya başarısız olma riski taşıyan öğrenci gruplarına vurgu yapılmaktadır. Eğitim ortamı tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmelidir (a.g.e., 2012: 9).

1.2. Kapsayıcı Eğitim Süreci

İnsanlık tarihinde eğitim, öğrenme potansiyeline sahip olan kişiler içinmiş gibi algılanmış ve toplumda marjinalleştirilmiş, topluluktan dışlanmış, engelli veya özürlü olanlarla ilişkilendirilmemiştir. Son yıllarda, bu engelli insanlar halkın gözünden saklanmak için ibadet yerlerine veya evlere yerleştirilmiştir. Bu “uygulama 18. yüzyılın başlarına kadar Avrupa ve Amerika'da devam etmiştir. Önyargı, engelli çocukları saklamayı, öldürmeyi ve terk etmeye yol açmıştır” Açıkta ki toplum, engelliliği lanetin ve kötü ruhlara sahip olmanın bir sonucu olarak algılamıştır (Armstrong, 2003; Heward & Orlansky , 1988, akt. Temesgen , 2017). Engelliler ya da ötekileştirilmiş gruplar sadece Amerika ya da Avrupa'ya tabi değil, dünyanın başka bir ülkesinde de benzer zorluklar yaşamaktadır. Bu kişilerin durumu kendi toplumları tarafından kötü ruhlara sahip olması sonucu algılanmış ve kendi aileleri tarafından pek çok yasa dışı eylemlere ve muameleye maruz kalmışlardır.

Ancak kapsayıcı eğitim, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin “herkesin eğitim hakkı vardır” ifadesi ile insanların sosyal, kültürel, ekonomik ve yeteneklerine bakılmaksızın herkesin

eğitim hakkını savunan, evrensel olarak kabul görmüş bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. ...” (Deaton, 2011). Skrtic ve arkadaşlarına göre (1996), özel eğitime bir alternatif olarak, kapsayıcı eğitim literatürde 1980'lerin sonlarında ortaya çıkmış ve okulların ve okul sistemlerinin sorumluluklarını genişleterek, engelli insanlar ve marjinal gruplar için eğitime erişimi, katılımı desteklemiştir (Skrtic v.d., 1996).

Tarihsel olarak, kapsayıcı eğitim, 1994 tarihinde UNESCO Dünya Konferansı “Özel İhtiyaçlıların Eğitimi: Erişim ve Kalite” tarafından Salamanca’da kabul edilen Özel Eğitimde İlkeler, Politika ve Uygulamalara İlişkin Salamanca Bildirisi'nde yeni bir pedagojik yaklaşım olarak önerilmiş ve onaylanmıştır. Konferansta, 92 hükümetten 300 temsilci, “kapsayıcı eğitim yaklaşımını teşvik etmek için gerekli olan temel politika değişikliklerini, yani okulların tüm çocuklara, özellikle de özel eğitim ihtiyaçları olan çocuklara hizmet vermesini sağlamayı” garantilemek için *Herkes İçin Eğitim*' söylemini geliştirme hedefi için bir araya gelmiştir (UNESCO, 1994). Kapsayıcı eğitim (KE), çeşitlilik, göç, çok kültürlülük ve telafi edici eğitimle ilgili zorluklara yanıt vermek için araştırma literatürüne girmiştir. (Manzano-García & Fernández, 2016).

Yaklaşımın amacı, tüm çocukların kapsayıcı okullara dahil edilerek, önyargılı tutumları çözmek ve kapsayıcı eğitiminin hedefini gerçekleştirmektir. (UNESCO 2000, aktaran MoE, 2016). O zamandan beri kapsayıcı eğitim farklı sınıflandırmalara ve dahil etme biçimlerine rağmen dünya çapında yoğun bir şekilde tartışılan ve ampirik olarak araştırılan bir kavram ve pedagojik bir reform projesi haline gelmiştir (Richardson ve Powell 2011).

1.2.1. Kapsayıcı Eğitimde İki Temel Kavram: Toplumsal Dışlama ve Toplumsal Kapsayıcılık

Toplumsal dışlanma, yoksulluğa yönelik Anglo-Sakson liberal vurgusuna bir alternatif olarak Fransa'da ortaya çıkan bir söylemdir (Silver, 2019). Bununla birlikte, özellikle Avrupa Birliği politikalarında iki terim birbiriyle ilişkili olmaya devam etmektedir. Bu, kaynakların, hakların, malların ve hizmetlerin eksikliğiyle ve toplumdaki çoğu insanların normalde içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel veya siyasi alanlarda yer alamama ile ilgili karmaşık ve çok boyutlu bir süreçtir. Hem bireylerin yaşam kalitesini hem de bir bütün olarak toplumun eşitliğini ve uyumunu etkiler (Lloyd & Patsios, 2007). Bu nedenle, bu gruplar cinsiyet, din, konum, meslek, ırk,

engellilik, yaş, etnik köken vb. temelinde ayrımcılığa tabi tutulabilmektedir (World Bank, Social inclusion, n.d.).

Sen (2000), toplumsal dışlanma fikrinin, yoksulluğun doğasını anlama ve nedenlerini belirlemede, yoksulluğu azaltmada, politika ve sosyal eylem üzerine düşünmeye katkı sağlamada ve son olarak yeni anlayışlar sağlamadaki faydasıyla ilişkili olarak incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca, toplumsal kapsayıcılık kavramının ise insanların yaşamlarına yoksulluk kavramından daha fazla boyut ekleyerek yoksulluk kavramının yerini aldığı için Avrupa'daki politika söyleminde önem kazandığından bahsetmektedir (Aasland ve Flotten, 2000).

Ancak “toplumsal dışlanma, farklı anlamları ve yorumları olan tartışmalı bir kavramdır” (Tuparevska v.b., 2020). Toplumsal dışlanmaya ilişkin çok çeşitli tanımlar verilir ve genellikle şunlara odaklanır: dışlanma riski taşıyan gruplar nelerdir, ne tür insanlar dışlanır, dışlanma sorunları ve dışlanmalarına dahil olan aktörler ve araçlar nedir? Bu bağlamda, dışlanma riski taşıyan kişiler, “bekar ebeveynler, intihara meyilli kişiler, bağımlılardır. İnsanların dışlandığı şeyler ise geçim kaynakları, güvenli istihdam, mülk, arazi, barınma, eğitim, kişisel beceriler, sosyal yardımlar, vatandaşlık, insanca muamele veya kişisel tatmin” gibi geniş bir yelpazeyi içerir. Toplumsal dışlanmanın bir sonuç olarak yarattığı sorunlar ise şunları içerir: “işsizlik, zayıf beceriler, düşük gelir, kötü barınma, suç, kötü sağlık veya ailenin parçalanması. Dahil olan araçlar ve aktörler de çeşitlidir: küreselleşmeden, ulusötesi örgütlere; ulus devletlerden dışlanmış bireylere veya gruplara kadar değişebilir” (Mathieson vd., 2008, akt.Tuparevska v.b., 2020).

Toplumsal kapsayıcılığın desteklenmesine ilişkin çabalar, sosyal dışlanmaya duyulan endişeden kaynaklanmıştır. “Toplumsal kapsayıcılık, bireylerin ve grupların toplumda yer alma koşullarını iyileştirme sürecidir” (World Bank, 2013, akt. Das ve Sabin, 2020: 4). Kapsayıcılık, bunun ne olduğunu ve bunu gerçekleştirme yolunu tanımamızı gerektiren Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde (SKH’ler) vurgulanmaktadır. UNESCO’nun 4. ve 10. SDG’ler için 2030 Gündeminin tümü buna atıfta bulunmaktadır. Hedef 4, “kapsayıcı ve eşitlikçi kaliteli eğitim sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenme fırsatlarını teşvik etmek; Hedef 10 “yaş, cinsiyet, engellilik, ırk, etnik köken, köken, din veya ekonomik veya diğer statülere bakılmaksızın herkesin sosyal, ekonomik ve politik katılımını güçlendirmek ve teşvik etmek” (UN, 2018). 2030 Gündemi, UNESCO’nun küresel, bölgesel ve ulusal düzeylerdeki eylemlerine yeni bir ivme kazandırmıştır. Her seviyede

kaliteli, kapsayıcı eğitimin temel katkısına ve herkes için yaşam boyu öğrenme fırsatlarının önemine vurgu yapılmaktadır (Bokova, 2017).

Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti (EFDC), 25-27 Eylül 2015 tarihlerinde New York'ta gerçekleştirilen BM üye devletler toplantısında 2030 Gündemi'nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini uygulamayı kabul etmiş ve onaylamıştır. Ardından EFDC, SKH'leri 2. Büyüme ve Dönüşüm Planı (BDP II) ile entegre etmiştir. SKH'leri ile bütünleşik 2. BDP'nin amaçları ve ana hedefleri hakkında farkındalık yaratmak ve belgeyi zenginleştirmek için tüm paydaşların (çeşitli topluluklardan) doğrudan veya temsilcileri aracılığıyla sürece katılmaları sağlanmıştır. Paydaşlar federal, bölgesel eyaletler ve şehir yönetimleri dahil olmak üzere her düzeyde sürece dahil olmuştur (National Plan Commission, 2017:4).

Temel olarak, 1. Büyüme ve Dönüşüm Planının (BDP I) uygulanması, sosyoekonomik alanda (2010/11-2014/15) belirlenen hedefler, stratejik yönler ve temel hedeflere göre değerlendirilmiştir. 1. BDP uygulamasına ilişkin yapılan değerlendirmeye göre, altyapı, sosyal gelişme ve reel GSYİH büyüme oranında kesişen alanlarda önemli kazanımlar kaydedildi. Ayrıca, “kapasite geliştirme ve iyi yöneticilik alanlarında, her düzeyde şeffaf, adil ve eşitlikçi hizmet haklarını kullanarak halkı güçlendirmek için kapasite geliştirme ve bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmüştür”. Değerlendirme aynı zamanda en iyi tanık olunan uygulamaları, uygulama sürecindeki fırsatları ve zorlukları da göstermiştir (National Planning Commission, 2016).

Ancak, halef olarak ikinci Büyüme ve Dönüşüm Planı (BDP II) formüle edildi (2015/16-2019/20) ve Etiyopya'nın rönesansı için önemli bir araç olarak ölçüldü. Buna göre, 2. BDP'nin temel amacı, ekonomik dönüşümü sağlayarak; hızlı, geniş tabanlı ve kapsayıcı ekonomik büyümeyi sürdürerek; 2025 yılına kadar, düşük orta gelirli bir ülke olma vizyonunu gerçekleştirmektir. Ülkenin yeniden doğuşu için 2. BDP, tarım ve imalatla üretkenliği artırarak, üretim kalitesini iyileştirerek ve ekonomide rekabeti canlandırarak hızlı, sürdürülebilir ve geniş tabanlı büyümeyi sağlamaya odaklanacaktır (a.g.e., 2016).

1.2.1. Dünya’da Kapsayıcı Eğitim Uygulaması ve Zorlukları

Gerçek anlamda, kapsayıcı eğitim başlangıçta sadece gelişmiş ülkelerde uygulanmıştır. Avrupa Birliği'nin 27 üye ülkesi UNCRPD'yi zaten imzalamış ve onaylamıştır (European

Commision, t.y). Kapsayıcı eğitim ile ilgili uluslararası yönergeler, Avrupa politikalarında ve Avrupa ülkelerinin ulusal politikalarında çok farklı ifade edilmektedir (Ramberg & Watkins, 2020).

1994'teki Salamanca Bildirisi ile kapsayıcı eğitimin, Avrupa ülkeleri arasında, tüm çocuklar için tam anlamıyla farkındalık yaratacağına inanılmıştır. (Sander et al., 2017). Örneğin, önce Avrupa Komisyonu engelli insanlar için 2004-2010 Eylem Planını kabul etmiş (European Commission, 2003); daha sonra engellilerin tüm haklardan uygulamalı olarak yararlanmasını sağlamak için Brüksel'de (European Commission, 2010) Avrupa Engelliler Stratejisi 2010-2020'yi kabul etmiştir. Ayrıca, Avrupa Özel Eğitim ve Kapsayıcı Eğitim Ajansı, kapsayıcı eğitimin uygulanmasını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Yine kapsayıcı eğitimin tüm Avrupa ülkelerinin mevzuatlarında teşvik edildiği görülmüştür (Manzano-García & Fernández, 2016).

Tarihsel olarak, gelenekler ve siyasi dönüşümler temelinde, "kapsayıcı eğitimin yapısı, mevcut kaynakları, anlayış farklılıkları ve uygulanması devletler arasında önemli ölçüde farklılık gösterir" (WHO, 2010; Buchner v.d, 2021). Her ülkedeki gelenekler, kaynaklar veya toplumsal tutumlar, kapsayıcı eğitimin tam olarak uygulanmasına yönelik ilerlemeyi sınırlayabilir (EASNIE, 2012). Bununla birlikte, AB'nin birçok ülkesinde az da olsa ilerlemenin ileriye dönük olduğu görülmektedir. Çünkü tüm Avrupa ülkelerinde yazılı politikalar ve uygulamaları arasında bir boşluk vardır (Sander et al., 2017). Medyanın, engelli kişileri görünür kılmaması ve bunu teşvik etmemesi bu boşluklardan biridir.

Kapsayıcı eğitim, Avrupa ülkeleri tarafından yapılan en büyük reformlardan biri olmasına rağmen, bunun pratik uygulaması Avrupa'nın çoğu ülkesinde sınırlıdır. Kapsayıcı eğitimi uygulamak için ülkelerin sarfettiği maddi kaynak konusunda da farklılıklar vardır (Susanne Schwab, 2020). Bu, özellikle kapsayıcı eğitiminin faydaları araştırıldığında, genel olarak uygulamaya yönelik politika ile bu politikanın pratiği arasındaki farkların olduğunu gösteren çalışmalarla örtüşür (a.g.e., 2017).

2011 Dünya Engellilik Raporu'na göre, küresel olarak 14 yaşın altında 93 ila 150 milyon engelli çocuk bulunmaktadır. Afrika'da, bu yaş aralığındaki çocukların tahminen %6,4'ü orta veya ağır düzeyde engellidir ve 14 yaşın altındaki tüm engelli çocukların %10'dan azı okula

gitmektedir. Engelli çocukların eğitimden dışlanması aile, toplum ve ülke düzeyinde olumsuz bir ekonomik etkiye sahiptir (World Bank, 20018).

Ayrıca, Güneydoğu Asya Ülkelerinin (ASEAN) tüm üyeleri, kapsayıcı eğitimin bir zorunluluk olduğu varsayımıyla, Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'yi (UNCRPD) onaylamıştır. Bununla birlikte, bu ülkelerdeki birçok engelli çocuğun, eşit katılım ve haklardan yoksun, izole okullarda öğrenim gördüğü; bazılarının ise hiçbir özel eğitim ihtiyacının göz önünde bulundurulmadan diğer öğrencilerle birlikte öğrenme ihtiyaçlarına uygun olmayan bir şekilde eğitime zorlandıkları bildirilmektedir (Wong, 2020).

Kapsayıcı eğitim, sadece ASEAN ülkelerinde değil diğer Asya ülkelerinde de uygulama ve politika düzeyinde pek çok sorunu barındırmaktadır. Örneğin Hindistan'daki kaynak eksikliği, farkındalık yaratma, planlama, politika üretme konusundaki tıkanıklıklar, olumsuz tutumlar ve iyi bir altyapının olmayışı gibi sebepler ülkede kapsayıcı eğitimin aşamalı olarak uygulanmasının önünde engel teşkil etmiştir. (Parveen & Qounsar, 2018). Yine , Hauwadhanasuk v.d. (2016) “Çin, Tayland ve Türkiye'deki kapsayıcı eğitim planları ve uygulamaları” konulu çalışmada, Çin'deki kapsayıcı eğitim reformu endişe verici bulmuşken, Tayland'daki kapsayıcı eğitim plan ve uygulamalarına yönelik çabaların ilerlediği sonucuna varmıştır. Tayland ve Türkiye'de engelli çocuklar ve engellilerin geleceği konularında çözüm odaklı politikalar uygulanmaktadır çünkü bu ülkelerde engelliler için kapsayıcıya bir yaklaşımın kabulü söz konusudur.

Bu yaklaşımı kabul edip etmeme, kültürel, sosyo-ekonomik yönelik politika uygulamaları açısından ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir (Mwendwa, 2014). Mwendwa'ya konuyu şöyle açıklamıştır:

Çoğu Afrika hükümetinin özel eğitim konusunda verdiği taahhütler 1970'lerde başlamıştır. Gelişmiş ekonomilerdeki ülkeler, verili kabullerin ötesine geçip tam kapsayıcılığa geçerken, Afrika'daki çoğu ülke, özel ihtiyaçları olan çocuklar için temel düzeyde bile hala belirgin bir ilerleme sağlayamamıştır. Kapsayıcılık bir yana pek çok Afrika ülkesi için özel eğitim kavramı bile son derece yenidir. Ancak yine de pek çok ülkede, anaakımlaştırma, aile, topluluk veya sosyal rehabilitasyon gibi politikalar formüle ederek, fiziksel veya zihinsel durumlarına bakılmaksızın tüm çocuklar eğitimde fırsat eşitliği fikrine yani özel eğitime teorik düzeyde de olsa ilgi gösterilmiştir (Mwendwa , 2014).

Kapsayıcı eğitim, Afrika ülkelerinin çoğunda, dışlayıcı olmadan, her çocuğun, herhangi bir koşuldan bağımsız olarak eğitimsel ve sosyal fırsatlara katılmasını sağlayan böylece herkesi kapsayan bir topluma geçmede araç olarak görülmüştür. Örneğin, 28.000 Güney Afrika okulunda yaklaşık 366.000 öğretmen bulunmaktadır. Bu okullardan 390 okul, özel gereksinimli çocuklar için tasarlanmıştır. Ayrıca Tanzanya hükümeti, 1994 Salamanca bildirisine göre kapsayıcı eğitimin topluma uyarlanması için girişimde bulunmuştur. Tanzanya Eğitim Bakanlığı, engelli çocukların ailelerini, çocuklarını ülkede sayısı çok az olan birkaç kapsayıcı okula göndermeye ikna ederek, yaklaşımı ülke çapında yaygınlaştırma çabası göstermiştir (Mwendwa, 2014).

Bununla birlikte, hala bu ülkelerde ve hatta Afrika'nın diğer ülkelerinde kapsayıcı eğitimin aşamalı olarak uygulanmasını engelleyen boşluklar vardır. Örneğin, Tanzanya'da özel eğitim ve kapsayıcı eğitim politikalarında iyileşme görülse de; zihin engelli öğrenciler okullarda ve okulların dışında hala yetersiz altyapı, öğretme ve öğrenme ekipmanı eksikliği, damgalanma, öğretmenlerden, öğrencilerden ve ayrıca toplumun diğer üyelerinden taciz, tecrit ve fiziksel ceza gibi pek çok sorunla yüzleşmektedirler (Possi & Milinga, 2017). Bununla birlikte, Kenya'da yapılan başka bir araştırma, özel öğrenme güçlüğü olan çocukların en temel sorununun ebeveyn bilinçsizliği ve toplumun çocuklara ve onların ebeveynlerine karşı gösterdiği olumsuz tutumlar ve etiketleme olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Güney Afrika'da öğretmenler, eski eğitim sisteminin bir kalıntısı olan, belirli bir öğrenci grubunu dışlama ve ayrımcı davranma tutumuna temenden karşı çıkmışlardır (Mwendwa, 2014:120-123). Ek olarak, araştırmalar sosyal, ekonomik ve politik farklılıklara atfedilen zorlukların çoğunun benzer olduğunu göstermektedir.

Mokaleng ve Möwers'in (2020) çalışması, Namibya'da kapsayıcılık ile ilgili politika geliştirememeye, öğretmen eğitimi eksikliği, yetersiz müfredat desteği ve kaynaklar gibi çeşitli engellerin, ülkede kapsayıcı eğitimin uygulanmasını olumsuz etkilediğini göstermiştir (Mokaleng & Möwes, 2020). Kapsayıcılık, savunmasız grupların dışlanmadığı, ayrıştırılmadığı ve haklarının toplumdaki diğer üyeler gibi ayrıcalıklı olduğunu garanti eder.. Bu nedenle kapsayıcı eğitim, herkesin eğitime erişim hakkını koruyan, insanların kimliği, dini, yaşı, cinsiyeti, ırkı, ekonomik durumu veya öğrenme yetenekleri ne olursa olsun herkesi eğitim sisteminin içine dahil eden bir yaklaşımdır.

Üstelik, kapsayıcı eğitime yönelik uygulamalar dünya çapında yaygınlaşmaktadır. Batı'da, Asya'da ve Afrika'da ekonomik olarak gelişmiş ve gelişmekte olan bazı ülkeler, engellilerin

haklarını teminat altına alarak kapsayıcı eğitimin uygulanmasında dikkate değer başarılar elde etmişler. Kapsayıcı eğitim, 1994'te Salamanca Bildirisi'nin uygulamaya geçtiği yıllarda, başlangıçta, Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme'yi imzalayan ve onaylayan bazı gelişmiş ülkelerde, genel eğitim sistemine ve özel eğitim ihtiyaçlarına bir alternatif olarak kabul edilmiştir (UNCRPD). Bu nedenle, kapsayıcı eğitim uygulamasına yönelik politikalar ve uygulamalar, kaynakların mevcudiyeti ve sosyal, kültürel ve politik konulara bağlı olarak ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Kapsayıcı eğitiminin uygulanmasında mükemmelliğe ulaşılması zor olduğundan, bu eğitimin uygulandığı ülkelerde bugüne kadar yapılan araştırmalar, göstermiştir ki evrensel standartlara uyumda pek çok eksiklik bulunmaktadır. Bu bağlamda, kapsayıcı eğitimin uygulanması ve eğitim sistemine uyum sağlamasını engelleyen zorluklar arasında; kapsayıcı eğitimin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve UNCRPD politikalarına uygun olarak ilerlemesine yönelik etkisiz politikalar, planlar ve yetersiz uygulamalardan kaynaklanan farkındalık eksikliği, olumsuz tutum ve kapsayıcı eğitim hakkında bilgi eksikliği yer almaktadır.

Bu anşamda engellilerin hakları konusunda farkındalık yaratmak amacıyla medya kullanımına ilişkin uygulamaların da eksik olduğu aşikardır. Medya, kapsayıcı eğitimi teşvik etme konusunda en önemli araçtır. UNCRPD'nin 8. maddesinde, üye ülkelerin, her türden medya kuruluşunu engellilerin haklarına saygı konusunda, farkındalık yaratmak, bu konuyu gündeme getirerek bu hakların korunmasını teşvik etmek için “derhal, etkili ve uygun önlemler alınması” gerektiği beyan edilmektedir (Nations, 2006:8). Bu, medyanın, kapsayıcı eğitim konusunda, toplumun her alanından engellilerin, yeteneklerini ve katkılarını yansıtan hikayeleri aktararak ve bu yönde programlar yaparak halkın engelli bireylere karşı tutumunu şekillendirmedeki gücüyle ilişkilidir.

1.2.2. Etiyopya'da Kapsayıcı Eğitim, Süreci, Politikası, ve Uygulaması

Kapsayıcı eğitim, 1994'teki Salamanca bildirisinin onaylanmasından ve Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin dördüncü hedefinin 2015'te kabul edilmesinden bu yana uluslararası alanda ilgi görmüştür (Nations, 2016). Gelişmiş ülkeler dışında, birkaç gelişmekte olan ülke UNCRPD'yi imzalamış ve onaylamıştır. Bir devlet üyesi olarak Etiyopya, kapsayıcı eğitimin uygulanması ve teşvik edilmesi için politikalar oluşturmuştur (Tonegawa, 2019 ; May v.d., 2008) .

Etiyopya'nın İlk Eğitim ve Öğretim Politikası (EÖP), 1994 yılında mevcut demokratik iktidar hükümeti altında oluşturulmuştur. Politikada, özel eğitim kısaca ele alınmıştır (MoE, 1994). EÖP'ye dayalı olarak, birbirini izleyen her yıl için bir Eğitim Sektörü Geliştirme Programı (ESGP) geliştirilmiştir. EGSP (1997/98–2001/02) ve ESGP II'de (2002/03–2004/05) özel eğitim gündeme getirilmezken, ESGP III (2005/06–2010/11) özel eğitim ve kapsayıcı eğitimin önemini vurgulayan ve hayata geçiren ilk eğitim politikası olmuştur. (MoE 2003; MoE, 2005). ESGP IV'te (2010/11-2014/15) özel eğitim ve kapsayıcı eğitime ayrı bir bölüm olarak değinilmiştir. (MoE, 2010). Bununla beraber, ESGP IV'ün benzeri ve geliştiricisi olarak ESGP V (2015/16-2019/20), ana programlarından biri olarak özel eğitim ve kapsayıcı eğitimi içerir (MoE, 2015). EÖP'ya dayanan eğitimdeki bu dönüşüm politikaları, Etiyopya eğitim sisteminde kapsayıcı eğitime gösterilen ilgiyi ortaya koyar.

Yukarıda belirtildiği gibi “Özel Eğitim Programı Stratejisi” metodolojik olarak 2006 yılında hazırlanmıştır. Bu program ile “Evrensel İlköğretim (UPE) ve Herkes İçin Eğitim (EFA) hedeflerine ulaşmak için bir alt başlık olarak kapsayıcı eğitime vurgu yapılmıştır. Bu alt başlık, UPE ve EFA'nın kapsayıcı eğitime yönelik uluslararası eğiliminin bir sonucudur. Çünkü bu eğilim sonucu yukarda bahsedilen Özel Eğitim Programı Stratejisi ortaya çıkmıştır. Ayrıca, 2012 yılında bu “Özel Eğitim/Kapsayıcı Eğitim Stratejisi” olarak değiştirilmiştir. Yeni uyarlanan strateji ile, Etiyopya'daki "özel ihtiyaçları olan tüm çocuklar, gençler ve yetişkinler için kaliteli, uygun ve eşitlikçi eğitim ve öğretim olanakları sunarak, nihayetinde onların ülkenin sosyo-ekonomik kalkınmasına tam katılımlarını sağlayacak kapsayıcı bir eğitim sistemini hedefleyen kapsayıcı eğitimin amaçlanmıştır” (a.g.e., 2012). Bu, Etiyopya'nın, kapsayıcı eğitimi uygulayarak kapsayıcı bir toplum yaratmayı amaçladığını göstermektedir.

Bu kapsayıcı eğitim politikasını hayata geçirerek, Etiyopya Hükümeti, tüm çocukları örgün eğitime katmayı taahhüt etmektedir. Kapsayıcı eğitim, normal okullarda, sınıf içinde ve dışında, özel eğitime ihtiyacı olan çocuk ve gençlerin, diğer çocuklarla aynı ortamda eğitim gördüğü ve ihtiyaçlarına göre özel destek aldığı eğitim modelini önerir (MoE, 2016:5). Buna paralel olarak, Etiyopya Anayasası evrensel bir hak olarak, eğitim hakkını tanır ve dezavantajlı gruplara kaynak ayırma ve yardım etmeyi garanti altına alır. Özellikle, Etiyopya Anayasası'nın 41 ve 91. maddeleri, devletin engelli kişiler için gerekli rehabilitasyon ve destek hizmetlerini sağlama sorumluluğunu ortaya koymaktadır (FDRE, 1995). Etiyopya, ayrıca, kapsayıcı eğitimle ilgili çeşitli uluslararası

sözleşmeleri ve belgeleri imzalamıştır. Özellikle 24. Maddesinin, kapsayıcı eğitimi vurguladığı, BM 2006 Engelli Hakları Sözleşmesi önemlidir (MoE, 2012:4; Nations, 2006:17). Dikkat çekici bir şekilde, bir araştırma, Etiyopya'nın, “Afrika'da Engellileri Kapsayıcı Eğitim Programı” kapsamında tüm çocukların ilkokullara erişimini sağlamak için 3 milyon dolarlık vakıf fonundan 1,5 milyon dolarlık hibe alan, yedi Afrika ülkesinden biri olduğunu göstermiştir. Program, Afrika kıtasında kapsayıcı eğitim planlamayı ve uygulamayı amaçlayan Dünya Bankası ve USAID tarafından oluşturulmuştur (World Bank, 2018).

Kapsayıcı eğitim stratejisini uygulamak için, Etiyopya'da kapsayıcı eğitim kaynak merkezleri kurulmuştur. Etiyopya'daki tüm devlet ilkokullarına uygun şekilde uygulanmıştır. Buna dayanarak, tüm okul seviyeleri ya çekirdek okullar ya da uydu okullar olarak kategorize edilmektedir. Üç ila 35 uydu okuldan oluşan bir grup, tek bir çekirdek okulun altındadır. Eğitim materyalleri çekirdek okullarda hazırlanır, uydu okullar da bu materyallerden yararlanır. Ayrıca gezici ingilizcesi denen ‘itinerant’ öğretmenlere kendilerini eğitim açısından geliştirmek için eğitimler verilmekte, hem çekirdek hem de uydu okullarda öğretmenlerle deneyim paylaşımı toplantıları ya da eğitimleri yapılmaktadır (MoE 2002). Buna dayanarak, 2006 yılında oluşturulan “Özel Eğitim Programı Stratejisi”, kapsayıcı eğitimin (KE) kaynak merkezlerinin (IERC'ler) oluşturulmasını ve gezici öğretmenlerin çekirdek okullara yerleştirilmesini kapsar (MoE 2006). Yine 2015 yılında oluşturulan “Kapsayıcı eğitim için kaynak/destek merkezlerinin kurulması ve yönetilmesine yönelik kılavuz”, Kapsayıcı eğitim için oluşturulan maddi kaynak merkezlerinin sorumluluklarını ve faaliyetlerini ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Ancak, merkezler hem çekirdek hem de uydu okullardaki öğretmenler tarafından engelli çocuklara yönelik eğitim materyalleri hazırlayacak şekilde tasarlanmıştır. ESGP V'e göre, Etiyopya'da kurulmuş 113 IE kaynak merkezi bulunmaktadır (MoE 2015).

Bu kapsayıcı eğitim politikaları ve uygulama yapıları, Etiyopya hükümetinin engelli çocuklar için kapsayıcı eğitimi etkinleştirdiğini göstermektedir. Ancak, özel eğitim ihtiyacı olan çocukların ve öğrencilerin erişebilmesi ve kaliteli eğitiminin sağlanması için Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Sektörü Geliştirme Programı IV (ESGP IV) özel eğitime ihtiyaç duyanlar için bir strateji tasarlamıştır. Fakat, hala öğrencileri kayıt etme de ve bazı programların yenilenmesi konusunda eksikler vardır. Ancak, ESGP V'te, Eğitim Bakanlığı, Etiyopya'da Özel Eğitimi/Kapsayıcı Eğitim

2016-2025 için 10 yıllık Ana Planı tanıtmıştır (MoE, 2016:6). Bu planın, ülkenin eğitim sistemine tamamen uyarlanmış kapsayıcı eğitimin öncüsü olduğuna inanılmaktadır.

1.2.3. Etiyopya'da Kapsayıcı Eğitimi Uygulamanın Karşısındaki Zorluklar

Etiyopya'daki birçok toplulukta engelli olmanın sebebi olarak atalara yapılan bazı yanlışlar veya bazı kişilerin sorunları sebebiyle Tanrı'nın cezalandırmasından kaynaklandığına inanılmaktadır. Hal böyle olunca, engelli bir çocuk bir lanet olarak görülür veya onun kötü ruhlar tarafından ele geçirildiğine inanılır. (Temesgen, 2017). Bu tür hurafeler, eğer çocuk “normal” bir görüntüde doğmadıysa, birçok ebeveynin, çocuğunu saklamasına ve dolayısıyla çocuğun eğitimden mahrum kalmasına yol açmıştır. Toplumun başkaca olumsuz tutumları arasında; engelli bir bebek doğuran annenin zina yaptığı veya hamile bir kadının fiziksel engelli bir kişiye bakarsa, fiziksel engelli bir bebek doğuracağına inanılması gibi batıl inançlar sayılabilir (Tirussew v.b., 1995).

Temesgen'in yüksek lisans tezindeki (2017) bulguları, toplumun ve ailenin olumsuz tutumlarının çocukların eğitime erişimini engellediği sonucuna varmıştır. Kapsayıcılığın önündeki en büyük engellere, belirli tıbbi bozukluklar değil, toplum neden olur. Ayrıca farklılıklara yönelik olumsuz tutumlar, ayrımcılığa neden olur ve öğrenmenin önünde ciddi bir engel oluşturabilir. Toplumsal olarak genel kabul gören düşünme, tepki verme ve eyleme geçme biçimleri topluma sıkı bir şekilde yerleşir ve değişimin önünde çok büyük bir engel oluşturur. Öğretmenlerin, ebeveynlerin ve diğer kişilerin olumsuz tutumu, engelli çocukların eğitime dahil edilmesini etkiler

Bazı akademisyenlere göre kapsayıcı yaklaşım, ayrımcı tutumlarla mücadele etmenin, hoşgörölü ve anlayışlı topluluklar oluşturmanın, kapsayıcı bir toplum inşa etmenin en etkili aracıdır. Bununla birlikte, genel olarak toplum, özellikle engelli çocukların ebeveynleri, sıklıkla engelli insanlara karşı olumsuz tutumlar sergiler. Bu muhafazakâr tutumlar ve batıl inançlar, bu tür çocukların ebeveynlerinin çoğu zaman onları evde tutmasına, bazen de utançtan saklamasına yol açmıştır (MoE, 2012). Bu, Etiyopya toplumunda kapsayıcı eğitime yönelik farkındalık yaratmada bir boşluk olduğu anlamına gelmektedir.

Belirtildiği gibi, kapsayıcılık kavramı yalnızca özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler için değil toplum tarafından ötekileştirilmiş, marjinalize edilmiş insanların da eğitime katılımını savunur.

Buradaki temel felsefe, sosyal adalet ile kaynakların eşit dağılımının, eğitimde kapsayıcılık ile nitelikli eğitimin önünü açmaktır. Kapsayıcı eğitimin kavramsal olarak farklı şeyler içermesi ve kişilerin bu kavramdan farklı anlamlar çıkarması, yanlış anlamalara ve kafa karıştıran uygulamalara yol açmış olabilir (a.g.e., 2017). Bu yaklaşım temelde, engelli çocukların, ihtiyaçlarının, diğerlerinin ihtiyaçlarından farklı olduğu için bu çocukların tipik okullara girmelerini yasaklayan anlayışla savaşıyor. Bu yanlış kanı, yetersiz öğretmenlerden, eğitimcilerin ve genel olarak toplumun olumsuz tutumlarından ve kapsayıcı eğitim okullarına fon sağlama konusunda siyasi irade eksikliğinden kaynaklanıyor. Ayrıca, kapsayıcı eğitimde başarılı olmak ve kapsayıcılık konusunda olumlu bir tutum sürdürmek için; öğretmenlerin, müdürlerin ve diğer eğitim paydaşlarının iş birliği, hayati derecede önemlidir. Eğitimciler, kapsayıcı uygulamaların hem engelli hem de engelsiz çocuklara sağladığı faydalara kesin olarak ikna edilmelidir. Çünkü aksi takdirde, bu yaklaşıma, toplum, siyasi liderler, bazı öğretmenler ve her düzeydeki eğitim lideri yeterli desteği vermezse uygulama esnasında da gerekli dikkat ve destek (a.g.e., 2012).

UNESCO'ya (1994) göre kapsayıcı eğitim, birçok ülkenin anayasasında korunsun ve uluslararası sözleşmeler ve beyannamelerle zorunlu tutulsa bile, dışlanmış çocukların ebeveynleri, öğretmenler, okul yöneticileri ve diğer eğitim paydaşlarının aktif katılımı olmadan asla başarılı olamaz. Böyle bir desteğin alınması, kolay bir görev veya süreç olmayan davranışsal ve tutumsal değişimi içerir. Ayrıca, bir çalışma, öğrencilerin başarısını artırmak için eğitimciler, aile ve çocuk arasında iş birliğinin gerekliliğini önemini vurgulamış, bazı ebeveynlerin çocuklarının eğitiminde okul ile işbirliği içinde olmadığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, eğitimde engelli kişilerin haklarını savunmak için Etiyopya toplumunda, özellikle aile düzeyinde, etkili kamuoyu bilinçlendirme kampanyalarının başlatılması ve sürdürülmesinde hükümetin medyayı kullanması hayati bir rol oynar. UNCPRD'nin 8. maddesi, tüm üye devletlerin, engelli kişilere yönelik olumlu algıları ve daha fazla sosyal farkındalığı teşvik ederek, erken yaştan itibaren eğitim sisteminin her düzeyinde engellileri tasvir etmek için mevcut ve uygun medya kuruluşlarını kullanarak engelli kişilerin haklarına saygı gösterilmesini ön görür (Nations, 200:8) . Ancak daha önce akademik olarak çalışılmış bir konu olmadığı için, bu çalışma Etiyopya medyasının ülkede kapsayıcı eğitimi teşvik etmedeki rolünü araştıracaktır.

İKİNCİ BOLÜM

KAPSAYICI EĞİTİMİN GELİŞTİRİLMESİNDE YETİŞTİRME KURAMI YAKLAŞIMIYLA MEDYANIN ROLÜ VE ETİYOPYA MEDYASI

2.1. Yetiştirme Kuramı ve Teorinin Bileşenleri

Yetiştirme kuramı Gebner tarafından ortaya atılmıştır. Teorinin televizyon ve izleyicileri arasındaki ilişkiyi tartıştığını hatırlamakta fayda var. Verilen bilimsel kanıtlara göre yetiştirme teorisi, izleyicilerin algılarını, tutumlarını, inançlarını ve değerlerini şekillendirmede medyanın, özellikle televizyonun rolüyle ilgilenen sosyokültürel bir teoridir (Gerbner & Gross, 1976). Yetiştirme teorisi, televizyon izlemenin izleyicilerin sosyal gerçeklik hakkındaki fikirleri üzerindeki uzun vadeli etkilerini inceler. Yetiştirme analizi, George Gerbner tarafından 1960'ların sonlarında kurulan “Kültürel Göstergeler Projesi” kapsamında başlamıştır (Stacks v.b., 2015).

Yetiştirme teorisinin temel önermesi, televizyon izleyerek daha fazla zaman geçiren izleyicilerin, daha az harcayanlara göre dünyayı televizyonda tasvir ettikleri gibi görmeleri ve onları demografik özelliklerine göre etkilemesidir (Gerbner, 1969). Gerbner'in tanımına ek olarak, televizyonun izleyiciler üzerindeki etkisi üretici veya yıkıcı olabilir. Batmaz & Aksoy'un da açıkladığı gibi televizyon, hayatımızda büyük rol oynayan bireysel ve toplumsal deneyimin temel ögesidir. “Bireylere kazandırdığı olumlu ve olumsuz nitelikler, sağladığı kültürel kazanımlar ve bir boş zaman etkinliği olarak televizyon, bireysel ve toplumsal düzeyde kültürü şekillendiren önemli toplumsallaştırma araçlarından biridir” (1995: 1-3).

Bununla birlikte, orijinal kavramsallaştırmasında, yetiştirme teorisi, Gerbner ve meslektaşları tarafından 1967'lerde geliştirilen ve ABD'deki farklı ulusal kurumlar tarafından finanse edilen bir araştırma projesi olan “Kültürel Göstergeler Projesi”nin bir parçasıydı (Gerbner, 1998) . Kültürel Göstergeler Projesi, sürekli televizyon izlemeye maruz kalan izleyicilerin gerçek dünya algılarını, inançlarını, tutumlarını analiz etmek amacıyla bir araştırma ve veri tabanı projesi olarak tasarlanmıştır (Gerbner v.b., 1996).

Başlangıçta, Kültürel Göstergeler Projesi'nin öncelikli kaygısı, televizyon tarafından yayınlanan şiddetin doğasıydı. Daha sonra proje, televizyonun toplumsal cinsiyet rolleri, azınlıklar, yaş farklılıkları, siyasi yönelimler, meslekler ve diğer temel alanlar (şiddet, klişeler,

aile, psikolojik sağlık v.b) imajı üzerindeki rolüyle ilgilenmeye odaklandı (a.g.e., 1996). Yetiştirme kuramına yönelik bu çalışmalar, dezavantajlı grupların toplumun bir parçası olarak görüldüğü ve haklarına en iyi şekilde saygı duyulduğu kapsayıcı bir toplum oluşturmada televizyonun rolüne vurgu yapar. Buna göre televizyondaki olumlu programlar, insanların zihinlerini, olumlu imajlarla geliştirerek dezavantajlı gruplara dair yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Engelli insanlar ve ötekileştirilmiş gruplar bu çalışmanın birincil endişesidir. Bu, "televizyon izlemek; bireyler üzerindeki sosyal, kültürel ve demografik etkilerden kaynaklanan bakış açılarını ve davranışları değiştirme gücüne sahiptir. (Stacks & Salwen, 2008). Televizyon, sadece bir kişinin inancını değil, aynı zamanda tüm toplumun engelliler ve temel insan haklarını kaybetmiş ve ötekileştirilmiş gruplar hakkında da toplumun ideolojik ve kültürel inançlarını etkileyen birincil hikaye anlatıcısıdır.

Mosharafa'ya göre yetiştirme kuramı, televizyonun izleyicileri üzerindeki uzun süredir devam eden sonuçlarına meydan okumaktadır. Ayrıca, teorinin etkinliği, yalnızca televizyonun kültürel etkisiyle sınırlı değildir; eğlence, eğitim, haber, kültür, cinsiyet vb. gibi diğer etmenler de bireyin ve toplumun, kültürel oluşumu etkiler (2015).

2.1.1. Kurumsal Süreç Analizi

Bu bileşende medya mesajlarının nasıl retilendiği, medya kararlarının nasıl alındığı ve medyanın diğer kurumlarla ilişkileri incelenmektedir. Kurumsal süreç analizi, medya mesajlarının kitlesel akışını yönlendiren politikaların oluşumunu araştırmak için tasarlanmıştır (Gerbner, 1998:179). Bu analiz, medyanın engellileri veya ötekileştirilmiş grupları hedef alan mesaj içeriklerini nasıl hazırladığını araştırmak için de uygulanabilir.

2.1.2. Mesaj Sistemi Analizi

Kültürel Göstergeler Projesi'nin ikinci bileşeni olan Mesaj Sistemi Analizi, “kitle iletişim sürecinde kamunun nasıl oluştuğunu ve en çok paylaşılan eğilim ve hipotezlerin neler olduğunu tanımlar” (Morgan, 1995). Neredeyse son kırk yıldır, yetiştirme araştırmalarının bulguları, televizyon mesaj sistemlerinin; abartılı suç oranları, aşırı şiddet temsili, klişe toplumsal cinsiyet rolleri, geleneksel olmayan aile yapısı, 'kötü dünya sendromu' gibi mesajlar ile gerçekliği çarpıttığını ortaya koymuştur. (Stacks v.b., 2015). Yine, Stacks televizyonda, bir konu hakkında sürekli sunulan görüntünün veya çarpıtılmış gerçekliğin, izleyicilerin gerçek dünya görüşüne

ilişkin bilişsel algılarını belirlediğini savunmuşlardır. Bunun nedeni, televizyonun, engelliler ve ötekileştirilmiş gruplar hakkında, izleyicilerine verdiği yanlış mesajdır. Televizyon izlemenin izleyiciler üzerinde uzun süredir devam eden güçlü etkileri üzerine son yıllarda yapılan araştırmalara dayanarak, mesaj ile izleyici arasında “güçlü bir nedensellik ilişkisi” kurulabileceği sonucuna varılmıştır (Batmaz ve Aksoy, 1995: 21).

2.1.3. Yetiştirme Analizi

Kültürel Göstergeler Projesi'nde, Yetiştirme Analizi, televizyonun izleyicilerin normları, değerleri, fenomenleri üzerindeki etkisini analiz etmek için tasarlanmıştır (Gerbner ve Gross, 1979). Bu yöntem, televizyonun izleyicilerin sosyal gerçekliğine nasıl katkıda bulunduğunu açıklamak için kullanılmaktadır. Yetiştirme Analizinde, belirli bir grubun etkisi değil, televizyonla yaşamının uzun vadeli sonuçlarına odaklanılır. Bu nedenle, bu çalışmada, kapsayıcı toplum yaratma perspektifinde, medyanın, özellikle televizyonun sosyal yaşam, engellilerin ve marjinal grupların eğitimi üzerindeki rolü ve etkisini analiz etmek için Gerbner'in teorisinden faydalanmıştır. Bu teori bu çalışma için çok önemlidir. Öyle ki, medya kurumlarının faaliyetleri ve bu kurumların topluma verdiği mesajlarla toplumun engelli ve marjinal grupların örgün eğitime katılmasıyla ilgili görüşlerini nasıl şekildirdiğini araştırmasına yardımcı olmuştur.

2.2. Medya ve Medyanın Toplumdaki Rolü

Kitle iletişim araçları, içinde yaşadığımız dünya hakkında bildiğimiz her şeyi belirleyen çok önemli bir araçtır (Oduor, 2015). Medya, toplumun yansımasıdır ve toplumun neyi, nasıl yaşadığını ve işlediğini tasvir eder. Medya, kamuoyunu güncel olaylar hakkında bilgilendirmek amacıyla yararlı olan elektronik, web veya basılı ortam olabilir. Eğlendirmeye, eğitmeye ve geliştirme faaliyetleri hakkında halkı bilinçlendirmeye de yardımcı olur. Aynı şekilde, toplumun sesini duyurduğu çok önemli bir araçtır (Singh & Singh, 2017). Medyanın gücünü belirlemek ise, icadından bu yana birçok araştırmaya konu olmuştur. Buna göre, medyanın gücü konusunda farklı araştırmalar yapılmış ve sonuçlar, medyanın bir toplumun tutumlarını, inançlarını ve düşünme biçimlerini değiştirdiğini göstermiştir. Araştırmalar ayrıca, televizyonun, doğru şeyleri doğru zamanda, doğru şekilde ve doğru yerde tanıtmak için yararlı olan en güçlü iletişim aracı olduğunu göstermiştir.

Ayrıca Karambelkar'ın da belirttiği gibi iletişim araçları; radyo, televizyon, sinema, dergi, gazete ve/veya internet tabanlı web siteleri olabilir. Medyanın, gerçekleri ve ilgili bilgileri, sıradan insanlara ulaştırma konusunda büyük bir sorumluluğu vardır. İyi bir toplum olmada ilerlemek ve doğru yola girmek için önemli bir role sahiptir. Ayrıca medyanın, sosyal, ekonomik ve politik haklarımız konusunda farkındalığı artırmak için en yararlı iletişim aracı olduğunu ve bugün yaşadığımız dünyada neler olup bittiğini bize aktardığını biliyoruz (Karambelkar, 2020:1505) . Kamuoyu oluşmasında, şekillenmesinde ve toplumun güçlenmesinde medyanın olağanüstü bir rolü ve gücü vardır (Sood, 2018). Şöyle ki;

Medya demokrasinin kılıç koludur. Medya, kamu yararını görevi kötüye kullanmaya karşı korumak ve kamuoyunda farkındalık yaratmak için bekçi köpeği görevi görür. Yargı, yürütme ve yasama ile demokrasinin dördüncü ayağı olan günümüz medyası, toplumumuzun adaletsizliğine, baskısına, kabahatlerine ve tarafsızlığına karşı harekete geçmek için her şeyi kapsayan bir role sahiptir (2018: 657).

Ancak medyanın verdiği mesajların etkileri, olumlu ya da olumsuz, ani ya da sürekli, kısa süreli ya da uzun süreli olabilir. Bu mesajlar her zaman halk nezdinde olumlu bir değişimi yaratmaz, aksine bazı medya mesajları halkın basmakalıp inancalarını güçlendirir. Bu bağlamda pek çok araştırmacı, medyanın, izleyici kitlesi üzerinde; bilinç, tutumlar, inanç sistemleri ile fizyolojik, duygusal ve davranışsal etkilerindeki değişiklikleri araştırırlar (Sood, 2018:664) . Ayrıca medya, kamuoyunun görüşlerinin şekillenmesinde rol oynar ve tutumlarını şu ya da bu şekilde etkiler. Medya, toplumu hem fiziksel hem de psikolojik olarak etkiler. Medya ile halkın tutum ve alışkanlıkları değiştirilebilir (Mehraj v.b., 2014:56) . Birleşmiş milletlere göre;

Kamuoyu, televizyonda sunulan imgeler ve görsel hikayelerden derinden etkilenir ve toplumsal normlar oluşturur. Şurası açıktır ki, engelli kişiler medyada nadiren yer almaktadır ve bu kişiler medyada, genellikle hiçbir takdir edilmeden yıkıcı bir şekilde klişeleştirilirler. Bununla birlikte, medya, farkındalık yaratma, damgalama ve yanlış bilgilendirmeye karşı koymada hayati bir araç olabilir. Yine, toplumsal yanlış anlamaları değiştirmek ve engellileri insan çeşitliliğinin bir parçası olan bireyler olarak göstermek için etkili bir güç olabilir. Medya, engellilik konularını işleyerek ve engelli kişilerin çeşitliliğine ve durumlarına ilişkin farkındalığı ve anlayışı artırarak, engelli kişilerin toplumsal yaşamın her alanına etkili ve

başarılı bir şekilde entegre olmasına aktif olarak katkıda bulunabilir. Aslında, Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme, devletlerin, tüm medyayı engelli kişileri insan haklarına saygılı bir şekilde betimlemeyi teşvik etmek de dahil olmak üzere, farkındalık yaratmalarını ve engelli kişilerle ilgili basmakalıp yargılarla mücadele etmelerini gerektirmektedir. (UN, Disability ve Media, t.y.). Medya, insanlar arasında farkındalık yaratarak, kapsayıcı bir toplum oluşturmak ve teşvik etmek konusunda her şeyden daha etkili olabilir. Bu da, medyanın olumlu rollerine dair bir tartışmayı başlatmanın önemini gösterir (Karambelkar, 2020). Çünkü medyanın gücüyle, toplumda özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ve marjinal grupların eşit ve kaliteli eğitim almak için tipik devlet okullarına gitme haklarını ve isteklerini engelleyen, olumsuz tutumlar değiştirilebilir; farkındalığın ve kapsayıcı eğitimin yardımıyla toplumun önyargıları yıkılabilir.

2.3. Kapsayıcı Eğitimde Medyanın Rolü

Kapsayıcı eğitimin tek amacı, tüm öğrencilerin bilgi, beceri ve onları topluluklara ve işyerlerine katkıda bulunmaya hazırlayacak bilgilere erişmelerini sağlamaktır. Okullar giderek farklı geçmişlere ve yeteneklere sahip öğrencileri barındırdıkça, bu temel amaç daha zorlayıcı hale gelmektedir. Hükümet bu zorlukların üstesinden gelmek için çabalarken, eğitimcilerin, ebeveynlerin ve toplum liderlerinin katılımı ve iş birliği, daha iyi ve daha kapsayıcı okulların oluşturulması hayati önem taşımaktadır (Onjoro, t.y.). Ayrıca, medyanın, tüm öğrencilere akademik ve sosyal başarı için daha fazla fırsat sağlayan bir eğitim yaklaşımı ve felsefesi olan kapsayıcı eğitimi vurgulaması işleri kolaylaştırır.

Buna ek olarak, araştırmalar, uygun stratejiler ve uyarlamalar ile, çoğu öğrencinin genel eğitim müfredatının zenginliği içinde daha iyi öğrendiğini ve daha iyi performans gösterdiğini göstermektedir. Medya, siyasi seçkinler ile seçmenler arasında güçlü bir bilgi kanalı sağlayan etkili bir iletişim aracı olarak görülüyor. Çünkü her kesimden yurttaşın, kitle iletişim araçları ile kendilerine sunulan bilgileri almalarını, yaymalarını ve bunlara göre hareket etmelerini mümkün kılar (Wheeler, 1997; Grossman, 1996, akt. Onjoro, t.y.). Bu doğrultuda gazete, dergi, reklam, televizyon ve radyo, bireylerin çeşitli eğitim kurum ve programlarından haberdar olmalarına katkı sağlayan önemli medya araçlarıdır. Örneğin gazeteler ve dergiler, kişileri tüm kurum ve programlardan haberdar eden reklamlar gösterir. Yine televizyon ve radyo, eğitim programları hakkında bireylere farklı türden bilgiler ileten araçlar olarak görülmektedir. İnternet, sadece eğitim

kurumları, kurumun konumu, programları ve diğer bilgiler hakkında bilgi sağlamakla kalmayıp, herhangi bir akademik alanda da gerekli kavramları ve bilgiyi sağlayan en temel alan olarak kabul edilmektedir.

Medya aracılığıyla tüm çocuklar, bireysel güçlerini ve yetenekleri geliştirir; çocuğa uygun beklentilerle oluşturulan bireysel hedefler üzerinde çalışılır; engelli çocuklar kendi yaşlarındaki diğer öğrencilerle birlikte sınıf yaşamına katılarak ve ebeveynlerini eğitimlerine dahil ederek kapsayıcı eğitiminden yararlanır; ve son olarak okul faaliyetlerinde, saygı ve aidiyete dayalı bir okul kültürü geliştirir. Kapsayıcı eğitim, bireysel farklılıkları öğrenme ve kabul etme fırsatları sağlar, taciz ve zorbalığın etkisini azaltır. Kendi bireysel ihtiyaçları ve yetenekleri olan her bir çocuk, diğer çocuklarla arkadaşlıklar geliştirir ve hem okullarını hem de toplumlarını çeşitliliği takdir etme konusunda olumlu etkiler. Medya, biz farklılıklarımıza ve onun yarattığı topluma önem veriyoruz mesajı ile bunu destekleyebilir. Bu topluluklar, tüm öğrencilerin akranlarıyla birlikte yaşamayı öğrendiği okulda başlar. Medya, öğretmenlerin farklı ihtiyaçları olan öğrencilerin, sınıfa dahil olmalarını desteklemek için neler yaptıklarını da vurgulayabilir. Yine medya; iş birliği, ekip çalışması, yenilikçi öğretim uygulamaları, akran stratejileri gibi iyi kapsayıcı uygulamalar yoluyla, öğretmenleri ve öğrencileri desteklemek için okulun bir plan sunmasına da destekleyebilir (McNair, 2011). Ayrıca, medya, yalnızca halka rapor vermez, aynı zamanda eğitir de.

Bununla birlikte, Etiyopya'da, kapsayıcı eğitimin teşvik edilmesinde Etiyopya medyasının rolünü anlamaya çalışan bu çalışmada, medya ve eğitim, eğitimin geliştirilmesi ve kapsayıcı eğitimin teşviki arasındaki ilişki konusunda yapılan araştırmalar arasında bir boşluk vardır. Medyanın toplum üzerindeki etkisi inanılmaz büyüktür. Öyle ki medya, insanların belirli bir konudaki tutumlarını değiştirir ve yeni fikirleri kabul etmelerini ve buna göre hareket etmelerini sağlar. Kapsayıcı eğitim genel olarak, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin (LSEN) genel eğitim sınıflarında eğitim görme ve kaynaklardan adil olarak yararlanma (yani ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar fon) haklarının yaygın olarak kabul edilmesine dayanır. Bu hakların tanınmaması, kapsayıcı eğitimin önündeki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır. Bu yüzden Etiyopya'da, ebeveynler, toplum büyükleri, din, siyaset ve eğitim liderleri, öğretmenler, işverenler ve genel olarak toplum tarafından farkındalık düzeyini artırmak ve yanlış tutumları düzeltmek için uyumlu ve sürekli bir çaba gösterilmelidir.

Bu amaçla televizyon, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, kapsayıcı eğitimi teşvik etmek amacıyla farkındalık yaratmak için kullandığı iletişim araçları arasında yer almaktadır. Bunun nedeni, Etiyopya toplumunda dezavantajlı, marjinal, ayrıcalıklı olmayan ve sosyo-ekonomik olarak geri kalmış kesimlere mensup, okuma yazma becerileri çok iyi gelişmemiş bir grup insan bulunmasıdır. Bu insanlar televizyon, radyo gibi farklı medya türlerine erişime sahiptir ve yaşam standartlarını ve refahlarını ilerletmek ve bilgi edinmek için haber yayınlarını (gazete ve dergi) okuyabilmektedir. Sonuç olarak, medyanın çeşitli kategorilerden ve geçmişlerden gelen insanlar arasında bilgi ve farkındalığın geliştirilmesinde değerli bir rolü olduğu açıktır. Etiyopya'da kapsayıcı eğitimin geliştirilmesinde medyanın rolünün en temel noktası, iletişim kurabilmeleri ve çalışabilmeleri için diğer insanların kültürlerinin, tutumlarının, kastlarının, inançlarının, etnik kökenlerinin ve sosyo-ekonomik geçmişlerinin tanınmasına yardımcı olmasıdır. (MoE, 2012).

Birleşmiş Milletler'e (UN) göre, medya, engellilerle ilgili klişelerle dolu, önyargılı ve zarar veren pratiklere karşı mücadele edebilme gücü olan ve engelli insanların, eğitim sisteminin her aşamasındaki hakları konusunda toplumun olumlu algılarını teşvik etmek için en önemli araçtır (Nations, 2006). Bu bağlamda, medya, Etiyopya'daki kapsayıcı eğitim politikasının stratejik olarak yaygınlaştırılmasında da büyük bir yere sahiptir. Hükümet, kitle iletişim araçlarını kullanarak; ebeveynler, toplum büyükleri, siyasi liderler, eğitim yöneticileri, öğretmenler, işverenler ve toplumun genelinde engelliler, özellikle de öğrenme güçlüğü olan çocuklar hakkında farkındalığı artırmaya ve olumsuz tutumları ortadan kaldırmaya kararlıdır (MoE, 2012). Genelde medya, bireylere başkalarının kültürünü, medya kültürünü, aile kültürünü ve okul kültürünü diyalog ruhu içinde tanıma olanağı sağlar (Frau Meigs, 2006). Bu nedenle, bu çalışma medya aracılığıyla, Etiyopya'da kapsayıcı eğitim uygulamasının ve tanıtımının araştırılması açısından önemlidir.

2.4. Kapsayıcı Eğitimin Yayın Ortamı Olarak Televizyon

Yazılı medya (gazete, dergi), elektronik medya (radyo, televizyon, sinema ve film) ve multimedya, (internet bilgisayar, video, telekomünikasyon uyduları vb.) dahil olmak üzere tüm kitle iletişim araçlarını içerir. Televizyon ise en genel tanımıyla, nesnelerin doğal ve olası yerlerinden farklı bir yerde, hatta başka bir zamanda görünür kılınmasını sağlayan bir kayıt ve taşıma aracıdır. Televizyon, mesajları hedef kitleye iletmek için kullanılan görsel-işitsel bir yayın aracıdır. Bunu anlamak için, televizyon kavramı farklı bilim insanları tarafından tanımlanmıştır.

Ancak Aytekin'e (2020) göre “Televizyon en genel tanımıyla nesnelerin doğal ve olası yerlerinden farklı bir yerde, hatta farklı bir zamanda görünür kılınmasını sağlayan bir kodlama ve iletme aracıdır. kelimesi uzak görüş veya uzağı gören/uzak gören anlamına gelir” (Aytekin, 2020:114).

2.4.1. TV'nin özellikleri ve İşlevleri

Radyoda sadece ses iletilirken, televizyon hem sesi hem de görseli içerir. Televizyonun bu görsel-işitsel özelliği, onu oturma odalarımızdan dünyayı izlememizi sağlayan sihirli bir ortam haline getiriyor. TV hem ses hem de görüntü içeren görsel-işitsel bir ortamdır. Geniş erişim ve yüksek güvenilirlik sağlar. Televizyon demokratikleşme ve yakınlık ortamıdır (Aytekin , 2020) .

Kitle iletişim araçları, genellikle toplumun bir parçasıdır ve toplumu elinden geldiğince bilgilendirmek, eğitmek ve eğlendirmekle yükümlüdür. Ancak bu eğitim ve eğlendirme toplumu istediği gibi yönlendirmeyi de içerir. Radyo ve televizyon, mesajı hedef kitleye yaymak için kullanılan önemli iletişim araçlarıdır. Nitekim Aziz, “Radyo ve Televizyona Giriş” adlı kitabında radyo ve televizyonun işlevlerinin bilgilendirmek, eğitmek, eğlendirmek, ikna etmek, harekete geçmek ve mal ve hizmetleri tanıtmak olduğunu belirtmektedir (Aziz, 1981).

2.5. Etiyopya Medyası ve Eğitimdeki Rolü

Medya, kitleler için eğitim aracıdır. Kültürel ve ekonomik farklılıklardan bağımsız olarak, medya herkes için önemli bir eğitim aracıdır. Ezeokoli'e (1984) göre, medya üzerinden gerçekleşen eğlence ve bilgi programları, eğitim programları ve sunulan her türlü içerik, sistematik bir şekilde kitleler içerisinde (bireysel olarak veya nispeten küçük gruplar halinde) yayılmaktadır (Ezeokoli, 1984, akt. Rahman Ullah & Khan, 2017). Kitle iletişim araçları, eğitimde ve gelişimde büyük rol oynamaktadır. Eğitim programları aracılığıyla kitleleri eğitimde eşsiz bir role sahiptir. Şu bir gerçektir ki, eğitim öğretmenle sınırlandırılmaz ve sosyal çevre olmadan öğretilemez. Dolayısıyla, kitle iletişim araçları, eğitimin sosyal ortamında oldukça etkili bir güçtür. Kitle iletişim araçlarındaki modern elektronik teknikler ve teknolojiler aracılığıyla, eğitimin kapsamlı olduğu, ve sınıfın dört duvarı arasına hapsedilemeyeceği kanıtlanmıştır(Preeti, 2014).

Etiyopya'da, kitle iletişim araçları, kuruluşundan bu yana ülkedeki sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi akımların şekillenmesinde çok büyük bir role sahip olmuştur. Bu, Etiyopya'daki televizyon yayıncılığı için de geçerlidir. Devrim öncesi, Etiyopya'da toplam nüfusun %93'ünün

okuryazarlığı yoktu. Okullar şehirlerde, kasabalarda ve otoyol kenarlarında yoğunlaşmıştı. Bu, nüfusun çoğunluğunun eğitime erişimini engellemişti. Hükümetin beyan ettiği politikaya uygun olarak bir Ulusal Okuryazarlık Kampanya Komitesi kurulmuş ve Yetişkin Okuryazarlığı Dairesi'nin çalışmaları yoğunlaştırılmıştır. Destekleyici Toplum Becerileri Eğitim Merkezleri kurulmuş ve bu merkezlerde 1979'da köylülere; tarım, aile yaşamı, eğitim, sağlık, kooperatif ve küçük ölçekli sanayi gibi alanlarda fonksiyonel okuryazarlık programlarını içeren eğitimler verildi. (Dereje, 2014: 62-63). Bu alanda yapılan incelemeler, bu programda, eğitimin önemi konusunda farkındalık yaratmaya çalışıldığını göstermektedir. Halk, çocuklarını okula gönderme konusunda endişeliydi. Bu yüzden insanların okuma yazma kampanyası kapsamında verilen temel eğitime katılmaları da teşvik edilmiştir.

1979'da ulusal okuryazarlık kampanyası başlatıldığında, Devrimci Etiyopya'nın Sesi (Radyo) de kendisini kampanyanın ihtiyaçlarına göre değiştirerek ilgi uyandırdı ve eğitim için insanları teşvik etti. İktidar, radyo vasıtasıyla haberleri kitlelere ulaştırmış ve devletin gerçek durumunu halka anlatmıştır. Ayrıca çeşitli eğitim programları aracılığıyla, kırsal alanlarda, Etiyopya'nın okuma yazma bilmeyen toplumunun %93'ünden fazlasına okuma yazma öğretmeye çalışmıştır. Farklı müzik ve şarkılar, güçlü bir iletişim aracıydı. Bu yüzden öğretme-öğrenme sürecini kolaylaştırmak ve eğitimin önemi konusunda farkındalık yaratmak için şarkılara başvuruldu. (Dereje, 2014: 63-64).

Ayrıca, Devrimci Etiyopya'nın Sesi, Halkın, eğitimin önemi konusundaki tutumunu değiştirmede, büyük rol oynamıştır. Gazeteciler, eğitim sürecini rapor etmek için ülkenin farklı bölgelerine gönderilmiştir. Dilleri, yaş grupları, cinsiyetleri birbirinden farklı olan ve farklı bölgelerde yaşayan pek çok insanla yapılan görüşmeler canlı yayınlar aracılığıyla aktarıldı. Özellikle 70'li ve 80'li yaşlarında yazmaya ve okumaya başlayan yaşlıları dinlemek, radyoda yayınlanan programlar arasında çok ilgi gördü. (a.g.e., 2014: 66). Çalışmalar, Derg (Cunta) döneminde (1974-1987), eğitim ve farkındalık yaratmak için medyada daha fazla zaman ayrıldığını göstermektedir. Örneğin imparatorluk döneminde eğitim programlarına %60, eğlence programlarına %40 zaman ayrılmıştır. Ancak Derg döneminde zamanın %90'ı halkı eğitmeye, %10'u ise eğlenceye ayrılmıştır.

Ancak Tadese'e göre Etiyopya'da televizyon yayıncılığı 1960'ların başında başladı ve 1965'te ilk eğitici televizyon programı başlatıldı ve 1971'de sekizinci sınıfa kadar olan öğrenciler için farklı konuları kapsayan 5 program vardı. Bu durum 1981'de, kademeli olarak, yetişkin eğitime kadar tüm ülkeyi kapsayacak şekilde genişledi. Bu, Etiyopya'da eğitimin desteklenmesinde televizyonun oynadığı yeri doldurulamaz ve paha biçilmez rolü göstermektedir. Yani, Etiyopya toplumunda eğitim konusunda farkındalık yaratmak ve halkı ikna etmek için kullanılabilecek en iyi iletişim araçları, radyo ve TV gibi medya yayınlarının yaptığı programlardır. Etiyopya Halkın Devrimci Demokratik Cephesinin (EPRDF) 1994 yılında iktidara gelmesinden bu yana, ülkedeki medya kurumları, yapısal eğitim dışında, farklı anlamlarla ve yollarla eğitimdeki rolünü kanıtlamıştır (a.g.e., 2014).

2.5.1. Etiyopya'da Televizyon ve Yayıncılığı

Televizyon, Etiyopya'da bilgi yaymak, eğitim ve eğlence sağlamak için en önemli medya araçlarından biri olmaya devam ediyor. Televizyon, elektronik mühendisliğinin insanlığa ve Etiyopya toplumuna en büyük armağanlarından biri haline geldi. Dünyanın diğer bölgelerinde televizyon yayıncılığının tarihi yaygın olarak bilinmesine rağmen (Avrupa: 1936 yılında, Kuzey Amerika: 1939 yılında), Afrika tarihi hakkında pek bir şey bilinmiyor. Ancak, Etiyopya'da TV'nin gelişimi de devam etmektedir. Çeşitli akademisyenler, Etiyopya'nın farklı bölgelerinde TV'nin gelişimini; Hiele Silassei, Derg (Cunta) dönemi ve günümüze kadar farklı dönemleri çalışmışlardır (Dereje 2004). Etiyopya'da televizyon yayıncılığı 1960'lı yılların başında İngiliz Thomson firmasının desteğiyle başlamış ve aynı yıl Addis Ababa'da gerçekleşen Afrika Birliği Örgütü'nü (OAU) öne çıkarmak amacıyla 2 Kasım 1964'te faaliyete geçmiştir (Wikiwand , Ethiopian Broadcasting corporation, t.y.).

Böylece, daha sonra adı ETV (Ethiopian Television) olarak değiştirilen EBC (Ethiopian Broadcast Corporation), hizmet edilmeyi hak eden insanların çoğundan daha fazla mülk sahibi için çalışmak zorunda kaldı. Benzer şekilde Etiyopya Televizyonu da kuruluşundan günümüze kadar farklı hükümetlerin ellerinde dönüşmüştür. Yakın zamana kadar sadece bir tane özel kanal vardı, TV kanallarının çoğu devlete aitti. Ancak, 1990'da ülkedeki siyasi dönüşümün ardından, TV pazarının serbestleştirilmesine vurgu yapıldı, son yıllarda ise özellikle 2016 ve 2017'de, özel

sektöre ait kanal sayısında artış yaşandı. Şu anda ülkede 13'ü devlete ait ve 79'dan fazla farklı kuruluşa ait, özel televizyon kanalı bulunmaktadır (Dereje, 2004).

2.5.1.1. NABAD TV

NABAD TV, Etiyopya'nın doğusunda, Somali Bölgesel Devleti'nin başkentinde bulunan özel bir kanaldır. Somali Bölgesinde, ilk özel sektör televizyon kanalı olarak, İngiltere merkezli Konuşma ve Dil Terapisi danışmanı ve Etiyopya'nın eski Kadın, Çocuk ve Gençlik Bakanı Filsan Abdi tarafından oluşturulan 'Nabad (barış) projesinin' bir parçası olarak kurulmuştur. Somali Bölgesi eski başkanı Abdi Mohamoud Omar'ın istifasını da kapsayan, Ağustos 2018'de Somali Bölgesi'nde yaşanan şiddet olaylarına yanıt niteliğinde olan proje, bu kötü olayın mağdurlarının "kafa karışıklıklarını ve yanlış anlamalarını yatıştırmak" için Somali Bölgesi sakinleri arasındaki iletişimi teşvik etmeyi amaçlamıştı. Özellikle NABAD TV, Somali bölgesinde faaliyet gösteren ve bir Somalili Kadın tarafından kurulan ilk özel sektöre ait televizyon kanalı olmuştur (NABAD TV brochure, 2020).

2.5.1.2. Somali Kitle İletişim Ajansı (SRTV)

SRTV, Somali Bölgesel Devletinin başkentinde bulunan bir devlet medyasıdır. 2010 yılında Somali Bölgesel yönetimi tarafından onaylanan 0071/2001 sayılı bildiri ile kurulan Somali Kitle İletişim Ajansı bünyesinde faaliyet göstermektedir (SRTV, 2022). Başlangıçta, günde 18 saat yayınlanarak 99.1 frekans numarasıyla (FM Jigjiga olarak adlandırılan) FM radyo ile piyasaya sürüldü. 2010 yılının ikinci çeyreğinde, Ajans bölgenin haber ve bilgi eksikliklerini tamamlamak amacıyla ESTV (Etiyopya Somali Televizyonu) adıyla bölgedeki ilk televizyonu kurmak için harekete geçti. Televizyon günde 6 saat bölgede yerel olarak konuşulan Somali dilinde yayınlanmıştır (a.g.e., 2022). Ancak 2019'da ESTV'nin adı Somali Bölge Televizyonu (SRTV) olarak değiştirilmiştir. Bu değişikliğin ardından televizyon yapımlarına Amharca ve Affaan - Oromoo dillerinde bir saatlik yayın eklenmiştir. Bugün artık SRTV, dünya çapında 7/24 yayınlanmaktadır (a.g.e., 2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAPSAYICI EĞİTİMİ TEŞVİK ETMEDE ETİYOPYA MEDYASI: NABAD TV ve SRTV ÖRNEĞİ

2.6. Araştırmanın Problemi, Önemi ve Amacı

Kapsayıcı eğitim, yoksulluk, cinsiyet, etnik köken, dil, engellilik ve yetersizliklere bakılmaksızın tüm öğrencilere açık bir eğitim sistemini ifade etmektedir. Başka bir deyişle, Kapsayıcı eğitim, engellerden kaynaklanan özel eğitimin çok ötesine uzanır ve dezavantajlı grupların diğer kaynaklarının dikkate alınmasını içerir. “Kapsayıcı eğitim, ekonomik durum, cinsiyet, etnik köken, dil, öğrenme güçlüğü ve engelleri ne olursa olsun tüm öğrencilere açık bir eğitim sistemi anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, tüm çocuklara erişim sağlama ve kapsayıcı eğitimi gerçekleştirme konusunda hala bir boşluk var” (UNESCO, 2007).

Etiyopya, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’ni (UNCRPD) onaylayan Afrika ülkeleri arasındadır (May v.d., 2008) . Ancak, Etiyopya hükümetine göre, engellilik konusunda farkındalık yaratma çabası o kadar yetersizdi ki; tüm eğitim düzeylerinde; kurumlar ve genel olarak toplum arasında ve özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ebeveynleri arasında, engelli insanlara karşı olumsuz tutumlar ve önyargılar hala çok yaygındır. Bu muhafazakâr tutumlar ve batıl inançlar, bu tür çocukların ebeveynlerinin çoğu zaman onları evde tutmasına, bazen de utançtan saklamasına neden olmuştur (MoE, 2012). Bununla birlikte, toplumun, kapsayıcı eğitim ve bu eğitimin engelli bireylerin gelecekteki kariyerleri için önemi konusunda yeterince bilgili ve ikna olmadığı görülmektedir. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı kapsayıcı eğitimin ülkedeki uygulamalarının nasıl iyileştirilebileceği konusunda son derece istekli olsa da, toplum ve hükümet, farkındalık yaratma konusunda medya desteğinden yoksun görünmektedir. Bu nedenle, sosyal olarak dışlanmış, ayrıcalıklardan yoksun insanların çoğu, özellikle de özel ihtiyaçları olan çocuklar; aileleri, içinde yaşadıkları çevreleri ve hükümetleri tarafından eğitime katılmaları konusunda yeterince desteklenmediği için eğitim kurumlarına devam etme cesaretine sahip değiller.

Tirussew’a göre (2005), Etiyopya’da engelli insanları zayıf, umutsuz, bağımlı ve öğrenemeyen ve hayır kurumunun bir nesnesi olarak düşünmeye yönelik genel bir eğilim olduğunu belirtmiştir. Engelli insanların yeteneklerine ilişkin ön yargılara bir de engelliliğin nedeni konusundaki

yanılgılar eklenince engellilere karşı olumsuz tutum ve klişeler daha da yaygınlaşmıştır. Toplumsal tepkiler, özellikle marjinalleştirilmiş kişilerarası ilişkilerde; aile, mahalle ve topluluk düzeylerinde açıkça ortaya çıkmaktadır. Ancak bu zorlukların üstesinden, medya kullanımı ile gelinebileceği görülmektedir. Çünkü kitle iletişim araçları farkındalık yaratmanın en iyi aracıdır ve görevi halkı bilgilendirmek, eğitmek ve eğlendirmektir. Rahmiati ve Yoon C.'ye göre;

“Medya, izleyicilerin, programları nasıl kabul ettiğine ve davranışlarını değiştirmeye nasıl istekli olduğuna bağlı olarak kişilerin tutumlarını ve davranış değişikliklerini etkileyerek önemli bir rol oynar. Tutumlar ve davranış değişiklikleri, 1) yeni bir davranışın nasıl kabul edileceği, 2) potansiyel olarak istenmeyen bir davranışın nasıl reddedileceği, 3) mevcut bir davranışın nasıl değiştirileceği ve 4) ve istenmeyen eski bir davranışın nasıl terk edileceği gibi unsurlarla da açıklanabilir” (Lita ve Cho, 2013).

Nilam Mayankkumar'ın (2019:11) “Bilgi ve Eğitimde Medyanın Rolü” başlıklı araştırmasında dikkat çekici bir şekilde, medyanın rolünün sadece eğitimin gelişmesinde değil, iletişim, motivasyon, sosyal refah, iş fırsatları ve teknolojinin nasıl etkin kullanılacağına dair anlayış gibi diğer alanlarda da önemli görüldüğünü tespit etmiştir. Diğer taraftan da, Okaka & Nagasha'ın “Uganda'da SKH'ler 4 İlerlemesi İçin Kapsayıcı Eğitimi Teşvik Etmede Topluluk Medyasının Rolü” başlıklı çalışmalarında, *topluluk radyosu tarafından koordine edilen topluluk medyasının, her yaş için toplumsal olarak kapsayıcı ve nitelikli kapsayıcı eğitim için, etkili kitle iletişim araçları olduğunu, ancak, kapsayıcı eğitimin; kapasite, farkındalık, motivasyon, ortaklık ve bilgiden yoksun olduğunu keşfettiler*. Ayrıca, topluluk sosyal yardım paydaşları arasında topluluk medyası kullanılmadan koordinasyonsuz iletişim faaliyetleri olduğunu da buldular. Aileler ve topluluklar arasında da büyük eşitsizlikler var” (Okaka & Nagasha, 2017) .

Ancak, Etiyopya'da hala bu tarz araştırmalar yapılmamıştır ve bu araştırma, ülkenin medyasının, özellikle NABAD TV ve SRTV'nin, Etiyopya bağlamında kapsayıcı eğitimin uygulanmasını nasıl teşvik ettiğine dair yürütülmektedir. Ayrıca, kapsam olarak da Nilam Mayankkumar ve Okaka & Nagasha'nın araştırmalarından daha geniştir. Zira bu araştırma, çok kültürlü (kapsayıcı) eğitimin gerçekleştirilmesinde, Etiyopya kamu ve özel medya kuruluşlarının oynadığı rolü incelemek amacıyla yapılmıştır.

2.7. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Etiyopya medyasının kapsayıcı eğitimin teşvik etmede rolünü, özellikle NABAD TV ve SRTV'ye atıfta bulunarak araştırmaktır.

2.8. Araştırma Önemi

Bu çalışma, ulusal ve uluslararası medya kuruluşlarının, insanlara ve marjinal gruplara, mevcut tüm fırsatlarda eşit davranıldığını ve kapsayıcı bir toplum sağlayarak toplumun iyileştirilmesi, doldurmaları gereken boşluğu ve kapsayıcı eğitimdeki rollerini kabul etmeleri için önemli bir girdidir. Çalışma, özellikle diğer öğrencilerle birlikte öğrenmek ve toplumsal aktivitelere katılma konusunda zorluklar yaşayan ve istekleri dışında okullara gitmek zorunda kalan dezavantajlı gruplara ve özellikle özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklara dikkat çekmek için ulusal ve uluslararası medya için önemli bir kılavuzdur. Daha da önemlisi, bu çalışma, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH'ler) Etiyopya toplumunun tamamına uyarlanması, Etiyopya medyasının rolünün sağlanması için yardımcı olmaktadır.

Bu bağlamda, örneklenen TV'lerin, dezavantajlı grupların ve engellilerin umutlarını sarsan olumsuz tutumları değiştirerek kapsayıcı eğitimin önemi konusunda, toplumu, bilgilendirici, eğitici ve motive edici programların üretimine yardımcı olmaktadır. Bu çalışma, ülkede yapılan ilk çalışma olduğu için, bu alanda çalışmak isteyen ilgili kişi, araştırmacı ve STK'lar için bir giriş niteliğindedir.

2.9. Araştırmanın Soruları

Araştırmada, araştırmaya uygun, güvenilir ve geçerli veri toplamak için aşağıdaki sorular kullanılmıştır;

1. NABAD TV ve SRTV'de çalışan medya profesyonellerinin kapsayıcı eğitim programı hakkında bilgi düzeyi nedir ve süreci nasıl değerlendirmektedirler?
2. NABAD TV ve SRTV medya profesyonellerinin kapsayıcı eğitimi teşvik etmek için ileriye yönelik planladığı eğitim program /faaliyetleri nelerdir?
3. NABAD TV ve SRTV kapsayıcı eğitimin tanıtımı için hangi yöntem veya yaklaşımları benimsiyor ve kullanıyor?

2.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma süresince farklı zorluklarla karşılaşmıştır. Anket sorularına katılanların soruları tam olarak yanıtlama konusundaki isteksizlikleri, yeterli veriye erişimdeki güçlükler ve konunun yeni olması nedeniyle alanda yeterli güncel literatürün bulunmayışı çalışmanın genişletilmesinin önünde engeller oluşturmuştur.

2.11. Araştırmanın Tasarımı

Çalışmanın amacına ulaşmak için karma yöntemi uygulanmıştır. Karma yöntem araştırması, nitel ve nicel yöntemlerin aynı çalışmada birleştirilmesi ve bütünleştirilmesidir. Karma yöntemlerin bir arada kullanılmasının genel amacı ve merkezi önermesi, araştırma problemlerinin ve karmaşık olguların tek başına herhangi bir yaklaşımdan daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır (Molina-Azorin, 2016) . Ayrıca Molina -Azorin, karma yöntem araştırmasının diğer önemli amaçlarını, gerekçelerini ve avantajlarını; 1) tamamlayıcılık, (bir yöntemden elde edilen sonuçların diğer yöntemden elde edilen bulgularla detaylandırılması veya açıklanması), 2) geliştirme, (araştırmacının, bir yöntemin sonuçlarını kullanarak diğer yöntemin kullanımının geliştirilmesine yardımcı olması) ve 3) genişleme (farklı araştırma bileşenleri için farklı yöntemler kullanarak araştırmanın genişliğini ve kapsamını genişletmeyi amaçlayan genişleme) olduğunu belirtir. Dolayısıyla bu karma yöntemlerin kullanılması, araştırmacının araştırma sorularını güvenilir ve geçerli bir şekilde cevaplamasına yardımcı olmuştur.

2.11.1. Araştırmanın alanı ve Örneklemi

Çalışmanın örnekleme NABAD TV ve SRTV'dir. Araştırmacının bu medya kuruluşlarını seçmesinin nedeni, sorunun en çok yaşandığı çalışma alanına uygun olmalarıdır. Ayrıca SRTV, Somali Kitle İletişim Ajansı çatısı altındadır. Televizyon, izleyici kitlesinin yanı sıra ülke nüfusunun çoğunluğu tarafından en çok konuşulan üç farklı dilde (Amharca, Oromoca ve Somalice) yayın yapılmaktadır. Diğer bir makul gerekçe ise, ülke şu anda siyasi kriz içinde olduğundan ve araştırmacının ulaşılabilirliği önemli olduğundan, çalışma alanının ülkedeki diğer medya kuruluşlarına göre araştırmacıya daha yakın olmasıdır. NABAD TV ise şu anda sadece Somali dilinde yayın yapmaktadır.

Örneklem, popülasyonun bir alt kümesidir ve onun temsili önemlidir. Toplam 185 kişi seçilmişti. (55 kişi NAABAD TV'den ve 130 kişi SRTV'den). Bu bağlamda, basit seçkisiz örneklem yöntemi kullanılarak, araştırma örnekleme 95 gazeteci dahil edilip araştırma verileri toplanmıştır. Taherdoost'a göre, "basit rasgele örneklem, nüfus her bir vakanın örneğe dahil edilme olasılığının eşit olduğu anlamına gelir" (Taherdoost, 2018:21) . Öte yandan, araştırma sorularını yanıtlamak için çalışma alanındaki kişilerin deneyimlerine dayanarak görüşme yapılan kişileri seçmek için amaçlı örneklem kullanılmıştır.

2.12. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma da nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemi, post-pozitivist felsefi varsayımlara dayanmaktadır. Nicel araştırma, verileri anlatı biçiminden ziyade sayısal biçimde toplayan, analiz eden ve görüntüleyen ampirik sorgulama yaklaşımlarına atıfta bulunur (Given, 2008). Anket, içerik analizi, deneysel çalışmalar ve deneysel olmayan çalışmaları içerir. Bu nedenle, bu çalışmada, araştırmaya katılanlardan araştırmanın verilerini toplamak anket yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, nicel yöntemden farklı olarak, araştırmacının katılımcılarla doğrudan iletişim kurduğu yorumlayıcı araştırmadır. Yorumlama, nitel araştırma yaklaşımına uygun görülen bir bakış açıdır. Nitel araştırma, bireylerin veya grupların insani veya sosyal sorunlara yüklediği anlam ve görüşleri anlamaya yönelik bir yaklaşımdır, nicel araştırma, değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyerek teorileri test etmeye yönelik bir yaklaşımdır (Creswell, 2014). Diğer yöntemlerin aksine, Creswell, nitel yaklaşımın, araştırmacının rolü ve kullanılan belirli nitel strateji türleri hakkında yaptığı yorumları içerdiğini savunur. Bu tür araştırmalarda araştırmacı anahtar araçtır. Bu nedenle, nitel yöntem gözlem, görüşme, odak grupları, etnografik çalışma ve diğerlerini içerir. Sonuç olarak, bu çalışmada araştırma sorularını bilimsel olarak cevaplamak için derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır.

2.12.1. Anket

Bununla birlikte, bu çalışmanın ana verileri anket yapılarak toplanmıştır. Anket, araştırma yöntemi olarak en basit ve en hızlı tekniktir. Bu yöntem, sosyal bilimciler tarafından ampirik ve bilimsel olarak insanları ve sosyal olguları incelemek ve bilgi sağlamak için kullanılır (Kalo, 2015). Araştırmada, araştırmacı, hem kapalı uçlu hem de açık uçlu sorulardan oluşan betimsel bir

anket kullanmıştır. Araştırmanın etkinliği için gazetecilerden en iyi yanıtları alabilmek amacıyla anket formu İngilizce, Amharca, Afaan-Oromo ve Somali dillerinde dağıtılmıştır. "Tanımlayıcı anket, mevcut koşulları veya tutumları, yani şu anda var olanı açıklamaya veya belgelemeye çalışır" (Wimmer & Dominick, 2011: 185, akt. Kalo, 2015). Buna göre, Jigjiga kentinde yazılı, görsel ve işitsel medyada görev yapan toplam 185 kişiye anket uygulanmış anketi yanıtlayan ve geçerli kabul edilen 90 anket çalışması istatistiksel analize tabi tutulmuştur.

2.12.2. Derinlemesine Görüşme

Anket, diğer yöntemlerle, özellikle görüşme ile birlikte kullanıldığında etkilidir. Derinlemesine görüşme, belirli bir fikir veya durum hakkındaki bakış açılarını keşfetmek için az sayıda katılımcıyla yoğun bireysel görüşmeler yapmayı içeren nitel bir araştırma tekniğidir. Bu nedenle araştırmacı, geçerli bir veri elde etmek için yapılandırılmış görüşme tekniğini kullanmıştır. Araştırmanın kilit görüşmecileri, örneklenen medya kanallarının yöneticileri ve gazetecilerdir. Ayrıca, araştırmanın problemine cevap bulmak için İngilizce görüşme soruları hazırlanmıştır. Bu nedenle, amaçlı örnek yöntemiyle Nabad ve SRTV'den yeterli bilgiye sahip yönetici ve gazeteci konumundaki 5 kişiyle derinlemesine görüşme yapılmıştır, zaman sınırı nedeniyle görüşmeler Haziran ayından Temmuz 2022'ye kadar gerçekleştirilmiştir.

2.12.3. Veri Toplama

Araştırmada veriler birincil ve ikincil kaynaklardan yararlanılarak toplanmıştır. Birincil kaynaklarla (anket ve derinlemesine görüşme) çalışmanın amacına uygun olarak çalışılmıştır. İkincil kaynaklar için ayrıca; kitaplar, belgeler, ilgili literatürler kullanılmıştır.

2.12.4. Veri Analizi ve Yorumlama

Çalışmada her iki araştırma yöntemi de kullanıldığı için elde edilen veriler buna göre sunulmuş ve analiz edilmiştir. Ancak, anket yoluyla toplanan veriler tablolar halinde sunulmuş, betimsel istatistiklerle yüzde ve sayısal olarak analiz edilmiştir. Betimleyici istatistikler, verileri anlamlı bir şekilde özetleyip düzenleyerek, yorumlamayı kolaylaştırmanın yoludur (Kalo, 2015). Ayrıca veriler cevaplandıktan sonra kelimeler, tablolar ve teoriler yardımıyla analiz edilerek sunulmuştur. Dahası, araştırmacının profesyoneller ve medya yöneticileri ile yaptığı görüşme

deşifre edilmiş ve dikkatli bir şekilde alıntılanmıştır. Analiz edildikten sonra, görüşme yoluyla toplanan veriler yorumlanmış ve anket formu ile nitel olarak betimsel bir biçimde tartışılmıştır.

2.13. Bulgular ve Analizi

Araştırmanın amacı doğrultusunda, veriler karma yöntem (niceliksel ve niteliksel) tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada nicel verilerin sunulmasında tablo ve betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Nitel veriler ise yazıya döküldükten sonra sunulmuştur. Ayrıca anket ve derinlemesine görüşme verileri kelimelerin, kuramların, literatürlerin, çalışmaların ve raporların gücüyle analiz edilmiştir. Daha da önemlisi, gazeteciler ve medya yöneticileriyle kaydedilmiş uzun röportajlardan önemli alıntılar yapılmıştır. Bu nedenle, bu bölümde bulguların bilimsel ve kapsamlı bir şekilde sunumu, analizi ve tartışılması ele alınmaktadır. Çalışmanın gerekçesi, araştırmanın ilk bölümünde de belirtildiği gibi, Etiyopyalı gazetecilerin ve medya kuruluşlarının kapsayıcı eğitim tanıtımındaki rolünü incelemektir. Çalışma her iki araştırma yöntemini de (nicel ve nitel) uyguladığından, veriler analiz ve tartışmadan önce sunulmuştur. Burada nicel yöntem, ankettir ve bu anket iki medya kuruluşundan (NABAD TV ve SRTV) rastgele seçilen 90 gazeteciyle yapılırken, gazeteciler ve medya yöneticileri ile 5 derinlemesine görüşme yapılmıştır. Yani araştırmanın hedefine ulaşmasını için medya sektöründe çalışan toplam 95 medya profesyoneliyle görüşmeler yapılmıştır. Anket verileri, SPSS istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, elde edilen sayısal veriler düz tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Sonuçlar birden fazla veri kaynağı ile tutarlı olduğu için, geçerlilik ve güvenilirliğine dair kanıt sağlamaktadır. Ancak yapılan röportajlar anket verilerini tamamlayıcı nitelikte olduğu için ayrı ayrı analiz edilmiş, yorumlanmış ve daha sonra bulgularla birlikte tartışılmıştır.

2.13.1. Nicel Veriler

Çalışma ortamlarında katılımcılara dağıtılan anketler, katılımcılar tarafından doldurarak araştırmacıya geri verilmiştir. Anketlerin geri dönüş oranı %95 olmuş, 90 anketin 4 tanesi eksik olduğundan değerlendirmeye alınmamıştır. Anket verileri SPSS istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, elde edilen sayısal veriler düz tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. 25 soru içeren anket formunda, kapalı ve açık uçlu sorular bir arada kullanılmıştır. Bu bağlamda gazetecilerin kapsayıcı eğitimle ilgili bilgi ve eğitim düzeyleri yanında kapsayıcı

eğitim uygulaması konusundaki deneyimleri ve etkinliklerine odaklanılmıştır. Yapılan anket çalışmasının güvenilirliği için farklı zamanlarda Test-Retest Reliability Analysis yapılmış, her bir soru için korelasyon değeri hesaplanmış ve bazı sorular (4 soru) yeniden değerlendirilmiştir (Test-Retest Reliability değeri: >0.4).

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyeti

Sayı	Cinsiyet	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Erkek	56	%65,1
2.	Kadın	30	%34,9
Toplam		86	%100

Yukarıdaki tablo, yanıt verenlerin çoğunluğunun erkek (%65,1) olduğunu ve örneklemin %34,9'unu kadın gazetecilerin oluşturduğunu göstermektedir. Ankete katılanların örneklemini rastgele seçilmiş olsa da, erkek gazeteciler örneklemdaki en büyük çeteleyi oluşturmuştur. Açıkçası bu, Etiyopya'daki gazetecilerin cinsiyet dağılımının hala erkek egemen bir meslek olduğunu gösterir (Dirbaba, 2014) . Çalışmanın örneklemini, kadın gazetecilerin Etiyopya'daki gazetecilerin yalnızca üçte birini, televizyon kanallarındaki toplam gazeteci sayısının ise erkek gazetecilerin üçte ikisini oluşturduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Yaş Kategorileri

Sayı	Yaş	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	15-20	9	%10,4
2.	21-26	47	%54,7
3.	27-35	26	%30,2
4.	36-40	4	%4,7
Toplam		86	%100

Tablo 2’de örneklemdaki gazetecilerin yaş dağılımının 21-26 (%54,7) arasında olduğu, bunu %30,2 ile 27-35 yaş aralığındaki gazetecilerin takip ettiği görülmektedir. 15-20 yaş grunu içinde sıklık oranı 9’dur (%10,4). Bu, NABAD ve SRTV’deki gazetecilerin %95,3’ünün 35 yaşın altında ve %95,6’sının 40 yaşın altında olduğunu göstermektedir. 40 yaşın üzerindeki gazeteciler, çalışmanın toplam örnekleminde yalnızca %4,4’ünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla, gazetecilik

Etiyopya'daki gençler tarafından bir gençlik mesleği olarak görülmektedir. Medya kuruluşlarına katılan gazetecilerin yaşı bile sekiz yıl öncesine göre gençleşmektedir. Dirbaba (2014), günümüzde Etiyopya'daki medya sektöründe, gazeteciliğin çoğunlukla genç profesyoneller tarafından benimsendiğini gösteren bir yaş dağılımı farkı olduğunu öne sürmektedir.

Tablo 3: Gazetecilerin Çalıştığı Televizyon Kanallarına

Sayı	Televizyon	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	NABAD	21	%24,4
2.	SRTV	65	%75,6
Toplam		86	%100

Tablo 3'te gösterdiği gibi, SRTV'de (devlet medyası) çalışan gazeteci sayısı, NABAD'da (özel medya) çalışan gazetecilerin sayısının üçte ikisinden fazladır. Devlet medyasında çalışan gazetecilerin sayısı %75,6'sını oluştururken, özel medyada çalışan gazetecilerin sayısı araştırmadaki toplam örneklemin %24,4'ünü oluşturmaktadır. Bu, Etiyopya'da hem devlet hem de özel medya için çalışan gazeteci sayısının eşit olmadığını gösteriyor. Bunun nedeni, Etiyopya'daki gazetecilerin çoğunluğunun büyük ölçüde devlet medyasında çalışıyor olması (Skjerdal, 2012) ve özel medya için çalışan gazeteci sayısının da düşük olmasıdır (a.g.e., 2014).

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Düzeyleri

Sayı	Eğitim	Sıklık	Yüzde
1.	Lise	6	%7.0
2.	Meslek Sertifikası	20	%23,3
3.	Lisans	53	%61,6
4.	Yüksek Lisans	7	%8.1
5.	Doktora	0	%0.0
6.	Diğer	0	%0.0
Toplam		86	%100

Yukarıdaki tabloda, gazetecilerin %61,6'sının, ki bu çoğunluğu oluşturmaktadır, Lisans derecesine sahip olduğunu; %23,3'ünün Meslek Sertifikası sahibi olduğunu göstermektedir. Yüksek lisans ve lise mezunu gazetecilerin sayısı sırasıyla %8,1 ve %7,0'dir. Sonuç, medya profesyonellerinin çoğunluğunun üniversite mezunu olduğunu göstermektedir. Dirbaba'nın (2014) belirttiği gibi, Etiyopya'daki gazetecilerin eğitim geçmişlerinde yıllar önce yapılan bir araştırmaya

göre çarpıcı bir değişiklik var. Dolayısıyla, elimizdeki verilerden de anlaşılacağı gibi, hem NABAD TV'de hem de SRTV medya kuruluşlarında çalışan doktoralı gazeteci bulunmamaktadır.

Tablo 5: Gazetecilerin Medya İşletmelerindeki Pozisyonları

Sayı	İş	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Muhabir	39	%45,3
2.	Kıdemli Muhabir	24	%28,0
3.	Üretici	8	%9,3
4.	Yardımcı Yapımcı	1	%1,1
5.	Kıdemli Yapımcı	3	%3,5
6.	Müdür	8	%9,3
7.	Editör	2	%2,4
8.	Diğer	1	%1,1
Toplam		86	%100

Tablo 5'te örneklem, gazetecilerin %45,3'ünün muhabir olduğunu, ve kıdemli muhabirlerin de %28,0'la ikinci sırada yer aldığını göstermektedir. Birlikte bakıldığında, gazetecilerin %73,3'ü muhabirken, yönetmen ve yapımcıların toplamı %9,3'dür. Bununla birlikte kıdemli yapımcılar ve yardımcı yapımcılar; sırasıyla %3,5 ve %1,1'dir. Yine gazetecilerin %2,4'ü editör, diğerleri ise %1,1'ini oluşturmaktadır. İş unvanları, gazetecilere faaliyetlerine ve deneyimlerine göre verilir ve medya kurumunun yapısı buna yol açmaktır.

Tablo 6: Gazetecilerin TV Haber Programlarında Kullandıkları Dil

Sayı	Dil	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Amharca	7	%8,1
2.	Afaan-Oromoo	8	%9,3
3.	Af-Soomaali	71	%82,6
4.	Başka	0	%0
Toplam		86	%100

Yukarıdaki tablo 6'da gösterildiği gibi, her iki medya kuruluşunun resmi çalışma dili, içeriklerinin %82,6'sı Somalice iken; Affaan -Oromoo ve Amharca sırasıyla %9,3 ve %8,1'dir. Bu, medya kuruluşlarının, kimsenin güncel olaylardan habersiz kalmasına izin vermemek, çeşitli izleyiciye adil bilgi dağıtım eğilimini ima edebilir. Ancak, toplanan verilere göre, SRTV tüm

dillerde yayın yaparken, NABAD TV yalnızca Somalice dilinde çalışmaktadır. Amharca ve Affaan-Oromoo, bölgedeki topluluğu, hükümet faaliyetleri hakkında bilgilendirmek amacıyla 2019'da SRTV'ye eklenmiştir. Birkaç dili bilmek ve bu dillerin becerileri, gazetecilerin haberleri ve diğer ilginç hikayeleri doğru bir şekilde bildirmelerine kesinlikle yardımcı olacaktır ve yalnızca bir dilde iletişim kurabilen gazetecilerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda, sonuç aynı zamanda farklı dillerde çalışabilen ve iki veya daha fazla departmanda çalışmak üzere istihdam edilen gazetecilerin olabileceğini de göstermektedir. Örneğin, SRTV'de bazı gazeteciler hem Amharca hem de Afaan Oromoo ve Somaali dilinde haber yapmaktadırlar.

Tablo 7: Katılımcıların Mesleki Deneyimi

Sayı	Deneyim Yılı	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	1-4	50	%58,1
2.	5-10	31	%36,0
3.	11-15	5	%5,8
Toplam		86	%100

Tablo 7'de gösterildiği gibi, anketteki gazetecilerin çoğunluğunun medya işinde 1-4 (%58,1), ve 5-10 (%36,0) yıllık deneyimi olan gazeteciler bulunmaktadır. Bu, gazetecilerin %94,1'inin 10 yılın altında deneyime sahip olduğu anlamına gelmektedir. Deneyim yılı arttıkça gazetecilerin sayısı da artıyor. Ayrıca, 11 yıldan fazla deneyime sahip olan gazeteciler, araştırma örnekleminde %5,8'in altındadır. Bu durum, Etiyopya'daki pek çok gazetecinin, bu mesleğe yaklaşımının, kendilerini markalaştırarak ekonomik kazanç elde etmeyi hedeflediklerini gösterir. Weaver (2005), bunun birçok ülkede orta derecede yaygın bir eğilim olacağını savunmaktadır. Temel olarak, profesyonel medya ortamından memnuniyetsizlik olabileceğinden Etiyopya medya endüstrilerinde yaygın olduğundan, faktörler yalnızca ekonomik faydalara atfedilemez (Ubeydi, 2014) .

Tablo 8: Gazetecilerin Medya Kuruluşlarında Görev Aldıkları Departman

Sayı	Gazetecilerin Çalıştıkları Bölümü	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Haberler ve Güncel olaylar	52	%60,5
2.	Reklam	9	%10,5
3.	Eğitim Programı	11	%12,8
4.	Eğlence	6	%7,0
5.	Yukarıdakilerden iki veya tumu	8	%9,3
Toplam		86	%100

Tablo 8, haber ve güncel olaylar kapsamında çalışan gazetecilerin, çoğunluğu oluşturduğunu (%60,5) ve yalnızca eğitim programlarının toplam örneklemin %12,8'ini oluşturduğunu göstermektedir. Bu anket, kurumların ana odak alanının haberler ve güncel olaylar olduğunu açıklığa kavuşturmaktadır. Buna göre, reklam departmanında çalışan gazeteciler %10,5 ve %7,0 ile eğlence departmanında çalışan gazetecilerdir. Ancak, birden fazla departmanda çalışan gazeteciler, araştırma örnekleminin %9,3'n oluşturmaktadır.

Tablo 9: Gazetecilerin Kapsayıcı Eğitimine Yönelik Bilgi Düzeyi

Kapsayıcı eğitim hakkındaki bilgi ve düzeyi	Sıklık	Yüzde	Düzeyi	Katılımcı sayısı	Yüzde
Evet	65	%75,6	Düşük	23	%26,7
			Yüksek	21	%24,4
			Orta	23	%26,7
Hayır	21	%24,4	çok yüksek	6	%7,0
			çok düşük	9	%10,5
			Harika	4	%4,7
Toplam	86	%100	Toblam	86	%100

Tablo'da ankete katılan gazetecilerin çoğu kapsayıcı eğitim kavramı hakkında bilgi sahibi olduklarını (%75,6) yanıtlamıştır. Gazetecilerin %24,4' ise kapsayıcı eğitim programına ilişkin herhangi bir eğitim almadığını belirtmiştir. Tablo, sadece gazeteciler değil, medya kurumlarındaki diğer profesyonellerin de kapsayıcı eğitim ile ilgili eğitim aldığını göstermektedir. Kapsayıcı eğitim, herkesin eğitime erişiminin olduğu ve dışlanmadığı temel bir haktır (Taneri, 2019). Salamanca Deklarasyonu, kapsayıcı eğitimi “ğrenmeye, kültürlere ve topluluklara katılımı artırarak ve eğitimde dışlanmayı azaltarak tüm öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını ele alma ve bunlara yanıt verme süreci” olarak görmektedir (UNESCO, 1994). Bunun nedeni, bu yaklaşımın, özel ihtiyaçları olan çocuklar başta olmak üzere her çocuğun eğitim hakkını savunmak için iyi bir yaklaşım olmasıdır.

Bazı gazetecilerin kapsayıcı eğitim hakkındaki bilgi seviyeleri en az bilgiye sahip olanların (10.5%) bilgi seviyesinden daha düşük değildir (26.7%) ve orta düzeyde bilgiye sahip olanlarla (26.7%) karşılaştırıldığında en yüksek bilgi seviyesinde de değildir (24.4%). Ayrıca, kavram

hakkında mükemmel bilgiye sahip olan gazeteciler (4.7%) çok yüksek düzeyde olan profesyonellerin (7.0%) sayısından daha fazladır. Etiyopya'da kapsayıcı eğitim ve medya hakkında daha önce yapılmış bir araştırma olmadığından, bu anketten elde edilen veriler, Etiyopya'da kapsayıcı eğitimin ilerlemesini teşvik etmede medya profesyonellerinin rolü hakkında fikir verebilmektir. Bu nedenle kapsayıcı eğitim, yalnızca engelli bireylerin, mevcut eğitimin bir parçası olması için tasarlanmamıştır; kapsayıcı toplum hedefine, yani yeteneklerine veya yetersizliklerine bakılmaksızın herkesin herhangi bir fırsata dahil edilmesi için toplumsal olarak kapsayıcılığı içerir. “...toplumsal kapsayıcılık, kişilerin tam potansiyellerine ulaşabilmeleri için, geçmişleri ne olursa olsun herkes için eşit fırsatlar sağlamaya yönelik çabaların gösterildiği bir süreç olarak anlaşılmaktadır” (DESA, 2009).

Tablo 10. NABAD TV ve SRTV'de Çalışan Özel Gereksinimli Gazeteci sayısı

Sayı	Özel Gereksinimi Olan Gazeteci	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	5	%5,8
2.	Hayır	81	%94,2
Toplam		86	%100

Özel ihtiyaçları veya engelleri olan gazeteciler, medya endüstrisinde veya serbest gazeteci olarak toplumun bir parçasıdır. Ancak, tablo 11'de görüldüğü gibi, medya sektöründe çalışan katılımcıların %94,2'sinin herhangi bir özel ihtiyacı veya engeli olan gazeteci olmadığını göstermektedir. %5.8 engelli çalışana izin verilmiş, ülkenin bu konuda ki yasal düzenlemesine bakılmalı. Bu sonuç aynı zamanda medya kurumlarında istihdam adaletinin olmadığını da göstermektedir. Ancak engellilik yetersizlik değildir. Gazetecilik diplomasına sahip yetenekli bireyler, engellerine rağmen her yerde var. Örnek, Dave Brown ve AMI Radio and TV ile NOW'un Kanadalı sunucusu Dave Brown'dur. Bu tür hevesli bireyler, gazetecilik ve medya endüstrileri alanında da bulunabilir (International Labour Office, 2015).

Engelli insanlar diğerleriyle aynı insani ve demokratik haklara sahiptir; Eğitim, eşit muamele görme, istihdam hakları vardır. Bu kişilerin becerilerine, buna göre değer verilmeli ve gelişimin bir parçası olabilecek yaratıcı ve üretken insanlar olarak görülmelidir. Ayrıca, Etiyopya anayasası (568/2008 sayılı bildiri), engelli kişiler için eşit istihdam fırsatlarını sınırlayan ayrımcı

uygulamaları yasaklamaktadır (FDRE, 1995). Etiyopya, Çin, Vietnam ve Zambiya'da yürütülen, ILO ve ILO'nun ortak olduğu, Engelli Kişilerin İstihdamında Mevzuat Yoluyla Haklarının ve Fırsatlarının Teşvik Edilmesi Projesi gibi çalışmalar engellilerin hakları için mücadele etmek üzere çeşitli eylemlerin yapıldığını göstermektedir. Irish Aid, gazetecilik alanında dikkate değer değişiklikler yapmıştır (International Labour Office, 2015) .

Son üç yılda, yaklaşık 300 gazeteci, engellilik konusunda farkındalık oluşturmak ve haber yapmak için verilen eğitim etkinliklerinden ve diğer faaliyetlerden yararlanmıştır. Çünkü doğru beceri ve bilgiyle donatılmış medya temsilcileri ve kamuoyunu şekillendirmeye yardımcı olabilir (a.g.e., 2015).

Etiyopya'da her yıl çok sayıda engelli üniversite mezunu vardır bunların bir kısmı da gazetecilik mezunudur. Örneğin Gedle , Addis Ababa'da FM 98.1'de haftada bir saatlik bir radyo programı yürüten görme engelli genç bir gazetecidir . Yalnızca dinleyicilerin engelliliğe yönelik tutumlarını değiştirmek amacıyla “*ፈጥረታችን*” (Bizim Sesimiz) programını kurdu ve kapsayıcı gelişimle ilgili çeşitli konuları katılımcı ve etkileşimli bir yaklaşımla tartışmaktadır. Gedle'ninki gibi , ülkedeki diğer gazetecilik mezunları da NABAD ve SRTV'de çalışırsa engellilik ve kapsayıcı eğitim teşviki ile ilgili sorunların dile getirmesine katkı sunabilir. Çünkü, engelli kişilerin fırsatlara erişim hakkı ve istihdama ve eğitime katılımlarını etkileyen faktörlerle, bu kişilerin ekonomik olarak güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi arasında bağlantı vardır (a.g.e., 2015).

Tablo 11: NABAD TV ve SRTV'nin Eğitim Program Üretimindeki Rolü

Sayı	Medya Kanallarında Eğitim Program Üretimi	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	76	%89,5
2.	Hayır	10	%10,5
Toplam		86	%100

Eğitim söz konusu olduğunda medyanın etkisi yansınmaz. Özellikle dijital teknolojinin ortaya çıkışıyla birlikte bu etki kişilerin şekillenerek ölçüde artmıştır. Tablo 12'de sunulan verilere göre, NABAD TV ve SRTV kanallarının eğitim içerikli programlarının olmadığını savunan gazetecilerin yanıtları (%10,5) dışında, katılımcıların çoğunluğu medyada eğitim programlarına yer verdiğini ve haftalık olarak yayınlamakta olduğunu belirtmiştir (%89,5). Ancak,

televizyon kanallarında eğitim yayınlarının mevcudiyeti konusundaki uzlaşısı, kapsayıcı eğitimin etkili bir şekilde yayınlanmasını garanti etmeyebilmektedir. Buradan hareketle, ankete katılan iki kanalın sonuçları aynı olmayabilir, ancak derinlemesine görüşme yoluyla elde edilen cevapların analizi, araştırmacının sonuçları bilimsel olarak analiz etmesine ve buna göre yorumlamasına yardımcı olacaktır.

Medyanın en önemli işlevlerinden biri eğitimidir. Nilam Mayankkumara göre, insanları bilgilendirmek, eğitmek ve eğlendirmek onun görevidir. Bu, dünyadaki mevcut durumu anlamamıza yardımcı olmaktır. Medyanın toplum üzerinde güçlü bir sosyal ve kültürel etkisi vardır. Çok sayıda insana ulaşabilmesi nedeniyle, kamuoyunu bilinçlendirmek için yaygın olarak kullanılmaktadır (2019:12). NABADTV ve SRTV, dahil olmak üzere tüm medya kanalları toplumu eğitmek için kullanılmalıdır. Medya yalnızca haber, eğitim, eğlence veya sağlık haberleri sunulabilir ama her koşulda halk için eşitlik ve şeffaflık merkezi olmalıdır. Ayrıca iki televizyon kanalının kontrolü farklı olduğu için içeriklerinin tematik alanlarının da aynı olmayabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Tablo 12. Medya kanallarının Kuruluş Amacı

Sayı	Televizyon İçeriği	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Haberler ve güncel olaylar	36	%41,9
2.	Eğitim ve Eğlence	2	%2,3
3.	Kültür ve Sosyal işler	1	%1,1
4.	Dini Programlar	1	%1,1
5.	A, B ve C	46	%53,5
Toplam		86	%100

Bununla birlikte, yapılan anketten elde edilen ve tablo 13'te gösterilen veriler, katılımcıların haberler ve güncel olaylar, eğitimle ilgili hikayeler, eğlence, sosyal ve kültürel olayların kapsamı için NABAD TV ve SRTV'nin içerikleri olduğunu ortaya koymaktadır (%53,4). Ancak, tek başına haber ve güncel olaylar örneklemin %41,9'unu oluştururken, bunu %2,3 ile eğitim ve eğlence takip etmektedir. Din, kültür ve sosyal işler, araştırma örnekleminin her biri için %1,1'dir. Gazetecilerin, medyada sunulan birleşik programların birincil ve temel içeriği oluşturduğunu iddia etmesine rağmen asıl içeriğin eğitim değil haberler ve güncel hikayeler olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Televizyon kanallarında Eğitsel Programlar

Sayı	Eğitim muhabiri olarak mı çalışıyorsun?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	12	%14.0
2.	Hayır	74	%86.0
Toplam		86	%100

Haber yapması gereken belirli bir konudan sorumlu olmadığı sürece medya muhabiri yoktur. Beat (özel) haberciliği, gazetecilerin tematik uzmanlığı ve rutin görevleridir. Bu coğrafi bölümlere (gidilecek yerler) ve gazetecilerin rutin görevlerine göre olabilir. (Magin & Maurer, 2019) . Bu bağlamda, Tablo 14'te görüldüğü gibi, televizyon kanallarında görev yapan gazetecilerin büyük çoğunluğu (%86,0) eğitim muhabiri değildir. Eğitim muhabiri olduğunu iddia eden gazetecilerin oranı ise %14,0'dır.

Araştırmanın bulguları göstermiştir ki eğitim içerikli programlar medyanın temel varlık nedeni değildir, bu nedenle gazeteciler, medya kuruluşları içerisinde çok sayıda farklı departmandan sorumlu olmalıdır. Yine de bu, eğitim muhabirlerinin kapsayıcı eğitim konusunda derinlikli bir anlayışa sahip olma ve onu topluma uyarılma konusunda bir bahane olmamalıdır. Bir araştırma, eğitimle ilgili haber ve bilgileri toplayan ve yayan gazetecilerin, politika ve uygulamaları olumlu yönde şekillendirme gücüne inanan kararlı profesyoneller olduğunu göstermektedir. Genel olarak, bu gazeteciler meslekleri konusunda iyimser ve meslektaşlarının çalışmalarına güvenmektedir (EWA & Edweek Research Center, 2021).

Tablo 14. Gazetecilerin Engellilerle İlgili İçerik Oluşturma Deneyimleri

Sayı	Komşu okullara gidemeyen özel ihtiyaçları olan veya toplumdaki marjinal gruplardan/çocukların hikayelerini haberleştirdiniz mi?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	17	%27,8
2.	Hayır	69	%72,2
Toplam		86	%100

Tablo 15'te gösterildiği gibi, gazetecilerin çoğunluğu (%72,2'i) engelli insanlar ile ilgili bir haber yapmamış; ancak az sayıda gazeteci (%27,8) bu konuda haber yapmıştır. Sonuç olarak, muhabirler kapsayıcı eğitim ile araştırma becerisine sahip olmadığı için bu konuyu çok fazla gündemlerine almamışlardır.

Carr'a (2013) göre, muhabirlerin, sözleşmeli okulların engelli çocuklara yeterince hizmet verip vermediği; bazı okul bölgelerinin özel ihtiyaçları olan öğrencileri nasıl tanımladığı; ve ebeveynlerin veya eğitimcilerin yalnızca belirli bir engeli olan çocukları hedefleyen okullar (veya okul içindeki programlar) oluşturmalarına izin verilip verilmeyeceği konularında bilinçli olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, NABAD TV ve SRTV'da eğitim haberciliği hikayeleri, eğitim muhabirleri söz konusu olduğunda günlük haber rutinlerinden farklı olmalıdır.

Tablo 15. NABAD TV Ve SRTV’de Kapsayıcı Eğitimle İlgili Program Üretimi

Sayı	Kapsayıcı Eğitim programı	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	17	%19,8
2.	Hayır	69	%80,2
Toplam		86	%100

Tablo 16'de, katılımcıların çoğunluğu (%80,2) televizyon kanallarında kapsayıcı eğitimi teşvik etmek için ayrılmış bir program olmadığını ifade etmiştir. Çok az gazeteci ise buna karşı çıkmıştır (%19,8). Sonuç, televizyon kanallarında yer alan eğitim programlarda kapsayıcı eğitim hikayelerine öncelik verilmediğini düşündürmektedir.

Başta eğitim muhabirleri olmak üzere, muhabirlerin, kendilerine verilen görev için kapsamlı bir anlayışa ve eğitime sahip olmaları, gazetecilerin görevlerini yerine getirmelerine ve gazetecilik mesleklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Ancak araştırma anketinde yer alan açık uçlu soruya 86 gazeteciden 10'u (%11,6) özel gereksinimli eğitim sorusunu yanıtlarken, gazetecilerin çoğunluğunu oluşturan 76'sı (%88,4) yanıtlamamış ve araştırmacıya geri vermişlerdir. Bu bağlamda, bir katılımcı, özel eğitimi, *“engellilerin topluma uyum sağlamaları için tasarlanmış özel bir eğitim”* şeklinde tanımlarken; başka bir katılımcı *“öğrencilerin bilgi düzeylerine ve ihtiyaçlarına göre özel ilgiye ihtiyaç duyan öğrencilere verilen bir eğitim”* olduğunu savunmuştur.

Ayrıca İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesi “herkesin eğitim hakkı vardır” demektir. Bir katılımcı, “eğitimin insan yaşamının en önemli parçalarından biri olduğunu” iddia etmiştir ve eğitimin insanların sürdürülebilir ekonomik bir gelir elde etmelerini sağladığını ve onlara yoksulluk ve eşitsizlikten kurtulma fırsatı verdiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, bazı katılımcılar, engellilerin finansal altyapısını geliştirmeye yönelik bir mekanizma ve özel desteğe ihtiyacı olan vatandaşları desteklemeye yönelik bir eğitim olduğunu ifade etmiştir. Ancak, Federal

Demokratik Etiyopya Cumhuriyeti, Milli Eğitim Bakanlığı, özel ihtiyaç eğitimlerini kapsamlı olarak şu şekilde tanımlamaktadır;

Özel ihtiyaç eğitimi, ağırlıklı olarak yerini aldığı özel eğitim ile karıştırılmamalıdır. Bunun yerine, engelli veya sosyal-duygusal güçlükleri olan öğrenciler için sunulan hizmet yelpazesini ifade eder. Bunlar; özel okullardan özel sınıflara ve kapsayıcı eğitime kadar her şeyi içerebilir (MoE, 2012).

Öte yandan, medyanın çeşitli izleyici kitlesine karşı nasıl adil olması gerektiğini tartışan bir katılımcı, “özel ihtiyaç eğitiminin olduğu her yerde, medya kuruluşları farkındalık yaratmak ve engelli insanları teşvik etmek için bunu izleyicilere rapor etmelidir” demiş ve neden olarak da “özel ihtiyaçları olan kişiler, yaşları ve yapıları gereği özel desteğe ihtiyaç duyan ve toplumdan, devletten ve STK'lardan yardıma muhtaç olan kişilerdir” yanıtını vermiştir. Ayrıca başka bir katılımcı özel eğitimi “toplumdaki dezavantajlı ve engelli kişilere özel olarak verilen bir eğitim türü” olarak tanımlarken, bir başka katılımcı “ülkenin örgün eğitim sisteminin bir tamamlayıcısı” olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, araştırma, televizyon kanallarında görev yapan çoğu gazetecinin özel eğitim kavramı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 16: NABAD TV ve SRTV İçeriğinde İnsan Haklarının Önceliği

Sayı	Medya üretiminde insan haklarına öncelik verilir mi?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	59	%61,7
2.	Hayır	27	%38,
Toplam		86	%100

Yukarıdaki tablo 17'de, katılımcıların çoğunluğu (%61,7) televizyon kanallarının haber yaparken, kurgularken ve yapım sürecinde insan hakları konularını dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Geri kalan (%38,3) gazeteciler bu noktada aynı fikirde değiller. Aslında medya, insan hakları bilincini geliştirmek, insanları hakları konusunda bilgilendirmek ve eğitmek, ihlalleri savunabilecekleri yollar ve araçlar önermek ve böylece haklarını korumaları için onları güçlendirmek gibi ahlaki sorumluluklar üstlenmektedir. Ayrıca medya; uzmanları, belirli hakların idaresi ve hukuki işlerin ele alınması ve yorumlanması ve insan hakları ihlallerinin soruşturulması ve ortaya çıkarılması konusunda teşvik etmektedir. İnsan haklarını savunmak ve güvence altına

almakla uğraşan kişi ve kuruluşlar tanıtmak da medyanın görevleri arasında olmalıdır. Çünkü bu, başkalarını da insan hakları savunuculuğu çalışmalarına katılmaya teşvik ve motive eder. (Teweldebirhan, 2011) .

Tablo 17. NABAD TV ve SRTV'nin Kapsayıcı Yayıncılık Anlayışında Öne Çıkan İnsan Hakları Temaları

Sayı	Medyada Eğitim, Hangi Haklar Kapsamında Değerlendirilmektedir?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Eğitim Hakkı	10	%11,6
2.	Sosyal Hakkı	19	%22,1
3.	Siyasi Hakkı	7	%8.1
4.	Ekonomik Hakkı	5	%5,8
5.	Yukarıdakilerden iki veya daha fazlası	42	%48,8
6.	Belirtilmemiş	3	%3,5
Toplam		86	%100

İnsan haklarının medyada ne kadar yer aldığını ölçen değerlendirmeye göre, bazı gazeteciler, televizyon kanallarında yayınlanan programlarda toplam örneklemin %48,8'inde her türlü insan hakkının dikkate alındığını belirtmiştir. Bazı gazeteciler medyada en çok dikkat edilen insan hakları türünün, sosyal haklar (%22,1) olduğunu belirttiler. Ancak bazı gazeteciler siyasi (%8.1) ve ekonomik hakların (5.8%) en az işlenen konular olduğunu ifade ederken az sayıda gazeteci yukarıdaki tabloda gösterildiği gibi televizyon kanallarının yayınlarında hassas olarak görülen bazı insan hakları konularını spesifik olarak belirtmemiştir (%3,5). Sonuç olarak, medya kanallarının içeriklerinde totalde (%48,8) insan haklarını konusunun dikkate aldığını göstermektedir. Çalışma, medya kuruluşları program hazırlarken insan hakları konularına saygı duyulduğunu göstermektedir. Eğitim hakkı, NABAD TV ve SRTV'de ilk ele alınan konu olmasa da, televizyon kanallarının yayınlarında en çok ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 18. Medyanın Eğitimin Geliştirmesindeki Rolü

Sayı	Medya kanallarının eğitimin yaygınlaşmasında rolü var mı?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	51	%63,4
2.	Hayır	35	%36,6
Toplam		86	100%

Tablo 19'de görüldüğü gibi, katılmayan 35 gazeteci (%36,6) hariç tutulduğunda, diğer 51 katılımcı (%63,4) medyanın eğitimin gelişmesinde önemli bir rolü olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, Etiyopya medyasının, az olsa da, çeşitli biçimlerde eğitimin gelişmesinde rolü olduğu fikrini vermektedir.

Tablo 19. Gazetecilerin Kapsayıcı Eğitim Tanıtımında Medyanın/TV'nin Rolüne İlişkin Değerlendirmesi

Sayı	Kapsayıcı Eğitim Tanıtımında Televizyon Kanallarının Rolünü Nasıl Değerlendirirsiniz?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Kötü	34	%39,5
2.	Çok kötü	2	%2,3
3.	Orta	16	%18,6
4.	İyi	10	%11,6
5.	Çok iyi	20	%23,2
6.	Mükemmel	4	%4,7
Toplam		86	%100

Buna paralel olarak, aşağıdaki tablo 20'de görüldüğü gibi, gazetecilerin kapsayıcı eğitim tanıtımında televizyon kanallarının rolüne ilişkin değerlendirmeleri farklılık göstermektedir. Araştırmanın sonucu, Etiyopya'daki televizyon kanallarının, ülke çapında cehaleti ortadan kaldırmak ve eğitimi geliştirmek için harcanan çabaların bir parçası olduğunu göstermektedir. Bazı araştırmalar, medyanın, eğitimin gelişmesinde muazzam bir etkisi olduğunu gösterirken, bazı araştırmalar ise medyanın kaliteli eğitim üzerinde olumsuz etkisi olduğunu göstermiştir.

Eğitimin gelişmesinde medyanın amacı çok önemlidir. Toplumun ayrıcalıklardan yoksun ve sosyo-ekonomik olarak geri kalmış kesimlerinin, eğitimin önemini kavramasında önemli bir rolü vardır. Gazeteler, televizyon, radyo, internet vb. çeşitli medya organları, temel okuryazarlık becerilerinin (okuma, yazma ve aritmetik) geliştirilmesinde, kitleler arasında yayılmasına ve kişilerin profesyonel iş hayatına önemli katkıları olmuştur (Nilam Mayankkumar, 2019).

Gazeteciler arasında, kapsayıcı eğitimin tanıtımında, medyanın rolünün çok iyi olduğunu düşünenlerin oranı %23,2 iken bunun orta düzeyde olduğunu ifade edenlerin oranı %18,6'dır. Yine katılımcılardan bu rolü iyi olarak bulanların oranı %11,6 iken, mükemmel durumda olduğunu düşünenlerin oranı %4,7'dir. Ancak, televizyon kanallarının rolünün kötü ve çok kötü olduğunu

belirten gazeteciler sırasıyla; %39,5 ve %2,3'tür. Bu durum, kapsayıcı eğitim tanıtımında NABAD TV ve SRTV'nin rolünün düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 20. NABAD TV ve SRTV Kanallarında Kapsayıcı Eğitime Ayrılan Süre

Sayı	Televizyon kanallarında Kapsayıcı Eğitime Ayrılan süre Yeterli mi?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	12	%14
2.	Hayır	74	%86
	Toplam	86	%100

Yayın süresi veya alanı, belirli bir televizyon veya radyo programında ilgili konuya ayrılan zamandır. Böyle bir program özel ve benzersizdir ve medyada bu, ilgili konuda toplumda farkındalık yaratmak amacıyla yapılır. Ancak araştırmanın bulgusu, araştırma örneklemindeki 86 gazeteciden 74'ünün (%86) kendi televizyon kanallarında, kapsayıcı eğitiminin yaygınlaştırılmasına yönelik ayrılmış özel bir yayın süresinin bulunmadığını belirtmiştir. Diğer 12 katılımcı ise (%14), medya kanallarının kapsayıcı eğitimin tanıtımına yeterince yer verdiğini iddia etmiştir.

Medya kurumlarında kapsayıcı eğitime yönelik özel bir program olmamasına rağmen, anketi yanıtlayan 86 gazeteciden 5'inin (%5,8) belirttiği gibi, bu durumu nedenleri arasında başkaca seunsurlar bulunmaktadır. Bir katılımcı, *"kanalın, başta hükümet faaliyetleri olmak üzere, mevcut bilgi eksiklerini doldurmak için kurulduğunu"* iddia etmiştir. Başka bir gazeteci *"medyada iyi yetişmiş profesyonellerin olmaması ve düzgün bir yapılanmanın olmaması sebepler olabilir"* şeklinde gerekçe göstermiştir.

Ayrıca bazı katılımcılar, çoğu gazetecinin konuyla ilgili bilgi sahibi olmamasının ve engelli insanların hikayelerine karşı ilgi duymamasının da başka bir engel olduğunu belirtmiş ve toplum, hükümet ve STK'lar gibi diğer ilgili organların bu konudaki tutumlarının da, medyanın kapsayıcı eğitim konusunda yayın süresi ayırma konusundaki isteksizliğinin sebepleri arasında olduğunu ifade etmiştir. Onlara göre, toplumda özel ihtiyaçları olan insanların eğitim ve gelişimin bir parçası olmaya teşvik edebilecek bir kültür, gelenek ve görenek yoktur. Ayrıca, bir gazeteci *"ilgili organların, engellilerin haklarına, özellikle de eğitim hakkına gereken ilgiyi göstermemesinin, medyanın, kapsayıcı eğitimin yaygınlaştırılması için özel bir program düzenlemeye özen göstermemesinin ve bu konuda eğitim almamasının nedenleridir diyebilirim"* demiştir.

Tablo 21. Gazetecilerin Engelli Bireylerle İlgili Haber ve İçerik Üretiminde Karşılaştığı Problemler

Sayı	Engelli Bireylerle İlgili İçerik Üretiminde Sorun Yaşanıyor mu?	Katılımcı sayısı	Yüzde
1.	Evet	51	%59,3
2.	Hayır	35	%40,7
	Toplam	86	%100

Yukarıdaki tabloya göre, medya çalışanlarının 51'i (%59,3) toplumdaki engellilerle ilgili haberleri aktarırken zorluk yaşadıklarını belirtmiştir. 35'i (%40,7) ise bu tür haberlerin yayınlanmasında sorun yaşamadığını belirtmiştir. Ancak, 86 medya profesyoneline 4'ü (%4,7) raporlarında engelli kişilere kaynak sağlama konusunda yaşadıkları zorlukları sırasıyla detaylandırmıştır. Bir katılımcı, *“onlar (engelliler ve toplumdaki diğer marjinal gruplar) için ihtiyacınız olan bilgiyi vermekte zorlanıyorlar. Sebebi ise toplumdaki uzun süredir devam eden ön yargıların hayatlarını etkilemiş olmasıdır”* demiştir. Çoğu katılımcı, bu tutumların, engellerin kendilerini ait oldukları topluluktan aşağı hissetmelerine ve düşüncelerini onlarla paylaşacak kadar kendilerine güvenmemelerine neden olduğunu iddia etmiştir.

Ayrıca, özel gereksinimli bireylerin yaşamını tartışan bir katılımcı *“yoksul, mağdur, sakat, özürlü vb. ifadelerle saldırıya uğradıkları için engelli yönlerini ortaya çıkarmaktan, hatta bizimle tartışmaktan bile korkuyorlar”* demiştir.” Ancak bu bakış açısı, engellilerin bulundukları toplum içinde kendilerini aciz, yetersiz, talihsiz, haksız, eğitimsiz ve özgüvensiz/bağımlı olarak görmeleri ve gazetecilerin de aynı bakış açısını sürdürmesinden kaynaklanmaktadır.

Öte yandan bir katılımcı, sorunların sadece engellilerle ilişkilendirilmemesi gerektiğini, çünkü *“gerçekten medya sektöründe, çalışanları aşan ve bazı nedenlerle tanımlanamayan daha fazla engel olduğunu”* iddia etmiştir. Araştırmalar, gazetecilerin görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları tanımlanmış ve tanımlanmamış zorlukların çeşitleri olduğunu göstermektedir. Bu sorunlar, özellikle Etiyopya gibi gelişmekte olan ülkelerde profesyonel kariyere kadar özgürlüğüne kadar uzanabilmektedir. Medya, özellikle yayın ortamı, insan yaşamının dinamik değişimlerinde büyük rol oynayan bir iletişim aracıdır. Görsel-işitsel bir araç olarak televizyon, eğitimi geliştirme söz konusu olduğunda en etkili araçtır. Medya ve gazeteciler gerçeği sadece yansıtmaz, aynı zamanda onu inşa ederler. Medya, yönetenler ile yönetilenler ve marjinal gruplar ile toplumun geri kalanı arasındaki 'doğal bilgi asimetrisini' dengeleyebilir veya güçlendirebilir'

(*The Role of Media in Creating Inclusive, Just and Peaceful Societies Guidelines for SDC Media Assistance*, n.d.).

Ancak, bu konuda, 5 (%5,8) gazetecinin araştırma sorularına verdiği yanıtlara göre, nadir olsa da televizyon kanalları kapsayıcı eğitimi teşvik eden belirli alanlara odaklanmaktadır. Bir katılımcının belirttiği gibi, *"kanalımız her yıl, her kesimden çocukların okula gönderilmesi için farkındalık yaratmaya yönelik programlar yapmaktadır "*. “Her kesimden insan için” demek, muhtemelen mesajların özel ihtiyaçları olan insanları da kapsamakta olduğu ve bölgede konuşulan tüm dillerde yayınlandığı anlamına gelebilmektedir.

Diğer katılımcına göre, televizyon kanalları özel ihtiyaçları olan insanları ve marjinal grupları eğitime katılmaya, kalkınma faaliyetlerinin bir parçası olmaya teşvik etmektedir. Ayrıca, toplumun engelliler hakkındaki yanlış algılarını değiştirmeye veya ortadan kaldırmaya yönelik farklı programlar üreterek, engellilerin insani ve demokratik haklarına saygı duyulmasını dolambaçlı bir şekilde savunmaktadırlar. Bir katılımcı, televizyon kanallarında *“engellilerin, özellikle özel gereksinimli çocukların ebeveynlerinin, çocuklarını evde hapisane gibi alıkoymak yerine eğitim haklarının hayata geçirilmesi için halka yönelik eğitici-eğlence programlarının yılda bir ya da iki kere yayınlandığını ileri sürmektedir”* diye cevap vermiştir. Bu, Etiyopya medyasının kapsayıcı eğitimi çeşitli yollarla topluma uyarlama konusundaki çabasını göstermektedir.

Gazeteciliğin de diğer meslekler gibi kendine göre güçlü yanları olduğu gibi dezavantajları da vardır. Toplanan anket verilerine bağlı olarak, 6 gazetecinin (%7,0) yanıtladığı gibi, televizyon kanallarının kapsayıcı eğitimi yaygınlaştırmaya yönelik ciddi eksiklikleri vardır. Medya kanallarının eksiklerini belirten bir katılımcı *“bana göre medya ve hükümet kapsayıcı eğitim anlayışından yoksundur”* demiş ve başka bir gazeteci *“televizyonda kapsayıcı eğitimi teşvik etmeye yönelik herhangi bir program yok”* şeklinde yorum yapmıştır. Katılımcıların iddialarına göre kapsayıcı eğitim hakkında bilgi eksikliği, yetersiz gelir ve finansman, yaygın olan en büyük sorunlardır. Bir katılımcının öne sürdüğü gibi, *“alandaki derinlemesine bilgi eksikliği”* bulunmaktadır. Ancak bazı katılımcılar, televizyon kanallarında görülen tek zaafiyetin, bunlar olmadığını öne sürmüştür.

Dünyadaki çoğu ülke gibi Etiyopya'da da engelli insanlar en marjinal bulunan ve önyargıyla yaklaşılan topluluktur. Medya o kadar güçlü ki insanların tutumlarını şekillendirmektedir. Buna

karşılık televizyon kanallarında bu tür programlar yapmakla ilgili bir isteksizlik görülmektedir. Bir katılımcının dediği gibi, “kanallar (NABAD TV ve SRTV), ilgili makam ve diğer organlarla iletişim halinde engellilerin sorunlarını çözmek için yeterli çabayı göstermiyor”. Sonuç, kapsayıcı eğitimin uygulanması ve teşvik edilmesinde televizyon kanallarının tanımlanmış ve tanımlanmamış eksikliklerinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 22. Gazetecilere Göre NABAD TV Ve SRTV'nin Kapsayıcı Eğitimle İlgili Yayınlarının Toplum Üzerindeki Etkisi

Sayı	Medya kanallarını kapsayıcı eğitim ile ilgili yayınladığı içeriğin toplum üzerinde bir etkisi var mı?	Sıklık	Yüzde
1.	Evet	23	%26,7
2.	Hayır	63	%73,3
Toplam		86	%100

Tablo 23'te görüldüğü gibi, araştırma örneklemindeki 86 kişiden 23'ü (%46,5) televizyon kanallarında yayınlanan kapsayıcı eğitim ile ilgili içeriklerin bilgilendirici ve anlaşılır olduğunu savunmuştur. Ancak, katılımcıların 63'ü (%73,3,5), haber içeriklerinin bu ölçüde olmadığını ifade etmiştir. Bu, kapsayıcı eğitim ile ilgili haberlerin farklı kitlelere uygun bir şekilde yazılmadığı ya da hazırlanmadığı anlamına gelmektedir.

Tablo 23. Medya Kurumlarının Kapsayıcı Eğitime İlişkin İçerik Üretiminde Yaşadığı Zorluklar

Sayı	Kapsayıcı Eğitimi ile İlgili İçerik Üretiminin Önündeki Engeller	Sıklık	Yüzde
1.	Parasal/ Finansman Sorunlar	10	%11,6
2.	Farkındalık Eksikliği	30	%34,9
3.	Yasal veya Kültürel Engeller	1	%1,2
4.	Toplumun Olumsuz Algısı	8	%9,3
5.	Hükümetin Yeterli Desteği vermemesi	3	%3,5
6.	Hepsi	34	%39,5
Toplam		86	%100

Elimizdeki verilere dayanarak, televizyon kanallarında kapsayıcı eğitime yönelik resmi olarak kurulmuş bir program olmadığını söyleyebiliriz. Bu araştırma Etiyopya medyasında,

kapsayıcı eğitimle ilgili içerik ve program üretiminde yaşanan sıkıntıları ve bunların nedenleri gösterilmiştir. Bulgulara göre 86 katılımcıdan 30'u (%34,9), kapsayıcı eğitim haberleri hakkında haber yapmada en büyük engelin toplumda farkındalık eksikliği olduğunu iddia ederken, diğer 10 (%11,6) gazeteci maddi kısıtlamaların da bunun bir parçası olduğunu söylemişlerdir. Diğer taraftan 8 (%9,3) gazeteci, engellilerin ve marjinal grupların eğitime ilişkin toplumda uzun süredir var olan olumsuz algıyı bir engel olarak ifade ederken 3 (%3,5) katılımcı ise devletin ve diğer organlarının desteğinin eksikliği olduğunu belirtmiştir. Sadece bir katılımcının (%1,2), bu konudaki engelin temel sebebinin medya ve gazetecilere izin vermeyen ülkenin kanunlarıyla ilgili olduğunu iddia etmesi ilginçtir. Çalışmanın sonuçları, EWA ve Edweek Research Center'in (2021) yaptığı çalışmada ortaya konan; eğitim muhabirlerinin geçen yıl karşılaştığı en büyük zorluğun finansal sıkıntılar ve kaynak kısıtlamalarının olduğu yönündeki bulguyla da benzerdir (EWA, 2021).

2.13.2. Nitel Bulgular

Bu bölümde derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak toplanan veriler analiz edilmiştir.

Bu araştırmanın derinlemesine görüşmesinden elde edilen sonuçlar, Etiyopya'da medya kuruluşlarındaki gazetecilerin bir dereceye kadar kapsayıcı eğitim hakkında temel bilgilere sahip olduğunu yeterince ortaya koymaktadır. Gazeteciler kapsayıcı eğitim konusunda hemfikirlerdir. Buna göre bir katılımcı, *"kapsayıcı eğitimi, özel ihtiyaçları olan, ekonomik olarak zayıf ve ayrıcalıklı olmayan öğrencilerin temel haklar konusunda diğerleriyle eşit olmasıdır"* şeklinde tanımlamıştır. Yani katılımcılar, kapsayıcı eğitimi; engelliler, ekonomik olarak dezavantajlı olanlar ve farklı ihtiyaçlara sahip olan kişilerin dahil edildiği ve eşit muamele gördüğü genel bir eğitim biçim olduğunu ifade etmiştir. Onlara göre, kapsayıcı eğitim, sadece engelli grupların veya çocukların eğitimin bir parçası olması için tasarlanmamıştır; aynı zamanda yetenek ya da yeteneksizliklerine bakılmadan herkesin toplumun sunduğu tüm olanaklardan kapsayıcı ve eşit bir şekilde yararlanmasını da içerir.

Kavramsal olarak kapsayıcı eğitimi, örgün eğitimin temelidir ve öğrenen için faydalıdır. Kapsayıcı eğitiminin, okulları herkes için erişilebilir kılmak, müfredatı ve diğer tüm eğitim hizmetlerini toplumdaki özel gereksinimli çocuklara uygun hale getirmek için her türlü akademik kurumu destekleyen bir yaklaşım olduğu konusunda gazeteciler hemfikirdir. Bu yaklaşım; farklı

öğrenci tiplerini bir sınıf altında toplayarak onlara uygun müfredatı tasarlayıp ayırım gözetmeden eşit eğitim hakkını savunmaktır.

Açıktır ki, Salamanca Bildirisi ve Özel İhtiyaç Eğitimi Eylem Çerçevesi ile farklılıklarına veya engellerine bakmaksızın tüm çocukların birlikte öğrenmesi gerektiği inancını eyleme geçirmek hedeflenmiştir. Bu nedenle kapsayıcı eğitim, tüm öğrencilerin benzersiz ilgi alanlarına, özelliklerine, özel öğrenme gereksinimlerine ve yeteneklerine sahip olduğu fikriyle başlar. Ayrıca, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin genel eğitim sistemine eşit erişime sahip olması ve bireysel konaklama almaları gerekir (UNESCO, 1994). Bir katılımcı *“kapsayıcı eğitimin genel olarak insanları dışlamadan tüm olanaklardan eşit şekilde yararlanmasını sağlamanın ve eğitim söz konusu olduğunda kapsayıcılığın, eğitimin hazırlık aşamasında en baştan düşünülmesinin ve her türden insanı dahil etmenin önemli olduğu”* sonucuna varmıştır

I. Medyada Yer Alan Eğitim Programları ve Özel Eğitimin Değerlendirilmesi

Gazetecilerin tamamına yakını, medyada eğitim programının yayınlanıp yayınlanmadığını ve özel eğitime ne kadar önem verildiğine ilişkin soruları cevaplamıştır. Televizyonda yayınlanan ve genellikle güncel eğitim konularını ele alan haftalık bir eğitim programı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca, medyada engellilere yönelik özel programların yer aldığını ve bu programları yapan kanallarda eğitim başlığı altında, özel eğitime ayrıca odaklanıldığını belirtmişlerdir. Programlardan bazıları, örneğin sınıf kapılarının tekerlekli sandalyeli insanlar için uygun olup olmadığının kontrol edilmesi gibi sınıf ortamını kapsayarak engellilere ve eğitime erişime odaklanmaktadır. Bir katılımcı, *“haftalık eğitim programlarımız var ve gündeme getirdiğimiz sorunlar arasında normal öğretme ve öğrenme süreci ve özel ihtiyaçları olan çocukların okullara erişilebilirliği yer almaktadır”* demiştir. Ayrıca çalıştığı kurumda, medyanın, özel eğitim konusuna ne kadar geniş yer verdiğini değerlendiren gazetecilerden biri *“evet, haftalık eğitim programımız var. Ancak, TV’de kapsayıcı eğitim haberleri çok sınırlıdır ve bir veya iki programda işlenebilir. Bu, bazen bir gazetecinin özel ihtiyaçları olan insanları ziyaret edip röportaj yapması olur, ancak bu yine de çok sık olmaz. Haber içeriklerinde eğitim konusu çoğunlukla kapsayıcı bir yaklaşımla işlenmez”* demiştir.

Buna karşılık, şu anda NABAD TV’de eğitim konusunda yayın yapan bir program bulunmamaktadır. Kanalin yayın içeriğinin eğitim dışında birkaç program olması anlaşılır bir

durumdur. Arada bir haber yayınlarında eğitimle ilgili haberler verilmesi kapsayıcı eğitim tanıtımı için yeterli ve etkili görülmemektedir. Ancak bir gazeteci *“maalesef bizim televizyonumuz (NABAD TV) yeni kurulmuş bir televizyondur. Kalıcı ve belirli bir eğitim programımız olmasa da bazen ürettiğimiz haber, eğitici hikayelerde kapsayıcı eğitimle ilgili konulara yer verilmektedir”* diye cevap vermiştir.

Ayrıca görüşülen kişiler, kanalın özel olması nedeniyle kaynakların özel medya yerine çoğunlukla devlete ait olan medyayı tercih ettiğini ifade etmiştir. Aslında, SRTV'den farklı olarak NABAD TV, yakın zamanda yayın hayatına başlamıştır ve Somali Bölgesi'ndeki ilk özel sektöre ait medya platformudur. Ancak, kaynakların belirli bir örnek yayın için kendi medya tercih nedenleri olabilir, fakat hak veya özgürlük söz konusu olduğunda, insanlar devlet tarafından kontrol edilen devlet kanalları yerine özel medya platformunu tercih etmektedir. Öte yandan, görüşülen SRTV profesyonellerinin tümü, kanalın, eğitim ve önemi konusunda kamuoyunda farkındalık yaratmayı amaçlayan haftalık eğitim programları hazırladığı konusunda hemfikirlerdir.

II. ***Kapsayıcı Eğitim için Medyanın Önemi***

Görüşülen tüm gazeteciler, kapsayıcı eğitim programlarının desteklenmesinde medyanın bir rolü olduğuna inanmaktadır. Bazılar, medyanın, kapsayıcı eğitim konusunda kamu bilincini artırmada önemli bir rol oynadığı düşünmektedirler. Bir katılımcı, *“kapsayıcı eğitimin daha geniş bir şekilde anlaşılmasını teşvik etmede medya en güçlü iletişim ve diyalog aracıdır. Çünkü, medyanın rolü, halkı bilgilendirmek, eğitmek ve eğlendirmektir. Ayrıca medya, toplumsal ilerlemede çok önemli bir yere sahiptir. Bu anlamda medya, özel eğitime ihtiyaç duyan insanların normal insanlarla eşit olduğu ve onların da eğitime katılıp başarılı olabileceği konusunda bir farkındalık mesajı oluşturabilir”* demiştir. Bu tür mesajların, kapsayıcı eğitimin önemi ve yükselişi ile ilgili farkındalık yaratmada çok kritik ve faydalı olduğunu görülmektedir. Yine birkaç katılımcı, medyanın, özel ihtiyaçları olan kişilerin becerileri ve yetenekleri hakkında farkındalık yaratmada çok önemli bir rol oynadığını buna, uluslararası aktörler konuşurken işitme engelli insanlara ulaşmak için işaret dili tercümanlarının kullanılmasını örnek vermiştir.

Başka bir gazeteci, medyanın rolünü özetlerken *“medya, engelliler ve ekonomik olarak yoksun insanlar için eşit ve kapsayıcı eğitimi teşvik etmede rol oynuyor”* ifadesini kullanmıştır. Sonuç olarak, görüşülen tüm gazeteciler medya kullanımında eşitliği önemli bir unsur olarak görmekte

ve medyayı “*halkın gözü ve kulağı*” olarak tanımlamaktadır. Farklılıkları olan insanlar için medyanın adil olması gerektiği, kapsayıcı eğitim de dahil olmak üzere tüm gelişimsel faaliyetlerin teşvik edilmesinde medyanın çok önemli bir rol oynadığı ve herkes için eşit olması gerektiği noktasında ise hemfikirlerdir.

III. **Kapsayıcı Eğitime Yönelik Program Üretimi Ve Özellikleri**

Görüşmecilere, kapsayıcı eğitimi teşvik etmeye ayrılmış özel bir program olup olmadığı sorulmuştur. Hepsi, şu anda kapsayıcı eğitimi teşvik eden herhangi bir program yapılmadığını belirtmiştir. Ancak, bir katılımcı, *Sosyal Program* ismiyle, özel ihtiyaçları olan kişilerin kendi adlarına konuştukları, sorunlarını ve neye ihtiyaçları olduğunu ifade ettikleri özel bir program yaptıklarını belirtmiştir. Buna göre, bu programda, engelli insanların ya da onlar adına konuşan kişi ve temsilcilerin katılımıyla, program boyunca engellilerin, eğitime ve sosyal hayata eşit katılımı ve mevcut tüm fırsatlardan yararlanmaları konuları konuşulmakta ve engelliler bu konuda teşvik edilmektedir. Başka bir katılımcı, “*kapsayıcı eğitimi nasıl teşvik edeceğimiz konusunda tartışmalar ve programlar düzenliyoruz. Bu tür programları düzenlediğimizde, çoğunlukla eşit katılımdan ve özel eğitime ihtiyacı olan insanları nasıl dahil edeceğimizden bahsediyoruz ve neredeyse her programda özel gereksinimli insanlar konusu işleniyor. Program, kapsayıcı eğitim için kaynakların eşit şekilde kullanılmasını da içermekte*” demiştir. Genel olarak, katılımcılar, NABAD TV hariç, televizyon kanallarında kapsayıcı eğitimi teşvik etmek için eğitim ve eğlence programının bir kombinasyonu olan ‘eğitici eğlence programlarının’ da var olduğunu ifade etmişlerdir.

Ayrıca, katılımcılar medyanın rolünü, ki buna sosyal medya ve bireysel blog yazarlarını da dahildir, kapsayıcılık hakkında farkındalık yaratmak ve kapsayıcı eğitimi ve bu kavramı erken aşamada teşvik etmek olarak tarif etmişlerdir. Bu, bütçe hazırlığının ilk aşamasında kapsayıcı eğitim kavramının teşvik edilmesini ve uygun öğretme ve öğrenme materyalleriyle (sandalyeler, kitaplar, karatahtalar vb.) dinamik bir sınıf oluşturmayı hedeflemeyi içerir”.

IV. Medya Çalışanlarının Kapsayıcı Eğitim ve Etiyopya Eğitim Sistemi Hakkındaki Görüşleri

Katılımcılara kapsayıcı eğitim kavramının resmi (var olan) örgün eğitim burada ve aşağıda bi kaç yerde yanlış bir ifade sanki. Çünkü kapsayıcı eğitimde örgün eğitimin içinde. eğitimden daha iyi olduğuna inanıp inanmadıkları sorulduğunda, neredeyse tamamı olumlu yanıt vermiştir. Bir gazeteci, *“kapsayıcı eğitimi kavramı; her kesimden öğrencinin aynı çatı altında toplanması ve kapsayıcılık kavramının yaygınlaştırılması açısından çok önemlidir. Öte yandan özel gereksinimli bireyleri normal bireylerden ayırmak, izolasyon ve dışlanma sonucunu doğuracağı gibi öğrenciler için de ahlaki ve psikolojik açıdan iyi değildir”* demiştir. Diğer katılımcılar, örgün eğitimle karşılaştırıldığında, kapsayıcı eğitimin %100 daha iyi olduğunu çünkü özel ihtiyaçları olan kişileri kapsadığını ve onlara eğitim hakkı dahil olmak üzere insani ve anayasal haklarını verdiğini ifade ettiler.

Ayrıca gazeteciler simgeler ile örgün eğitimin birçok şeyi domine ettiği için eleştirmektedir. Örneğin, örgün eğitim öğrencileri engellerine göre ayırmaktadır. Ancak kapsayıcı eğitim, kişileri teşvik eder ve engelli kişiyi katılmaya ve dahil olmaya motive eder. Bir yanıt, *“akademik kurumlarda kapsayıcı eğitim programları var ve engelli bireylere aynı şekilde eşit davranılmaktadır. İzole değiller, diğer öğrenciler ve öğretmenler tarafından destekleniyor ve teşvik ediliyorlar. Dolayısıyla izolasyon ve dışlanmayı önlemek için kapsayıcı eğitimin çok iyi bir rol oynadığını düşünüyorum”* şeklindedir. Gazeteciler, örgün eğitim sisteminden daha önemli olduğu için eşit erişim ve rekabet için kapsayıcı eğitimi model olarak tercih etmektedir. Çünkü kapsayıcı eğitim, her türden insanı tek bir okul altında toplar ve özel ihtiyaçları olan öğrenciler ile diğer normal öğrenciler arasında bir rekabet duygusu geliştirir. Bu durum özel ihtiyaçları olan öğrenciler ve ekonomik olarak yoksun olanlar için kapsayıcılık duygusunu geliştirir. Katılımcılar kapsayıcı eğitimin aynı zamanda, özel gereksinimli ve ekonomik olarak yetersiz olan öğrencileri, kendileri ile aynı durumda olan öğrencilerle aynı okula gittiklerinde motive edici olduğu fikrinde hemfikirlerdir.

Ancak bir gazeteci farklı düşünmüş ve kapsayıcı eğitim yerine mevcut resmi eğitimi tercih ederek fikirlerini: *“Bir yandan özel ihtiyaçları olan bir kişinin özel erişime ve tedaviye ihtiyacı olduğu için başkalarıyla birlikte aynı sınıfa katılamaz ve bu yüzden mevcut resmi eğitim daha iyi*

olabilir, öte yandan, herkese adalet ve eşitlik diyorsak, kapsayıcı eğitiminin resmi (var olan) eğitimden daha iyi olduğunu düşünüyorum çünkü her türden insanı bir arada barındırıyor” şeklinde ifade etmiştir.

V. Hükümet ve Toplum İçin Kapsayıcı Eğitim Konusunda Farkındalık Yaratıcı Programlar

Katılımcılara, medyanın, kapsayıcı eğitim konusunda nasıl farkındalık yarattığı sorulmuştur. Bir katılımcı; *“Medya olarak oynayabileceğimiz tek rol, kapsayıcı eğitimin önemi konusunda hükümetin ve toplumun farkındalık düzeyini artırmak ve bu konudaki boşluğu doldurmaları için eğitim bürosuna ve diğer ilgili kurumlara çağrı niteliğinde, toplumun içinden hikayeler sunuyoruz. Farkındalık yaratmak amacıyla kapsayıcı eğitimden görsel-işitsel içerikler de üretiyoruz”* demiştir. Başka bir katılımcı da cevap verirken *“hükümete ve daha geniş bir topluma kapsayıcı eğitimin önemi hakkında bir farkındalık vermek istediğimizde iki yaklaşım izliyoruz. İlk yaklaşım, hayatını kazanmak için ek bir iş yapan, engelli veya ekonomik olarak dezavantajlı seçkin bir öğrencinin hikayesini öne çıkarmamızdır. Engelli ya da ekonomik olarak dezavantajlı olan kişinin hikayesini işliyor ve onun da öğrenebileceğini ve aynı zamanda ekmeğini kazanmak için günlük işler yapabileceğini gösteriyoruz. İkinci yaklaşım, engelliliğin öğrenmeye engel olmadığını göstermek için özel ihtiyaçları olan öğrencilerle diğerleri arasında bir karşılaştırma yapıyoruz”* demiştir.

Ayrıca gazeteciler, yaklaşımlarını detaylandırarak, engellileri yüceltmek için hazırlanmış programların olduğunu ifade ettiler. Programlar, engelli kişileri ve becerilerini öne çıkarmaktadır. Şimdiye kadar, kitap yazan işitme engelli birine yer verilmiş ve onun yeteneklerini gösterdik. Ayrıca, kapsayıcı eğitim konusunda, bölgesel hükümetin sosyal işler bürosu tarafından desteklenen bir tartışma yayınladıklarını da belirtmişlerdir. Panelde katılımcılar, özel ihtiyaçları olan kişilerin sosyal hayata ve eğitime nasıl dahil edileceği konuşulmuştur. Bu programların sürdürülebilir olması, devam etmesi ve özellikle kapsayıcı eğitimle ilgili olması iyi olmuştur. Bir katılımcı *“sosyal işler bürosunun özel ihtiyaçları olan kişiler için düzenlediği bir eğitim programını hatırlıyorum. Medya olarak kapsayıcı eğitimin yaygınlaştırılmasında, konu hakkında farkındalık yaratılmasında, özel gereksinimli çocukların ailelerinin, çocuklarını okula göndermeleri konusunda teşvik edilmesinde yer aldık ve rolümüzü kanıtladık”* demiştir.

Öte yandan, başka katılımcılar, farklı bir görüşü dile getirerek, “*genel bir eğitim programımız olmasına rağmen kapsayıcı eğitime ayrılan alan çok az veya neredeyse yok*” demiştir. Ancak, kapsayıcı eğitimin önemine ilişkin farkındalık düzeyini artırmayı amaçlayan ve kapsayıcı eğitimi bir konu olarak medyaya dahil etmeyi hedefleyen planlar vardır. Bu hedefler, kapsayıcı eğitim ile ilgili içerikler üretmek ve özel ihtiyaçları olan insanlara ulaşmaktır.

VI. *Özel Eğitim Haberlerinde Medyanın Rolü*

Gazetecilere, medyanın, özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların ve dezavantajlı grupların özel eğitim gereksinimleriyle ilgili yapılan haberlerin yayınlanmasındaki rolü hakkında sorular sorulmuştur. Gazeteciler özel eğitim ihtiyaçlarından hikayeler üretmek ve ilgili kurumlara sunmak için birkaç girişim olduğunu belirttiler. Bir gazeteci, “*evet, yaptık. Mesela Fik il'de engelli bir çocuk vardı ve ailesi onu okula götürmek için el arabası kullanıyordu. Daha sonra muhabirimiz onunla tanıştı, röportaj yaptı ve gerekli olanaklara sahip olmadan da öğrenmenin gerçekleşebileceğini gösteren bir program hazırladık. Program çıktıktan sonra insanlar onu izledi ve ona destek sözü verdi. Okula tek başına gidebilmesi için tekerlekli sandalye verdiler. Sonra başka bir hikâyeye ile devam ettik ve adamın tekerlekli sandalyeye kendisinin binebildiğini ve okula gidebildiğini gösterdik. Başka bir engelli bireyden de benzer hikayeler ürettik*” demiştir.

Aynı zamanda, başka bir gazeteci başka bir hikâyeyi hatırlayarak “*...hep güncel olaylardan bahsediyoruz. Paydaşların ve hükümetin onları desteklediği, düşük gelirli öğrenciler hakkında çektiğimiz programlarımız var. Örneğin, asıl geliri ayakkabıcılık olan ancak kendisine destek olacak birini bulduğu takdirde eğitimine devam etmek isteyen bir öğrencinin hikayesini haberleştirdik. Programımız çıktıktan sonra eğitimine devam edebilmesi için hükümet, SKT'lar ve halk ona destek olma kararı almış, çok destek görmüş ve eğitimine yeniden başlamıştı. Dolayısıyla dar gelirli birey ve öğrenci odaklı programlar üretilip yayınlıyoruz*” diye cevap vermiştir.

Ayrıca, özel ihtiyaçları olan insanların hikayeleri için bölgesel sosyal işler bürosuna veya ortak STK'lara güvendiklerini söylemişlerdir. Gazeteciler, bölgesel sosyal işler bürosu tarafından üretilen ve özel ihtiyaçları olan çocuklara ve dar gelirli ailelere odaklanan programlarda, aileleri, çocuklarını mevcut fırsatlardan yararlanmaları ve okula göndermeye teşvik etmek için farkındalığı artırmaya yönelik programlar yaptıklarını ve hatta bunun için haber metinlerini işitsel-görsel materyallerle desteklediklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, katılımcılar, yapılan programların

hükümetin veya herhangi bir STK'nın sponsorluğunda olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı, “evet, *Save the Children (Çocukları Kurtarın Vakfı)* ve *UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)* tarafından desteklenen programlar var ve özel ihtiyaçları olan kişiler, bu programlara sorunlarını, ihtiyaçlarını ve zorluklarını tartışmak üzere konuk konuşmacı olarak davet edilmiştir. Bu programlar daha çok farkındalığı artırma, genel zorluklar ve mevcut fırsatlarla ilgiliydi. Ancak gazeteciler, özel ihtiyaçları olan insanları haberleştirme konusunda pasif davrandılar” demiştir.

Bununla birlikte, başka bir gazeteci farklı bir adaydan “eğitim ile ilgili programlar televizyonumuzda çok az yapılmaktadır. Ancak yine de bazen engellilerin ortak sorunları ve eğitim ihtiyaçları ile ilgili haberler yapıyoruz. Engelli ve dezavantajlı durumdaki kişilerin desteklenmesi ve ortak eğitim ihtiyaçlarının karşılanması konusunda hükümetin yetersiz kaldığını biliyoruz. Bu yüzden bazen tekerlekli sandalyesiz okula giden bir engelli ile görüşüyor ve ilgili devlet ve sivil toplum kuruluşlarına bu tür insanlara destek olmak ve ortak eğitim ihtiyacını sağlamak için bir mesaj iletiyoruz. Öte yandan, işitme ve görme engellilerin gidebilecekleri ve eğitim görebilecekleri okullar bulunmamaktadır. Eğitim programlarımızda biz dezavantajlı olanları kapsıyor ve onların sorunlarını, okula gitme haklarını savunuyoruz” demiştir. Sonuç olarak, televizyon kanalları kapsayıcı eğitimi teşvik etmede STK'ların ve hükümetin desteğiyle içerik oluşturabilmektedir ve önemli bir rol üstlenmektedir.

VII. Kapsayıcı Eğitim ve Toplum: İkna ve Tutum Değişikliğinde Medyanın Rolü

Katılımcıların çoğu, engelli ve dezavantajlı gruplara yönelik motivasyon programları üretildiğini açıklamıştır. Buna göre, bir katılımcı “tabii, kanalımızda *SOSYAL* adlı bir programımız var ve bu programda özel gereksinimli çocuklar için eğitim temelli motivasyon hikayeleri yayınlıyor, ekonomik olarak engelli ve dezavantajlı öğrencileri motive ediyor ve eğitimlerine devam etmeleri için destekliyoruz” demiştir. Bazı gazeteciler de, programlarda kitaplar, öğretme ve öğrenme materyalleri dahil olmak üzere engelli kişilere verilen destek ve teşviklere yer vererek, bunları öğretmenlerle ilişkilendirmiş ve görme engelli çocukların/insanların dokunarak nasıl öğrendiklerini yayınladıklarını ifade etmiştir.

Daha da önemlisi, araştırmamızın sonuçlarına göre, çoğunlukla, üretilen psiko-sosyal ve motive edici programların amacı, engellilerin diğer bireylerle aynı şekilde eğitim görebildiklerini ve diğer mevcut fırsatlardan yararlanabileceklerini göstermektir.

Buna ek olarak, birkaç katılımcı, özel gereksinimli çocuğu olan anne babaların, çocuğunu okula gönderme konusunda olumsuz bir tutum içinde olduklarına ve kanallarında bu tutumları ortadan kaldıracak stratejiler geliştirmeyi planladıklarına tanık olduğunu belirtmiştir. Medyayı kullanarak ve kapsayıcı eğitimin önemi konusunda farkındalık yaratarak bu önyargıların tartışılabilmesine de dikkat çekmişlerdir. Bununla birlikte, bir gazeteci, *“okul açılışlarında, her türden çocuğu olan aileleri hedefleyen okula dönüş programları üretiyoruz. Farkındalık düzeyi düşük olsa da engelli aileleri, çocuklarını okula göndermeye teşvik ediyoruz. Ayrıca, Jigjiga Üniversitesi Psikoloji bölümünün iş birliği ile, özel ihtiyaçları olan çocukların aileleri hedef alan bir program hazırlandığını hatırlıyorum”* demiştir. Ancak, başka bir katılımcı kapsayıcı eğitiminin topluma tam olarak uygulanması ve topluma uyarlanmasında televizyon kanallarının performansının zayıf olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, medya kanallarında kapsayıcı eğitime odaklanan eğitim temelli motivasyon programlarının eksik olduğu ve şu ana kadar yeterli şey yapılmadığını görülmektedir.

Öte yandan, gazeteciler, kapsayıcı eğitim faaliyetlerine tam olarak katılmalarına izin vermeyen mevcut sorunları tartıştılar. Bir gazeteci şöyle demişti: *“...ancak, hala bu tür programların toplum üzerinde yeterince etkisi yok maalesef. Aile anlayışını tabandan ele almak daha doğru olurdu. Mevcut zorluklar nedeniyle bu tür programları üretemedik. Zorluk, genel olarak herhangi bir editoryal politikamız, mali, lojistik ve erişim politikamızın olmamasıdır. Ayrıca, gazetecilerin bu tür programları yürütecek beceri ve kapasiteye sahip olmaması da bir zorluktur”*. Araştırmazın verileri gösteriyor ki, politikalar oluşturulursa ve destekler düzenlenirse, medya kurumları kapsayıcı eğitim haberleri üretmede daha büyük bir rol oynayabilir.

VIII. Medyanın Kapsayıcı Eğitimi Teşvik Etmedeki Yaklaşımı ve Karşılaştığı Zorluklar

Görüşmecilere kapsayıcı eğitim ile ilgili haber yaparken karşılaştıkları zorluklar sorulmuştur.

Katılımcılar, kapsayıcı hikayeleri üretiminde farklı yaklaşımlar kullandıklarını belirttiler. Yaklaşımlar, eğitimin niteliğini ölçerken etkinliklere katılmak, mezuniyet törenlerini, okul kapanış günlerini haberleştirmek ve okullarda veya pazar yerlerinde engelli insanlarla buluşarak kapsayıcı eğitimin önemini sunmayı içerir. Bir katılımcı, yaklaşımlarını şöyle tarif etmiştir: *“yaklaşımımız, bölgesel hükümetle ilgili ofisler, ortaklar ve STK'lar tarafından düzenlenen kapsayıcı eğitim programlarını desteklemek ve bunların etkinliklerinden programlar ve haberler üretimeyi içerir.*

Ayrıca özel gereksinimli öğrencilerimizi sınıflarında ve evlerinde ziyaret ederek onlardan motivasyon programları üretiyoruz. Sınıfta engelli bir kişiyi öne çıkarıyoruz ve diğerleriyle rekabet ediyor ve onun hikayesini başkaları için daha geniş bir motivasyon kaynağı olarak kullanıyoruz. Panellerde ve diğer etkinliklerde sunulan konuşmaları da tanıtım olarak daha geniş kitlelere iletiyoruz”. Ancak, katılımcılar kapsayıcı eğitim söz konusu olduğunda, bu tür programları üretmek için kaynak eksikliği de dahil olmak üzere bir çok sorun yaşadığını ifade etmiştir.

Bununla birlikte, bir katılımcı, *“evet, zorluklarla karşılaşıyoruz. Özel ihtiyaçları olan insanlarla röportaj yaptığımızda, doğruyu söylüyorlar ve sorunlarını çözebileceğimizi umarak - biz çözemesek de - bize hikayelerini dürüstçe anlatıyorlar. Nispeten, yanıt verenler bazen, kaynağını bulmak istediğiniz özel ihtiyaçları olan kişinin kameradan çekindiğini ve insanların onun engeliyle dalga geçeceğini/zorbalık yapacağını düşündüğünü belirtmiştiler”* demişti. Ancak, katılımcılara göre, zorluklar ikiye ayrılabilir. İlk zorluk, ailelerin eğitimin önemini anlamamaları ve çocuklarını okula göndermek istememeleridir. Aileler, engelli kız çocuklarının okulda başarılı olma konusunda daha az yetenekli olduğunu düşünmektedirler. İkinci zorluk, ailelerin, gazetecilerin çıkar sağlamak için program ürettiğini düşünüp ve bu programların karşılığında bir şeyler talep etmeleridir. Bu amaçla bir gazeteci yaşadıklarını aktarmış ve *“sol kolu engelli terzi ile ilgili yaptığım bir program vardı. Bu adamın merakı ve yaratıcılığı, kendisine her şeyi yapabileceğine olan inancını aşılasa da diğerlerinden farklı hissediyordu. Programı yapmak ve ondan izin almak için uğraştım”* demişti.

2.13.3. Tartışma

Araştırma sonuçları, bir yandan kapsayıcı eğitim diğer yandan Etiyopya'da gazetecilik alanında devam eden cinsiyet eşitsizliğini vurgulamakta ve eşitlik ve dahil olma konularında, özellikle kadın gazetecileri güçlendirmek amacıyla medya profesyonelleri için eğitimler verilmesi ve eğitim politikalarının arttırılması gerektiğini göstermiştir. Veriler aynı zamanda Etiyopya'da gazetecilik alanına yalnızca üniversite eğitimi yoluyla girmenin mümkün olmadığını, ancak üniversite diploması olmayan bireylerin de medya kurumlarında bir kariyer peşinde koşabileceklerini göstermektedir. Aratırma Etiyopya'da medya çalışanlarının çok kültürlü eğitim konusunda önemli bir bilgi açığı olduğu sonucuna varmıştır. Bununla birlikte kapsayıcı eğitimin

teşvik edilmesinde medyanın motivasyonun düşük olması ve toplumsal farkındalığın düşüklüğü de bu süreci olumsuz etkilemektedir.

Medya ve medya profesyonellerin, insan haklarının korunması, uygulanması ve teşvik edilmesi konusunda hükümet, toplum, STK'lar ve diğer ilgilileri aydınlatacak pozisyonda konumlanmaları oldukça önemlidir. İnsan haklarının teşviki konusunda iletişim araçları aracılığıyla farkındalık yaratılması mümkündür. Benzer şekilde, çalışmalar, insan hakları savunucularının, medyada yaygın bilgi ve farkındalık yaratımının olmaması durumunda insan haklarıyla ilgili anlaşmaların asla gerçekleştirilemeyeceğine dair güçlü inanışları olduğunu göstermektedir (Teweldebirhan, 2011). Zira, kuramsal olarak, kapsayıcı eğitim; (1) engelli ve marjinal grupların haklarının ihlal edilmesinin önlenmesi ve (2) Etiyopya Eğitim sistemindeki eşitsizliğin giderilmesinin bir çözümüdür.

Hükümet, medya sahipleri, STK'lar ve medya yöneticileri, medya kuruluşlarının kapsayıcı eğitimin teşviki için belli bir yayın süresi ayırma konusundaki isteksizliği ve habercilerin eğitim ve engellilerle ilgili haber yapma becerileri konusunda yeterince desteklenmemesi kapsayıcı eğitimin medyada yer almamasının temel sebeplerini oluşturmaktadır. Özellikle, hükümetten kapsayıcı eğitim teşvikine yönelik herhangi bir motivasyon yoksa, medyanın kapsayıcı eğitim ile ilgili içerik oluşturması pek olası değildir çünkü SRTV gibi kanallar bir hükümet aracıdır ve hükümet tarafından finanse edilmektedir. Gazetecilerin kapsayıcı eğitim konusunda farklı eğitimlere ve bu konuda teknik desteğe ihtiyacı vardır.

Şaşırtıcı bir şekilde, çok az sayıda gazeteci, hayatta kalma ve eğitimlerine devam etme mücadelesi veren bireyler veya toplum tarafından dışlanmış ve yoksul olan; ailelerinden, toplumdan ve hükümetten gerekli desteği alamadıkları için okula gidemeyen engelli çocuklar ve marjinal gruplarla ilgili haber yapma deneyimine sahiptir. Ancak bu, NABAD TV ve SRTV muhabirlerinin profiliyle ilgili olabilir. Buradaki sorun, medya kanallarının ve gazetecilerin, özel gereksinimli bireylere yönelik toplumda özlenen olumsuz tutumları ortadan kaldırmak ve onların insani ve demokratik haklarını savunmak için medyanın sahip olduğu gücün yeterince farkında olmadığıdır.

Teorik olarak kapsayıcı eğitim, (1) engelli kişilerin ve marjinal grupların ihlal edilen haklarının düzeltilmesi ve (2) Etiyopya Eğitim sistemindeki eşitsizliğin giderilmesi için bir

çözümdür. Kanalların, marjinal grupların ve özel gereksinimli çocukların ailelerine çocuklarını okula göndermeleri, çocukların eğitime katılması ve ülkedeki kalkınma faaliyetlerinin bir parçası olması, toplumun engelli çocuklar hakkındaki yanlış algılarını değiştirmesi veya ortadan kaldırması için kapsayıcı eğitim konusunda bilinçlendirme, eğitici-eğlenceli, ve motive edici programları üretmeleri konusunda, beklenmedik bir şekilde, kapsayıcı eğitimin içeriğinin bilgilendirici, anlaşılır ve halk için uygun olmaması nedeniyle programların etkili olmadığı ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla bu çalışma sonuçları, hem kamu hem de özel medya ve medya profesyonellerinin, nitelikli eşit eğitimin geliştirilmesi ve Etiyopya'da eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik kapsayıcı eğitimi teşvik etmede etkili rol oynamadığını göstermektedir. Benzer sonuçlar Okaka ve Nagasha'nın (2017), "Uganda'da Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 4 için Kapsayıcı Eğitimin Geliştirilmesinde Medyanın Toplumsal Rolü" adlı çalışmada da ortaya konmuştur. Bu araştırmanın sonuçları, Okaka ve Nagasha'nın kapsayıcı eğitime yönelik medya/gazetecilerin kapasite, farkındalık, bilgi ve iş birliği eksikliğine ilişkin bulgularıyla benzerdir.

Medya ve medya profesyonelleri bu çalışmada kapsayıcı eğitime yönelik programlar üretme konusunda zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu ve benzeri sorunların çözüm yolları kapsayıcı eğitim hakkında farkındalık yaratma, gazetecilere daha fazla finansal destek sağlama, engelli insanların eğitime ilişkin toplumun olumsuz algılarını değiştirme çalışmalarının hız kazanmasına olanak tanımaktır. Ayrıca medya örgütlerini ve gazetecileri sınırlandıran yasalarla ilgili reformlar da kapsayıcı eğitim ile ilgili haberciliğin artmasının önünü açacaktır. Bu sayede Etiyopya eğitim sisteminde, kapsayıcı eğitimin yaygınlaştırılması ve toplumsal farkındalığın artırılması ivme kazanacaktır. Ayrıca ülke genelinde gazetecilerin kapsayıcı eğitim konusunda bilgilendirilmesinin de çok önemli olduğu unutulmamalıdır. Yine araştırma sonuçlarını daha iyi yorumlayabilmede Etiyopya'da demokratik uygulama süreçlerinde medyanın konumuyla ilgili ileriye dönük çalışmaların kapsayıcı eğitime bakış açısını daha iyi değerlendirmek için fırsat tanıyabileceği düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı, Etiyopya medyasının kapsayıcı eğitimin teşvikindeki rolünü, özellikle NABAD TV ve SRTV'ye atıfta bulunarak araştırmaktır. Çalışma sonucunda, anket ve görüşme

teknikleri kullanılarak toplanan veriler değerlendirildiğinde NABAD TV ve SRTV özelinde medya profesyonellerinin kapsayıcı eğitim hakkındaki bilgi düzeyleri düşük olduğu ve maddi kaynak bulmada sorun yaşamaları nedeniyle konuyla ilgili program üretimi sürecine olumlu bakmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle NABAD TV ve SRTV medya profesyonellerinin kapsayıcı eğitimi teşvik etmek için ileriye yönelik planladıkları herhangi bir eğitim programları /faaliyetleri bulunmamaktadır.

Benzer şekilde bulgular, kapsayıcı eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması çabalarında televizyon kanallarının etkili rol oynamadığını göstermektedir. Çalışma, kapsayıcı eğitime yönelik belirli programların yayınlanmadığını açıkça ortaya koymasına rağmen; farkındalık yaratma, halk forumu, mini belgesel ve haberler, eğlence, eğitici-eğlence veya motive edici programlar gibi diğer yöntemlerin, kapsayıcı eğitim uygulamasının olası destekleyici yaklaşımları olarak görülmektedir.

Medya, özellikle televizyon, herkes için kaliteli eğitimin geliştirilmesinde çok önemlidir. Dikkat çekici bir şekilde, Etiyopya devleti, televizyon kanallarında kapsayıcı programların üretiminin desteği konusunda iyi bir rota çizememiştir. Oysa kapsayıcı programlar herkes için adil ve eşit bir toplumun kapısını açan kapsayıcı toplumun oluşmasında hayati bir role sahiptir. Bu aynı zamanda, kapsayıcı eğitimin topluma uyarlanması için de güçlü bir farkındalık yaratma aracıdır. Televizyonun, toplumun, engellilere ve ötekileştirilmiş gruplara yönelik önyargılarını şekillendirmede çok etkili olduğu görülmektedir. Özellikle marjinal grupların ailelerine ve özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine, çocuklarını evde tutmak yerine eğitmeleri için televizyonlarda bilgilendirici ve teşvik edici programlar nadiren yapılmaktadır. Programların çoğu hükümet yerine Save the Children ve UNICEF tarafından finanse edilmektedir. Böylece, bulgular Gerbner'in yetiştirme teorisini doğrulamaktadır. Ek olarak, eğitimde medyanın rolü ile ilgili teoriler, Etiyopya'da Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin ilerlemesinin uygulanması ve gerçekleştirilmesi ve katılımcı eğitimde medyanın rolünün değerlendirilmesi konusunda var olan kanıtlara katkı sunar.

Ancak Etiyopya televizyon kanallarında kapsayıcı eğitimin teşvik edilmesinin önündeki engel ister hükümet ister sivil toplum kuruluşları olsun, bağış yapan kuruluşlarla etkin iletişim kurularak ve kapsayıcı ve eşitlikçi kaliteli eğitimin topluma uyarlanabilmesi için toplumun engellilerin ve ötekileştirilmiş grupların eğitimine ilişkin olumsuz algılarını şekillendirecek farklı farkındalık

yaratma programlar üretilerek çözülebilmesi söz konusudur. Elde edilen sonuçlara göre NABAD TV ve SRTV kanallarının daha fazla çalışması gerektiğini göstermektedir. Bu amaçla, bu çalışma Etiyopya’da insan haklarının korunması ve geliştirilmesinde medyanın rolü hakkında daha fazla araştırma yapılmasını önermektedir.

Kaynakça

1. Kitaplar

- Carr, S. (2013). Reporter Guides. Standards & Ethics. *Education Writers Association*, 1–10. [rg-standardsethics-v6.pdf \(ewa.org\)](http://standardsethics-v6.pdf(ewa.org))
- Hodkinson, A. (2011). Inclusion: A defining definition? *Power and education*, 3(2), 179–185. <https://doi.org/10.2304/power.2011.3.2.179>
- Ismail, S. (2015). Equity and education. J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (Second Edition) içinde (ss. 918-923). <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.92099-3>
- McNair, B. (2011). *An introduction to political communication* (5th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203828694>
- Molina-Azorin, J. F. (2016). Mixed methods research: An opportunity to improve our studies and our research skills. *European Journal of Management and Business Economics*, 25(2), 37–38. <https://doi.org/10.1016/j.redeen.2016.05.001>

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

- Ahmad, F. K. (2015). Challenging exclusion: Issues and concerns in inclusive education in India. *Researchpaedia*, 2(1), 15–32. <http://researchpaedia.in/issuepdf/14473216103fouziakhursheed.pdf>
- Avrupa Özel İhtiyaçlar ve Kapsayıcı Eğitim Ajansı. (2012). Raising Achievement for All Learners – Quality in Inclusive Education. In *European Agency for Special Needs and Inclusive Education* (Issue June). <https://www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-quality-inclusive-education%0Ahttp://files/1510/raising-achievement-all-learners-quality-inclusive-education.html>
- Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme, 13 Aralık 2006, https://treaties.un.org/doc/Publication/CTC/Ch_IV_15.pdf
- Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi. (2009). Creating an inclusive society: Practical strategies to promote social integration. *Division for Social Policy and Development United Nations Department of Economic and Social Affairs*, 1–73. <https://www.un.org/esa/socdev/egms/docs/2009/Ghana/inclusive-society.pdf>
- Birleşmiş Milletler. (2016). Global education monitoring report. Place: Inclusive and sustainable cities. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246230>
- Birleşmiş Milletler. (2018). *The 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals An opportunity for Latin America and the Caribbean Thank you for your interest in this ECLAC publication*. https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/40156/25/S1801140_en.pdf

- Bishaw, A. (2012). African Nebula , Issue 5 , 2012 Education in Ethiopia: Past , Present and Future Prospects Alemayehu Bishaw Jon Lasser African Nebula , Issue 5 , 2012. *Africalı Nebula*, 5, 53–69.
- Bokova, I. (2017). UNESCO Moving forward the 2030 agenda for sustainable development. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, <https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/247785en.pdf>
- Buchner, T., Shevlin, M., Donovan, M. A., Gercke, M., Goll, H., Šiška, J., Janyšková, K., Smogorzewska, J., Szumski, G., Vlachou, A., Demo, H., Feyerer, E., & Corby, D. (2021). Same Progress for All? Inclusive Education, the United Nations Convention on the Rights of Persons With Disabilities and Students With Intellectual Disability in European Countries. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 18(1), 7–22. <https://doi.org/10.1111/jppi.12368>
- Dirbaba, B. O. (2014). Pride versus humility: The self-perceived paradoxical identities of Ethiopian journalists. *Sage Open*, 4(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/2158244014528921>
- Deaton, M. (2011). Universal Declaration of Human Rights. D. K. Chatterjee (Ed.), *Encyclopedia of Global Justice içinde* (ss. 1115–1117). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-9160-5_664
- Dereje, A. (2004). The history of journalism in Ethiopia. *Academia*. Erişim (28.11.2022): https://www.academia.edu/4086883/History_of_journalism_in_Ethiopia
- Dünya Bankası. (2018, 30 Kasım). Disability-inclusive education in Africa program. <https://www.worldbank.org/en/topic/disability/brief/disability-inclusive-education-inafrica-program#r>
- Eğitim Yazarları Derneği. (2021). State of the Education Beat 2021: A Critical Profession at a Time of Crisis. EdWeek Research Center.
- Engel, J., & Rose, P. (2008). *Ethiopia 's progress in education : A rapid and equitable expansion of access Key messages. Figure 1.*
- Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (1994). Ethiopian education and training policy. Addis Ababa, Ethiopia. https://www.cmpethiopia.org/media/education_and_training_policy_ethiopia_1994
- Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2003). Education sector development program I (ESDPI). Addis Ababa, Ethiopia. <https://www.scribd.com/doc/103203839/Ethiopia-ESDP-EducationSector-Development-Program>
- Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2005). Education sector development program (ESDP) III 2005/2006 – 2010/2011 (1998 Efy – 2002 Efy). Program Action Plan (Pap), 14 (January), 1–179. Addis Ababa, Ethiopia. https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/ethiopia_education_plan_august_2005.pdf
- Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2006). Special needs education strategy. Addis Ababa, Ethiopia.

<https://moe.gov.et/storage/Books/Special%20Needs%20-%20Inclusive%20Education%20Strategy%20Implementation%20Guideline.pdf>

Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2010). Education sector development Program (ESDP) IV: Program Action Plan. Addis Ababa, Ethiopia, 1–133. https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/ethiopia_esdp_iv.pdf

Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2012). Special needs /inclusive education strategy. Addis Ababa. https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/ethiopia_special_needs_inclusive_education_strategy_english.pdf

Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2015). Education sector development programme V (ESDP V) 2015/16 - 2019/20: program action plan. Esdp V, 2008–2012. http://planipolis.iiep.unesco.org/sites/planipolis/files/ressources/ethiopia_esdp_v.pdf

Etiyopya Eğitim Bakanlığı. (2016). A Master Plan for Special Needs Education/Inclusive Education in Ethiopia 2016–2025 Federal, October. https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/ethiopia_master_plan_special_needs_education_inclusive_education_2016-2025.pdf

Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Anayasası (FDRE). 1995. The Federal Democratic Republic of Ethiopia Constitution. Federal Negarit Gazeta, 1 (December 1995), 1–38. http://www.ethiopianembassy.be/pdf/Constitution_of_the_FDRE.pdf

Etiyopya Ulusal Planı Komisyonu. (2016). Growth and Transformation Plan II (GTP II) 2015/16–2019/20). *World Bank Group*, I(GTP II), 236.

Etiyopya Ulusal Planı Komisyonu. (2017). *Voluntary National Reviews on SKH'ler of Ethiopia: Government Commitments, National Ownership and Performance Trends*. June, 1–52.

Gerbner, G. (n.d.). *Toward " Cultural Indicators ": The · Analysis of Mass Mediated Public Message Systems*.

Gerbner, G. (1998). Cultivation Analysis: An Overview. *Mass Communication and Society*, 1(3–4), 175–194. <https://doi.org/10.1080/15205436.1998.9677855>

Hauwadhanasuk, T., Karnas, M., & Zhuang, M. (2016). Inclusive Education Plans and Practices. *Educational Planning*, 25(1), 29–48.

Karambelkar, M. N. (2020). Role of media in social awareness. *International Research Journal of Engineering and Technology*, 07(12), 1504–1506. <https://www.irjet.net/archives/V7/i12/IRJET-V7I12270.pdf>

Kalo, A. E. (2015). *Social Media and Journalism: Journalists and Media Outlets' Use of Social Media Networks in Ethiopia*.

Lita, R., & Cho, Y. C. (2013). The Influence Of Media On Attitudinal And Behavioral Changes: Acceptance Of Culture And Products. *International Business & Economics Research Journal*

- (IBER), 11(12), 1433. <https://doi.org/10.19030/iber.v11i12.7617>
- Lloyd, E., & Patsios, D. (2007). *THE MULTI-DIMENSIONAL ANALYSIS OF SOCIAL EXCLUSION BY*. April 2015.
- Manzano-García, B., & Fernández, M. T. (2016). The Inclusive Education in Europe. *Universal Journal of Educational Research*, 4(2), 383–391. <https://doi.org/10.13189/ujer.2016.040210>
- May, C. I., Rica, C., & Salvador, E. (2008). *REGISTRATION : STATUS : TEXT : 45*(December 2006), 1–28.
- Mehraj, H. K., Bhat, A. N., & Mehraj, H. R. (2014). Impacts OF Media on Society: A Sociological Perspective. *International Journal of Humanities and Social Science Invention ISSN (Online)*, 3(6), 56–64.
- Mokaleng, M., & Möwes, A. D. (2020). Issues Affecting the Implementation of Inclusive Education Practices in Selected Secondary Schools in the Omaheke Region of Namibia. *Journal of Curriculum and Teaching*, 9(2), 78. <https://doi.org/10.5430/jct.v9n2p78>
- Mosharafa, E. (2015). *All you Need to Know About : The Cultivation*. 15(8).
- Mwendwa, M. D. (2014). Challenges Facing Curriculum Implementation of Inclusive Education in Public Secondary Schools in Mutitu Sub County of Kitui County, Kenya. *International Journal of Educational Research*, 2(3), 54–59.
- Nilam Mayankkumar, P. (2019). Role of Media in Information and Education. *Print) International Research Journal of Management Science & Technology*, 10(12), 2348–9367. <http://www.irjmst.com>
- Odekon, M. (2015). Children out of school. Hussein, N. (Ed.), *The SAGE Encyclopedia of World Poverty içinde*. <https://doi.org/10.4135/9781483345727.n120>
- Okaka, W. T. ve Nagasha, I. J. (2017). The Role of Community Media in Promoting Inclusive Education for SDG 4 Progress in Uganda [Bildiri]. The 17th East African Institute Linkage Conference on Special Needs, Inclusive Education, and Rehab Rehabilitations, Kampala, Uganda. https://www.researchgate.net/profile/WilsonOkaka/publication/316738312_The_Role_of_Community_Media_in_Promoting_Inclusive_Education_for_SDG_4_Progress_in_Uganda/links/59101d5c0f7e9b2863a6191a/The_Role-of-Community-Media-in-Promoting-Inclusive-Education-for-SDG-4-Progressin-Uganda.pdf
- Onjoro V. (t.y.). The Role of The Media in Promotion of Inclusive Education. Academia. Erişim (28.11.2022): https://www.academia.edu/22053965/THE_ROLE_OF_THE_MEDIA_IN_PROMOTION_OF_INCLUSIVE_EDUCATION
- Oduor, A. (2015). *Mass Media and Education : Locating the Functions and Influence of*

Newspaper Model Examinations on KCPE Performance in Kenya. [Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Nairobi Üniversitesi], *İletişim Fakültesi* 1–90.

Parveen, A., & Qounsar, T. (2018). Inclusive education and the challenges. *National Journal of Multidisciplinary Research and Development Wwww.Nationaljournals.Com*, 3(2), 64–68. www.nationaljournals.com

POSSI, M. K., & MILINGA, J. R. (2017). Special and Inclusive Education in Tanzania: Reminiscing the Past, Building the Future. *Educational Process: International Journal*, 6(4), 55–73. <https://doi.org/10.22521/edupij.2017.64.4>

Preeti. (2014). Education and role of media in education system. *International Journal of Scientific Engineering and Research*, 2(3), 174–175.

Rahman Ullah, P., & Khan, A. U. (2017). Role of FM Radio in Education (A Case Study of FM Radio in Peshawar). *J. Soc. Sci*, 3(3), 9–16.

Ramberg, J., & Watkins, A. (2020). Exploring inclusive education across Europe: some insights from the European Agency Statistics on Inclusive Education. *FIRE: Forum for International Research in Education*, 6(1), 85–101. <https://doi.org/10.32865/fire202061172>

Sam, S. (2019). Role of media in education. *Education, Technology*, 1(2349), 7–18. <https://www.slideshare.net/SaimaSam/role-of-media-in-education>

Sander, A., Björck, E., & Hugh, E. M. (2017). Inclusive Education in Europe. *Inclusive Education in Europe*. <https://doi.org/10.4324/9780203730409>

Silver, H. (2019). *Social Exclusion*. February. <https://doi.org/10.1002/9781118663202.wberen591>

ŞİMŞEK, H., DAĞISTAN, A., ŞAHİN, C., KOÇYİĞİT, E., DAĞISTAN YALÇINKAYA, G., KART, M., & DAĞDELEN, S. (2019). Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Türkiye’de İlköğretim Programlarında Çokkültürlülüğün İzleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 312–331. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.563388>

Singh, G., & Singh, N. (2017). Role and Impact of Media on Society: a Sociological Approach With Respect To Demonetisation [Papel e Impacto de los medios en la sociedad: un enfoque sociológico con respecto a la desmonetización]. *IMPACT: International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature*, 5(10), 127–136. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36312.39685>

Skjerdal, T. S. (2012). Competing loyalties: Journalism culture in the Ethiopian state media [Doktora Tezi, Oslo Üniversitesi]. ResearchGate. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4796.0407>

Sood, B. (2018). Role of Media in Building the Better Society. *Journal Homepage: International Journal of Research in Social Sciences*, 8(9), 2249–2496.

Taherdoost, H. (2018). Sampling Methods in Research Methodology; How to Choose a Sampling

- Technique for Research. *SSRN Electronic Journal*, September. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3205035>
- Taneri, P. O. (2019). *Kuramdan Uygulamaya Kapsayıcı Eğitim*. <https://doi.org/10.14527/9786052418345>
- Temesgen, Z., (2017). Challenges to implement inclusive education in Ethiopia [Doktora Tezi, Güney Afrika Üniversitesi]. Unisa Institutional Repository. <https://uir.unisa.ac.za/bitstream/handle/10500/26635/thesistemesz.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Teweldebirhan, S. (2011). The role of media in the promotion of human rights in Ethiopia [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Hukuk Fakültesi, Addis Ababa Üniversitesi.
- Tiruneh, M. B., Dagnaw, A., Melesse, S. (2019). Ethiopian inclusive education strategy as to responsive learning environment for inclusive higher education system. *International Journal of Development in Social Sciences and Humanities*, 8(8), 125–164. <http://www.ijdssh.com/admin1/upload/08%20MELESE%20BIRHANU%20TIRUNEH.pdf>
- Tilson, T. D., & Bekele, D. (2000). Ethiopia : Educational Radio and Television. *TechKnowLogia*, May/June, 29–31.
- Tirussew T. (2005). Disability in Ethiopia: Issues, insights, and implications. Addis Ababa: Addis Ababa University Printing Press. <https://www.semanticscholar.org/paper/Disability-in-Ethiopia-%3A-issues%2Cinsights%2C-and-Teferra/76576ba160b11a52ca157756ba972f71a5892314>
- Tonegawa, Y. (2019). Policy and practice of “Inclusive Education” in Addis Ababa, Ethiopia : An analysis from the perspectives of teachers and parents of children with disabilities. *Nilo-Ethiopian Studies*, 45(24), 31–45. https://www.jstage.jst.go.jp/article/niloethiopian/2019/24/2019_31/pdf-char/ja
- Tuparevska, E., Santibáñez, R., & Solabarrieta, J. (2020). Social exclusion in EU lifelong learning policies: prevalence and definitions. *International Journal of Lifelong Education*, 39(2), 179–190. <https://doi.org/10.1080/02601370.2020.1728404>
- Uluslararası Çalışma Örgütü. (2015). *Moving Towards Disability Inclusion: stories of change*. 27. www.ilo.org/publns
- UNESCO. (1994). The Salamanca statement and framework for action on special needs education. World Conference on Special Needs Education: Access and Quality, June, 50. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000098427>
- UNESCO. (2007). Inclusive Education: The Way of the Future. Final Report. *International Conference on Education. Regional Seminar “Poverty Alleviation, HIV and AIDS Education and Inclusive Education: Priority Issues for Inclusive Quality Education in Eastern and Western Sub-Saharan Africa”*. Nairobi, Kenya, 23 – 27 July 2007.
- WHO. (2010). Better health , better lives: children and young people with intellectual disabilities

and their families. *Bucharest Conference, September, 1–26.*
http://www.euro.who.int/intellectual_disabilities

Wong, T. P. (2020). *Inclusive education in ASEAN countries : how to support children with disabilities in schools.* March.
<https://www.nottingham.ac.uk/asiaresearch/documents/policy-briefs/sustainable-development-goals/policy-brief-sdg-tze-peng-wong.pdf>

UNESCO. (2022). Assessment of media development in Ethiopia: Based on UNESCO’s media development indicators. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000384256.locale=en>

Yigezu, M. (2021). *Digitalization in teaching and education in Ethiopia.* Digitalization, the future of work and the teaching profession project. International Labour Office. 1–32.

1. Elektronik Kaynaklar

Avrupa Komisyonu (t.y.). United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1138>

Birleşmiş Milletler. (t.y.). Disability and the media. Erişim (28.11.2022): <https://www.un.org/development/desa/disabilities/resources/disability-and-themedia.html>

Dünya Bankası (t.y.). Social Inclusion. Erişim (25.11.2022) <https://www.worldbank.org/en/topic/social-inclusion>

Hussain, A. (2014). Education system of Pakistan : Issues , problems and solutions. *Daily Nation.* <http://www.ipripak.org/education-system-of-pakistan-issues-problems-and-solutions/>

Magin, M., & Maurer, P. (2019). Beat Journalism and Reporting. *Oxford Research Encyclopedia of Communication, March.* <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.905>

Wikiwand. Ethiopian Broadcasting Corporation. Erişim (15.10.2022) https://www.wikiwand.com/en/Ethiopian_Broadcasting_Corporation

Ekler

EK A

MEDYA PROFESYONELLERİ İÇİN ANKET

Kapsayıcı Eğitimin Teşvikinde Medyanın Rolü: NABAD TV ve SRTV, Etiyopya ' konulu yüksek lisans öğrencisiyim. Bu anketin amacı, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının kapsayıcı eğitim tanıtımındaki rolü ve katkısı hakkında veri toplamaktır. Ancak, sağladığınız verilerden elde edilen araştırma bulguları, Gazetecilik yüksek lisans derecesinin kısmen yerine getirilmesi için kullanılacaktır. Bu nedenle, anketi doldurmak için nazik iş birliğinizi rica ediyorum. Cevaplarınız anonim olarak saklanacaktır.

Çok teşekkürler.

Not

- Veriler sadece bu çalışmanın amacı için kullanılacaktır
- Adınızı ve iletişim adresinizi yazmanıza gerek yok
- Uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneğin üzerine “X” koyunuz.

BİRİNCİ BÖLÜM: DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. **Cinsiyetin ne?**
Erkek ☐ kadın ☐
2. **Hangi yaş kategorisine aitsin?**
15-20 ☐ 21-26 ☐ 27-35 ☐ 36-40 ☐ 40 ve üzeri ☐
3. **Hangi Televizyon kanalı için çalışıyorsunuz?**
NABAD TV ☐ SRTV ☐
4. **Eğitim seviyeniz nedir?**
Sertifika ☐ Diploma Derece ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Diğer ☐
5. **Pozisyon ve Sorumluluk?**
Muhabir ☐ Kıdemli Muhabir ☐ Yapımcı ☐ Yapım Yardımcısı ☐ Kıdemli-Yapımcı ☐ Direktör ☐ Editör ☐ Genel Müdürü ☐ Müdür Yardımcısı ☐
6. **Hangi dilde çalışıyorsunuz?**
Amharca ☐ Afaan-Oromoo ☐ Af-Soomaali ☐ diğer ☐
7. **Medya işinde kaç yıllık tecrübeniz var?**
1-4 ☐ 5-10 ☐ 11-15 ☐ 16-19 ☐ 20'nin üzerinde ☐
8. **Hangi departmanda çalışıyorsunuz?**
A. Haberler ve Güncel olaylar
B. Reklam
C. Eğitim Programları
D. Eğlence
E. Yukarıdakilerden iki veya üçü

İKİNCİ BÖLÜM: KAPSAYICI EĞİTİM DENEYİMİ

1. Kapsayıcı eğitimi hakkında herhangi bir bilginiz/eğitiminiz var mı?
Evet ☐ Hayır ☐
2. Yukarıdaki soru evet ise, bilginizi/eğitiminizi nasıl değerlendirebilirsiniz?

- Düşük ☐ Çok Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek ☐ Çok Yüksek ☐ Mükemmel ☐
3. Kuruluşunuzda özel ihtiyaçları olan gazeteci var mı?
Evet ☐ Hayır ☐
4. Televizyon kanalınızda eğitim programı var mı?
Evet ☐ Hayır ☐
5. Televizyonunuzun kurulma amacı nedir?
A. Haberler ve güncel olaylar
B. Eğitim ve Edutainment
C. Kültür ve Sosyal İşler
D. Eğlence
E. Dini programlar
F. A, B ve D
G. Başka
6. Kanalınızda iyi bir eğitim muhabiri misiniz?
Evet ☐ Hayır ☐
7. Özel ihtiyaçları olan veya çevredeki okullara gidemeyen toplumdaki marjinal gruplardan insanları/çocukları tedarik ettiniz mi?
Evet ☐ Hayır ☐
8. Kanalınızda kapsayıcı eğitiminin teşvik edilmesine ayrılmış herhangi bir program var mı ?
Evet ☐ Hayır ☐
9. Cevabınız evet ise, kapsamınızda kapsayıcı eğitim teşvikine verilen bir öncelik var mı?
Evet ☐ Hayır ☐
10. Özel İhtiyaç Eğitimi sizin için ne ifade ediyor? Lütfen düşüncelerinizi burada açıklayınız;

11. Programları üretilirken insan hakları konularını dikkate alıyor musunuz?
Evet ☐ Hayır ☐
12. Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise, aşağıdaki insan haklarından hangisini haberlerinizle veya haberlerinizle daha çok ilişkilendiriyorsunuz?
A. Eğitim Hakkı
B. Sosyal Haklar
C. Siyasal Haklar
D. Ekonomik Haklar
E. Kültür Hakları
F. Yukarıdakilerden iki ve daha fazlası
G. Belirtilmemiş
13. Medyanın eğitim gelişiminde rol oynayabileceğine inanıyor musunuz?
Evet ☐ Hayır ☐
14. Cevabınız evet ise, Kapsayıcı Eğitim Tanıtımında Televizyonunuzun rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?
Zayıf ☐ Çok Zayıf ☐ Orta ☐ İyi ☐ Çok İyi ☐ Mükemmel ☐
15. Medyanın/gazetecilerin kapsayıcı eğitimi teşvik etme faaliyetlerini genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

16. Medyanın kapsayıcı eğitimi teşvik etmek için yeterli haber/yayın süresi/alan sağladığını düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

17. Hayır ise, sizce sebepleri nelerdir?

18. Özel ihtiyaçları olan kişiler veya toplumdaki marjinal gruplarla ilgili hikayeleri aktarırken karşılaşmanız olası engeller var mı?

Evet ☐ Hayır ☐

19. Yukarıdaki soru evet ise nasıl açıklamak istersiniz;

20. Kapsayıcı eğitimi teşvik etmekle ilgili olarak medyanın başlıca tematik alanları nelerdir?

21. Kapsayıcı eğitimi teşvik etmede medyanın/gazetecilerin zayıf yönlerinin neler olduğunu/neler olduğunu düşünüyorsunuz?

22. Medyanızın kapsayıcı eğitim içeriklerini hedef kitleniz (öğrenciler, veliler, hükümet yetkilileri ve STK'lar) tarafından anlaşılması kolay/bilgilendirici/eğitici/kolay yapın

Evet ☐ Hayır ☐

23. Cevabınız evet ise, kapsayıcı eğitimin teşviki için sizin veya medyanızın kullandığı yaklaşım/lar nelerdir? Lütfen bunlardan bahsedin;

24. Deneyiminize göre, Kapsayıcı Eğitimi teşvikine yönelik programlar hazırlamanın önündeki başlıca engeller nelerdir/nelerdir?

- A. Finansal problemler
- B. Farkındalık eksikliği
- C. Yasal veya kültürel engeller
- D. Toplumun olumsuz algısı
- E. Hükümetten destek eksikliği
- F. Hepsi
- G. Diğer ise, _____

25. Kapsayıcı eğitimi teşvik etmede medyanın rolünü geliştirmek için ne önerirsiniz?

EK B

QUESTIONNAIRE FOR MEDIA PROFESSIONALS

I am a graduate student at Kocaeli University in Turkey, School of Journalism, conducting on ‘*The Role and the contribution of Media in Promoting Inclusive Education with particular reference of NABAD TV and SRTV*’. The objective of this questionnaire is to collect a data about the role and contribution of journalists and media institutions in inclusive education promotion. However, the research finding from the data you provide will be used for the partial fulfillment of master degree Journalism. Therefore, I request your kind co-operation to fill the questionnaire and answers will be kept anonymously. Thanks a lot.

N.B

- The data will be used only to the purpose of this study
- No need to write your name and contact address
- Put “X” on the choice you think is appropriate

SECTION ONE: DEMOGRAPHIC INFORMATION

1. What is your Gender?

Male ☐ Female ☐

2. Which age category do you belong to?

15-20 ☐ 21-26 ☐ 27-35 ☐ 36-40 ☐ 40 and above

3. Which Television station do you work for?

NABAD TV ☐ SRTV ☐

4. What is your level of education?

Certificate ☐ Diploma ☐ Degree ☐ MA/MSc ☐ Degree ☐ PhD ☐ Other ☐

5. Position and Responsibility?

Reporter ☐ Senior Reporter ☐ Producer ☐ Assistant Producer ☐ Senior-Producer ☐ Director ☐ Editor ☐ General Manager ☐ Deputy Manager ☐

6. In which language do you work?

Amharic ☐ Affaan Oromo ☐ Af-Soomaali ☐ if other ☐

7. How many years of experience do you have in media work?

1-4 ☐ 5-10 ☐ 11-15 ☐ 16-19 ☐ Above 20 ☐

8. Which department are you working in?

E. News and Current events

F. Advertising

G. Education Programs

Ğ. Entertainment

H. Two or three of the above

SECTION TWO: EXPERIENCE ON INCLUSIVE EDUCATION

9. Do you have any knowledge/training about inclusive education?

Yes ☐ No ☐

10. If the above question is yes, how can you rate your knowledge/training?

Low ☐ Very Low ☐ Medium ☐ High ☐ Very High ☐ Excellent ☐

11. Is there any journalist with special needs in your organization?

Yes ☐ No ☐

12. Is there educational program in your Television Station?
Yes ☐ No ☐
13. Your Television is originated for what?
G. News and current affairs
Ĝ. Education and Edutainment
H. Culture and Social Affairs
I. Entertainment
Ī. Religious programs
J. A, B and D
K. Other
14. Are you a beat educational reporter in your station?
Yes ☐ No ☐
15. Have you ever sourced people/children with especial needs or from the marginalized groups in the society that could not attend neighboring schools?
Yes ☐ No ☐
16. Is there any programs at your organization devoted to equity education promotion?
Yes ☐ No ☐
17. If yes, is there a priority given to inclusive education promotion in your coverage?
Yes ☐ No ☐
18. What does Special Needs Education mean to you? Please explain your thoughts here;

19. Do you consider human rights issues with your coverage while reporting or editing programs?
Yes ☐ No ☐
20. If your answer is yes to the above question which of the below human rights do you mostly relate with your news or coverage?
G. Education Right
Ĝ. Social Rights
H. Political Rights
I. Economic Rights
Ī. Culture Rights
J. Two and more of the above
K. Not specified
21. Do you believe that media can have/play a role in education development?
Yes ☐ No ☐
22. If your answer is yes, how do you evaluate the extent role of your Television in Inclusive Education Promotion?
 Poor ☐ Very Poor ☐ Medium ☐ Good ☐ Very Good ☐ Excellent ☐
23. How do you evaluate the overall activities of the media/journalists in promoting inclusive education?

24. Do you think the media gives enough coverage/airtime/space for promoting inclusive education?
Yes ☐ No ☐

25. If no, what do you think is/are the reasons?

26. Are there possible obstacles that you encounter while reporting stories related with people with special needs or the marginalized groups in the society?

Yes ☐ No ☐

27. If the above question is yes, how would you like to explain;

28. What are the major thematic areas of the media in relation to promoting inclusive education?

29. What do you think is/are the weaknesses of the media/journalists in promoting inclusive education?

30. Do inclusive education contents of your media are informative/educational/easy to be understood by your audience (students, parents, government officials and NGOs)

Yes ☐ No ☐

31. If yes, what is/are your approach/es do you or your media use for inclusive education promotion? Please mention them;

32. To your experience, what is/are the main barrier in preparing programs devoted to Inclusive Education promotion?

- A. Financial problems
- B. Lack of awareness
- C. Legal or cultural barriers
- Ç. Negative perception of the society
- D. Lack of support from the government
- E. All of them
- F. If other, _____

33. What do you recommend to improve the role of the media in promoting inclusive education?

SU'AALAH (QUESTIONNAIRE) XIRFADLAYAASHA SAXAAFADA

Waxaan ahay arday ka qalin jabinaya Jaamacadda Kocaeli ee dalka Turkiga, gaar ahaan Dugsiga Saxaafadda, oo daraasaad ku samaynaya '**Doorka Warbaahinta ee Horumarinta Waxbarashada Loo Dhanyahay: NABAD TV iyo SRTV, Itoobiya**'. Ujeedada xog-ururintani waa in la ururiyo xog ku saabsan doorka iyo ka qayb qaadashada horumarinta waxbarashada isku dhafka ah ee suxufiyiinta iyo hay'adaha warbaahinta. Si kastaba ha ahaatee, natiijooyinka cilmi-baadhista ee xogta aad bixiso waxaa loo isticmaali doonaa dhammaystirka shahaadada heerka labaad ee Suxufinimada. Sidaa darteed, waxaan kaa codsanayaa inaad si wada-shaqaynleh u buuxiso xog-ururinta. Jawaabahaaga waxaa loo xafidi doonaa si qarsoodiya.

Aad baad u mahadsantahay.

Og.

- Xogta waxa loo isticmaali doonaa oo kaliya ujeedada daraasaadkan
- Uma baahnid inaad qorto magacaaga iyo cinwaankaaga xiriidhkaada
- Ku qor "X" doorashada aad u malaynayso inay ku habboon tahay

QAYBTA KOOWAAD: MACLUUMAADKA SHAKHSIYEED

1. Waa maxay jinsigaagu?

Lab ☐ Dhadig ☐

2. Da'dee baad saaxiib u tahay?

15-20 ☐ 21-26 ☐ 27-35 ☐ 36-40 ☐ 40 iyo inkabadan

3. Muuqbaahiyahee (TV) ayaad ka howlgashaa?

NABAD TV ☐ SRTV ☐

4. Heer ka aqoontaadu waa maxay?

Shahaado ☐ Dhibloom ☐ Ijaraada koobaad ☐ Ijaraada labaad ☐ Ph ☐ Waxkale ☐

5. Waajibbaadkaadu waa maxay?

Wariye ☐ Wariye sare ☐ Soosaare ☐ Soosaare kalkaal ☐ Soosaare sare ☐
Agaasin ☐ Tafatire ☐ Maareeyaha guud ☐ Maareeye kuxigeen ☐

6. Luuqadee ayaad ku shaqaysaa?

Af-axmaari ☐ Af-Oromo ☐ Af-Soomaali ☐ Haday ka duwantahay ☐

7. Immisa sano oo waayo-aragnimo ah ayaad u leedahay shaqada warbaahinta?

1-4 ☐ 5-10 ☐ 11-15 ☐ 16-19 ☐ Inkabdan 20 ☐

8. Waaxdee ayaad ka shaqaysaa?

- I. Wararka iyo Dhacdooyinka joogtada ah
- İ. Xayaysiinta
- J. Barnaamijyada Waxbarashada
- K. Madadaalada
- L. Laba kamid ah kuwa kore iyo in ka badanba

QAYBTA LABAAD: KHIRBRAD KU SAABSAN WAXBARASHADA ISKU DHAFKA AH

9. Ma leedahay wax aqoon ah/tababar ku saabsan waxbarashada isku dhafka ah?
Haa ☐ Maya ☐
10. Haddii su'aasha sare ay tahay haa, sidee ayaad u qiimeyn kartaa aqoontaada/tababarka?
Hooseeya ☐ Sareeya ☐ Haxdhaxaad ☐ Ad u sareeya ☐ U hooseeya Heer ka oogu fiican
11. Ma jiraa wariye baahiga gaar ah qaba oo ka tirsan ururkaaga?
Haa ☐ Maya ☐
12. Barnaamij waxbarasho ma ka jiraa Xarunta Telefishankiina?
Haa ☐ Maya ☐
13. Telefishinkiina maxaa loo aas-aasay?
L. News and current affairs
M. Waxbarashada iyo Madadaalada
N. Dhaqanka iyo Arimaha Bulshada
O. Madadaalo
Ö. Barnaamiyada Diiniga ah
P. A, B and D
R. Waxkale
14. Ma waxaad tahay wariye wax barashada ee Talefishinkiina?
Haa ☐ Maya ☐
15. Weligaa ma ka soo xigtay dad/carruur leh baahiyo gaar ah ama kooxaha la haybsooco ee bulshada ee aan dhigan karin dugsiyada deriska ah?
Haa ☐ Maya ☐
16. Ma jiraan wax barnaamij ah oo ka jira xaruuntiina oo loogu talagalay horumarinta sinaanta waxbarashada?
Haa ☐ Maya ☐
17. Haddi ay haa tahay, ma jirtaa mudnaan lagu siiyo tabintiina kor u qaadida waxbarashada isku dhafka ah?
Haa ☐ Maya ☐
18. Sideed u fahansantahay Waxbarashada Baahida Gaarka ah? Fadlan halkan ku sharax fikradahaada;

-
19. Mudnaanta ma siisaa arrimaha xuquuqul insaanka marka aad ka aad tabinayso ama tafatirayso barnaamijyada?
Haa ☐ Maya ☐
20. Haddii jawaabtaadu haa kutahay su'aasha sare ku xusan, midkee xuquuqul insaankan inta badan aad la xidhiidhisaa wararkaaga ama tebintaada?
L. Xuquuq Waxbarasho
M. Xuquuq Bulsho
N. Xuquuq Siyaasadeed
O. Xuquuq Dhaqaale
Ö. Xuquuq Dhaqan
P. Laba amd inkabadan kuwa sare
R. Not specified
21. Ma aaminsan tahay in warbaahintu ay door ku yeelan karto horumarinta waxbarashada?
Haa ☐ Maya ☐

22. Hadday jawaabtaadu haa tahay, sidee baad u qiimaynaysaa heerka uu gaadhsiisan yahay doorka Telefishankaagu ku leeyahay Horumarinta Waxbarashada Loo Dhanyahay? Hooseeya ☐ Aad u hooseeya ☐ Dhaxdhaxaad ☐ Fiica ☐ Aad u fiican ☐ Heer sare ☐
23. Sideed u qiimaysaa hawlaha guud ee warbaahinta/saxafiyiinta ee ku aaddan horumarinta waxbarashada isku dhafka ah?
-
24. Ma u malaynaysaa in saxaafaddiinu ay bixiso baahin/waqti-hawleed/meel bannaan oo ku filan horumarinta waxbarashada isku dhafka ah? Haa ☐ Maya ☐
25. Hadday maya tahay, waa maxay sababtu?
-
26. Ma jiraan caqabado suurtagal ah oo aad wajahdo marka aad ka warbixinayso sheekooyinka la xiriira dadka baahiyaha gaarka ah qaba ama kooxaha la takooro ee bulshada? Haa ☐ Maya ☐
27. Haddii su'aasha sare ay haa tahay, sideed u jeclaan lahayd inaad u sharaxdo;
-
28. Waa maxay mawduucyada muhiimka ah ee warbaahinta ee la xidhiidha horumarinta waxbarashada isku dhafka ah?
-
29. Maxaad u malaynaysaa inay tahay daciifnimada warbaahinta iyo saxafiyiinta ee horumarinta waxbarashada isku dhafka ah?
-
30. Mawduucyada waxbarashada isku dhafka ah ee warbaahintiina ma yihiin kuwo wargelin, iyo waxbarasho oo ay u fududahay in ay fahmaan dhagaystayaashu (sida- ardayda, waalidiinta, saraakiisha dawladda iyo Hay'adaha)? Haa ☐ Maya ☐
31. Hadday haa tahay, waa maxay nidaamka ay warbaahintiinu u isticmaasho horumarinta waxbarashada isku dhafka ah? Fadlan ku xus halkan;
-
32. Waayo-aragnimadaada, waa maxay caqabadaha ugu weyn ee diyaarinta barnaamijyada u go'an horumarinta Waxbarashada Isku dhafka ah?
- G. Dhibaatooyin dhaqaale
 - Ğ. Wacyigelin la'aan
 - H. Caqabadaha dhanka sharciga ama dhaqanka
 - I. Aragtida qaldan ee bulshada ee ku aadan Waxbarashada isku dhafka ah
 - İ. Taageero la'aanta dawladda
 - J. Dhamaantood
 - K. Haduu waxkale jiro, _____
33. Maxaad ku talinaysaa xaqiijinta doorka warbaahintu ku leedahay horumarinta waxbarashada Isku dhafka ah?

ለመገናኛ ብዙሃን ባለሙያዎች መጠይቅ

እኔ በቱርክ በሚገኘው Kocaeli ዩኒቨርሲቲ የጋዜጠኝነት ትምህርት ቤት የድህረመረቃ ተማሪ ነኝ፤ ‘የመገናኛ ብዙሃን ሚና እና አካታች ትምህርትን በማስተዋወቅ ላይ ያለው አስተዋፅኦ ከ NABAD TV እና SRTV ኢትዮጵያ ማጣቀሻ ላይ እየሰራሁ ነው። የዚህ መጠይቅ አላማ የጋዜጠኞች እና የሚዲያ ተቋማት በአካታች ትምህርት ማስተዋወቅ ያላቸውን ሚና እና አስተዋፅኦ መረጃ መሰብሰብ ነው። ነገር ግን፣ እርስዎ ከሚያቀርቡት መረጃ የሚገኘው የጥናት ግኝት የማስተርስ ዲግሪ ጋዜጠኝነትን በከፊል ለማሟላት ጥቅም ላይ ይውላል። ስለዚህ መጠይቁን ለመሙላት ደግ ትብብር እንድታደርጉ እጠይቃለሁ እና ምላሾች በስም ሳይታወቁ ይቀመጣሉ። በጣም አመሰግናለሁ።

ማስታወሻ

- መረጃው ለዚህ ጥናት ዓላማ ብቻ ጥቅም ላይ ይውላል
- ስምዎን እና አድራሻዎን መጻፍ አያስፈልግም
- ተገቢነው ብለው በሚያስቡት ምርጫ ላይ “X”ን ያድርጉ

ክፍል አንድ፡ ዲሞግራፊ መረጃ

1. ያታዎ ምንድን ነው?

ወንድ ☐ ሴት ☐

2. በየትኛው የዕድሜ ክልል ውስጥ ነዎት?

15-20 ☐ 21-25 ☐ 26-30 ☐ 31-35 ☐ 36-40 እና ከ ☐ ላይ

3. በየትኛው የቴሌቪዥን ጣቢያ ውስጥ ነዉ የሚሰሩት?

NABAD TV ☐ SR ☐

4. የትምህርት ደረጃዎ ምን ያህል ነው?

የምስክርወረቀት ☐ ዲፕሎማ ☐ የመጀመሪያ ደረጃ ☐ ሁለተኛ ☐ ሺኤት ዲ ☐ ሌላ ☐

5. የሥራ መደብ ክፍልዎ እና ኃላፊነትዎ?

ሪፖርተር ☐ ከፍተኛ ሪፖርተር ☐ ዋና አ ☐ ረዳት ☐ ሲኒየር አዘጋጅ ☐
 ዳይሬክተር ☐ አርታዊ ☐ ዋና ሥራ አስኪያጅ ☐ ምክትል ሥራ አስኪያጅ ☐

6. በየትኛው ቋንቋነው የምትሰራው/ሪዉ?

አማርኛ ☐ አፋን አሮሞ ☐ አፍ ሶማሊ ☐ ቤላክሆነ ☐

7. በመገናኛ ብዙሃን ሥራ፤ ስንት ዓመት ልምድ አለዎት?

1-4 ☐ 5-10 ☐ 11-15 ☐ 16-19 ☐ ከ 20 በላይ ☐

8. በየትኛው ክፍልነው የሚሰሩት?

ሀ. ዜና እና ወቅታዊ ክስተቶች ☐

ለ. ማስታወቂያ ☐

ሐ. የትምህርት ፕሮግራሞች ☐

መ. መዝናኛ ☐

ሠ. ከላይ ከተጠቀሱት ውስጥ ሁለቱ ወይም በሶስቱ ☐

ክፍል ሁለት፡ በአካታች ትምህርት ላይ ልምድ

9. ስለአካታች ትምህርት እውቀት/ስልጠና አለዎት?

አዎ አለኝ ☐ አይደለም ☐

10. ከላይ ያለውን ጥያቄ መልስዎ አዎ ከሆነ፤

የእርስዎን እውቀት/ስልጠና እንዴት ደረጃ መስጠት ይችላሉ?

ዝቅተኛ ☐ በጣም ዝቅተኛ ☐ መካከለኛ ☐ ከፍተኛ ☐ እጅግ ከፍተኛ ☐ (Edit it with accordance of the Somali Version))

11. በድርጅትዎ ውስጥ ልዩ ፍላጎት ያለው ጋዜጠኛ አለ?

አዎ አለ ☐ አይደለም ☐

12. በእርስዎ የቴሌቪዥን ጣቢያ ውስጥ ትምህርታዊ ፕሮግራም አለ?

አዎ አለ ☐ አይደለም ☐

13. የእርስዎ ቴሌቪዥን የተቋቋመው ለየተኛው ነው?

ሀ. ዜና እና ወቅታዊ ጉዳዮች ☐

ለ. ትምህርት እና ትምህርት ነክ ☐

ሐ. ባህል እና ማህበራዊ ጉዳይ ☐

መ. መዝናኛ ☐

ሠ. ኢሃይማኖታዊ ፕሮግራሞች ☐

ረ. ሀገራዊ እና ☐

ሰ. ሌላ ☐

14. በጣቢያዎ ውስጥ በተለየ የሙያ ትምህርት ዘጋቢ ነዎት?

አዎ ☐ አይደለም ☐

15. ልዩ ፍላጎት ያላቸውን ሰዎች ወይም በህብረተሰቡ ውስጥ ካሉ የተገለሉ ቡድኖች በአጎራባች ትምህርት ቤቶች መማር የማይችሉ ሰዎችን/ልጆችን አምጥተህዎ ያቃሉ?

አዎ አዉቃለሁ ☐ አይደለም ☐

16. በድርጅትዎ ውስጥ ለፍትሃዊነት ትምህርት ማስተዋወቅ የተዘጋጀ ፕሮግራም አለዎት?

አዎ አለን ☐ አይደለም ☐

17. መልስዎ አዎ ከሆነ፤ በሽፋንዎ ውስጥ ሁሉን አቀፍ ትምህርት ማስተዋወቅ ቅድሚያ የሚሰጠው ነገር አለዎት?

አዎ አለ ☐ አይደለም ☐

18. የልዩ ፍላጎት ትምህርት ለእርስዎ ምን ማለት ነው? እባኩን ሀሳብዎን እዚህ ያብራሩ;

19. ፕሮግራሞችን በሚዘግቡበት እና በሚያርትቡበት ጊዜ ከሽፋንዎ ጋር የሰብአዊ መብት ጉዳዮችን ያስባሉ?

አዎ ☐ አይደለም ☐

20. ከላይ ላለው ጥያቄ መልስዎ አዎ ከሆነ ከታች ከተዘረዘሩት የሰብአዊ መብቶች መካከል የትኛውን ከዜናዎ ወይም ከሽፋንዎ ጋር ይገናኛል?

- ሀ. የትምህርት መብት ☐
- ለ. ማህበራዊ መብቶች ☐
- ሐ. የፖለቲካ መብቶች ☐
- መ. የኢኮኖሚ መብቶች ☐
- ሠ. የባህል መብቶች ☐
- ረ. ከላይከተጠቀሱት ሁለት እና ትሬሳ ☐
- ሰ. አልተገለጸም። ☐

21. ሚዲያ በትምህርት እና በልማት ውስጥ ትልቅ ሚና ሊኖረው ይችላል ብለው ያምናሉ?

አዎ ☐ አይ ☐

22. መልስዎ አዎ ከሆነ፣ ቴሌቪዥን በአካታች ትምህርት ማስተዋወቅ ውስጥ ያለውን ሚና እንዴት ይገመግማሉ?

1. ዝቅተኛ ☐
2. በጣም ዝቅተኛ ☐
3. መካከለኛ ☐
4. ጥሩ ☐
5. በጣም ጥሩ ☐
6. እጅግ በጣም ጥሩ ☐

23. አካታች ትምህርትን በማስተዋወቅ ረገድ የሚዲያ/ጋዜጦች አጠቃላይ እንቅስቃሴን እንዴት ይገመግማሉ? እባኩትን ሀሳብዎን እዚህ ያብራሩ

24. ሚዲያዎች አካታች ትምህርትን ለማስተዋወቅ በቂ ሽፋን/የአየርሰአት/ቦታ የሚሰጥ ይመስላችኋል?

አዎ ☐ አይ ☐

25. አይደለም ከሆነ ምክንያቶቹ ምን ይመስላችኋል? እባኩትን ሀሳብዎን እዚህ ያብራሩ;

26. ልዩ ፍላጎት ካላቸው ሰዎች ወይም በኅብረተሰቡ ውስጥ ካሉ የተገለሉ ቡድኖች ጋር የተያያዙ ታሪኮችን ሲዘግቡ ሊያጋጥሙዎት የሚችሉ እንቅፋቶች ሊኖሩ ይችላሉ?

አዎ ☐ አይ ☐

27. ከላይ ያለውን ጥያቄ መልስዎ አዎ ከሆነ፣ እንዴት ማብራራት ይፈልጋሉ? እባኩትን ሀሳብዎን እዚህ ያብራሩ;

28. አካታች ትምህርትን ከማስፋፋት ጋር በተያያዘ የመገናኛ ብዙኃን ዋና ዋና ጭብጥ ምንድናቸው?

29. አካታች ትምህርትን በማስተዋወቅ ረገድ የመገናኛ ብዙሃን/ጋዜጠኞች ድክመቶች ምንድናቸው ብለው ያስባሉ? እባኩትን ሀሳብዎን እዚህ ያብራሩ;

30. የሚዲያዎ አካታች የትምህርት ይዘቶች መረጃ ሰጪ/ትምህርታዊ/ተመልካቾች (ተማሪዎች፣ ወላጆች፣ የመንግስት ባለስልጣናት እና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች) ለመረዳት ቀላል ናቸው?

አዎ ☐ አይ ☐

31. አዎ ከሆነ፣ እርስዎ ወይም ሚዲያዎ ለአካታች ትምህርት ማስተዋወቅ የእርስዎ አቀራረብ/ሥነ-ሥርዓት ምንድናቸው/ትጠቀማላችሁ? እባክዎን ይጠቅሷቸው;

32. ለእርስዎ ልምድ፣ ለአካታ ትምህርት ማስተዋወቅ የተሰጡ ፕሮግራሞችን ለማዘጋጀት ዋናው እንቅፋት ምንድን ናቸው?

1. የገንዘብ ችግሮች ☐
2. የግንዛቤ እጥረት ☐
3. ህጋዊ ወይም ባህላዊ እንቅፋቶች ☐
4. የህብረተሰቡ አሉታዊ አመለካከት ☐
5. የመንግስት ድጋፍ እጦት። ☐
6. ሁላቸውም ☐
7. ሌላከሆነ፣ _____

33. አካታች ትምህርትን በማስተዋወቅ ረገድ የሚዲያውን ሚና ለማሻሻል ምን ይመክራሉ?

EK D

GAAFFII QORANNOO OGEESSOTA MIIDIYAAF

Ani barataa digrii lammaffaa Yuunivarsiitii **Kocaeli biyyaTurkii**, Mana Barumsaa Gaazexeessummaa, irratti‘Gahee Miidiyaan Barnoota Hammataa Guddisuu Keessatti Qabu: NABAD TV fi SRTV, Itiyoophiyaa’ irratti qorannon gaggeessaan jira. Kaayyoon gaaffilee kanaa gahee fi gumaacha gaazexeessitootaa fi dhaabbileen miidiyaa guddina barnoota hunda hammate keessatti qaban ilaalchisee ragaa walitti qabuudha. Haa ta’u malee, argannoon qorannoo daataa isin kennitan irraa argamu gartokkoon guutummaa digrii lammaffaa Gaazexeessummaaf kan oolu ta’a. Kanaafuu, gaaffilee akka guuttan tumsa gaarii akka gootan isin gaafadha. Deebiin keessan maqaa keessan dhoksuun ni qabama.

Baay'ee galatoomaa.

Hubachiisa

- Daataan kaayyoo qorannoo kanaa qofaaf kan oolu ta’a
- Maqaa fi teessoo keessan barreessuu hin barbaachisu
- Filannoo sirrii ta’a jettani yaaddan irratti mallatto“X” kaa’a

KUTAA TOKKO: ODEEFFANNOO DEMOGRAAFII

1. Saalli kee maali?

Dhiira ☐ Dubartii ☐ Kan biroo ☐

2. Kutaa umurii kam keessa jirtan?

15-20 ☐ 21-26 ☐ 27-35 ☐ 36-40 ☐ 40 fi isaa ol ☐

3. Buufata Televijiinii kam irratti hojjetu.

NABAD TV ☐ SRTV ☐

4. Sadarkaan barnootaa keessan maali?

Waraqaa Ragaa ☐ Dippiloomaa ☐ Digirii Jalqaba ☐ Digirii lammaffa ☐ PhD Kan biroo ☐

5. Kutaa hojii fi Itti Gaafatamummaa Kessaan?

Rippoortara ☐ Rippoortara Olaanaa ☐ Qopheessaa ☐ Gargaaraa Qopheessaa ☐

Daarektarii ☐ Qopheessaa Olaanaa ☐ Gulaalaa ☐ Manaajara Waliigalaa ☐ Itti aanaa

Manaajara ☐

6. Afaan kamni hojjetu?

Amariffa ☐ Afaan-Oromoo ☐ Af-Soomaali ☐ yoo kan biraa ☐

7. Hojii miidiyaa irratti muuxannoo waggaa meeqa qabdan?

1-4 ☐ 5-10 ☐ 11-15 ☐ 16-19 ☐ 20 olitti ☐

8. Kutaa kam keessatti hojjechaa jirtu?

A. Oduu fi Taateewwan Yeroo ☐

B. Beeksisa ☐

C. Sagantaa Barnootaa ☐

D. Bashannana ☐

E. Kanneen armaan olii keessaa lama ykn sadi ☐

KUTAA LAMA: MUUXANNOOWWAN BARNOOTA HAMMATAA IRRATTI ARGAMAN.

1. Waa'ee barnoota hunda hammataa beekumsa/leenjiin qabduu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
2. Gaaffiin armaan olii 'eeyyee' yoo ta'e, beekumsa/leenjii kee akkamitti madaaluu dandeessa?
Gadi aanaa ☐ Baayyee Gadi aanaa ☐ Giddugaleessa ☐ Ol'aanaa ☐ Baayyee
Ol'aanaa ☐ Baayyee gaarii ☐
3. Dhaabbata keessan keessa gaazexeessaan fedhii addaa qabu jiraa?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
4. Buufata Televijiinii keessan keessa sagantaan barnootaa jiraa?
Eeyyee ☐ Lakki ☐

5. Televijiiniin keessan maaliif ka'e?

- A. Oduu fi dhimmoota wayitaawaa ☐
- B. Barnootaa fi Kanneen Barnootan walqabatan ☐
- C. Aadaa fi Dhimmoota Hawaasummaa ☐
- D. Bashannana ☐
- E. Sagantaa amantii ☐
- F. A, B fi ☐
- G. Kan biro ☐
6. Buufata keessan keessatti rippoortara wirtuu barnootaa adda taataniti hojjataa jirtuu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
7. Namoota/ijoollee fedhii addaa qaban ykn hawaasa keessatti gareewwan adda baafaman ta'an kanneen manneen barnootaa ollaa jiranitti barachuu hin dandeenye irraa madda godhattanii beektuu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
8. Dhaabbata keessan keessatti sagantaaleen guddina barnoota walqixxummaa irratti xiyyeeffatan jiru?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
9. Yoo deebii keessan 'Eeyyee' ta'e, uwwisa keessan keessatti guddina barnoota hunda hammateef dursi kennamee jiraa?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
10. Barnootni Fedhii Addaa siif hiika maalii qaba? Mee yaada keessan as irratti ibsaa;

-
11. Sagantaa yeroo gabaasitu ykn gulaaltu uwwisa kee waliin dhimmoota mirga namoomaa ilaaltuu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐

12. Gaaffii armaan olii kanaaf deebii keessan 'Eeyyee' yoo ta'e mirga namoomaa armaan gadii keessaa kamtu irra caalaa oduu ykn uwwisa keessan wajjin wal qabata?
A. Mirga Barnootaa ☐
B. Mirgoota Hawaasummaa ☐
C. Mirga Siyaasaa ☐
D. Mirgoota Diinagdee ☐
E. Mirga Aadaa ☐
F. Kanneen armaan olii lamaa fi isaa ol ☐
G. Hin ibsamne ☐

13. Miidiyaan misooma barnootaa keessatti gahee qabaachuu/ta'uu danda'a jettanii amantuu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
14. Deebiin keessan 'Eeyyee' yoo ta'e, bal'ina gahee Televijiiniin keessan Guddina Barnoota Hammataa keessatti qabu akkamitti madaaltu?
Gadi Aanaa ☐ Baay'ee Gadi Aanaa ☐ Giddugaleessa ☐ Gaarii ☐ Baay'ee Gaarii ☐
Baay'ee Baayeessa ☐
15. Hojii waliigalaa miidiyaaleen/gaazexeessitoonni barnoota hunda hammate guddisuu keessatti hojjetan akkamitti madaaltu?

16. Miidiyaan barnoota hunda hammate guddisuuf uwwisa/yeroo qilleensaa/bakka gahaa kenna jettanii yaaddu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
17. Yoo deebiin keessan 'Lakki' ta'e, sababoonni maal ta'a/maali jettanii yaaddu?

18. Seenaa namoota fedhii addaa qaban ykn gareewwan hawaasa keessatti adda baafamaa ta'an waliin walqabatu yeroo gabaastu gufuuwwan isin mudachuu danda'an jiruu?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
19. Gaaffiin armaan oliif deebiin keessan 'Eeyyee' yoo ta'e akkamitti ibsuu barbaaddu;

20. Barnoota hunda hammate guddisuu waliin walqabatee mata dureewwan gurguddoon miidiyaa maal fa'adha?

21. Barnoota hunda hammate guddisuu keessatti hanqinni miidiyaalee/gaazexeessitoonni qaban maal jettanii yaaddu?

22. Qabiyyeen miidiyaa keessanii odeeffattoota keessan (barattoota, Maatii, qondaaltota mootummaa fi dhaabbilee miti mootummaa) hunda hammate hubachuuf salphaadhaa?
Eeyyee ☐ Lakki ☐
23. Yoo deebiin keessan 'Eeyyee' ta'e, isin ykn miidiyaan keessan guddina barnoota hunda hammateef mala keessan/ maal fayyadamtan? Mee isaan keessa muraasa tarreessa;

24. Muuxannoo keessaniif, sagantaalee guddina Barnoota Hammataa irratti kennaman qopheessuu keessatti gufuun guddaan maali fa'adha?
A. Rakkoo maallaqa ☐
B. Hubannoo dhabuu ☐
C. Gufuuwwan seeraa ykn aadaa ☐
D. Ilaalcha gadhee hawaasaaf qabu ☐
E. Deeggarsa mootummaa irraa argachuu dhabuu ☐
F. Hundi isaanii ☐
G. Yoo kan biraa jirate, _____ .

25. Barnoota hunda hammate guddisuu keessatti gahee miidiyaan qabu fooyyessuuf maal gorsitu?

EK E

Görüşme soruları

1. Kapsayıcı eğitim anlayışınız nedir?
2. Medya kanalınızda yayınlanan bir eğitim programınız var mı? Cevabınız evet ise, programlarınızda özel eğitim eğitimini nasıl değerlendiriyorsunuz? Değilse, neden?
3. Kapsayıcı eğitimin desteklenmesinde medyanın bir rolü olabileceğini düşünüyor musunuz? Şayet evet ise? Nasıl?
4. Medyanızda kapsayıcı eğitimi teşvik etmeye ayrılmış herhangi bir program var mı? Cevabınız evet ise, onu nasıl tanıtıyor ve diğer programlardan benzersiz kılıyorsunuz?
5. Kapsayıcı eğitim anlayışının resmi (var olan) eğitimden daha iyi olduğuna inanıyor musunuz? Cevabınız evetse, bunun toplum için neden önemli olduğunu düşünüyorsunuz?
6. Kapsayıcı eğitim programı konusunda devlete ve topluma nasıl farkındalık kazandırıyor musunuz?
7. Medyanızın, ilgili kurumlara (hükümet, STK'lar ve toplum) iletilmesi gereken özel ihtiyaçları olan çocukların ve dezavantajlı grupların ortak eğitim ihtiyaçları ile ilgili haberler yapmasının bir anlamı var mı? Öyleyse nasıl? Hayır ise, neden?
8. Televizyonunuz, özel ihtiyaçları olan çocukları ve genel olarak toplumdaki marjinal grupların çocuklarını normal çocuklarla tipik okullara gitmeye teşvik ediyor mu veya başka türlü eğitim temelli motivasyon programlarına sahip mi? Evet ise, nasıl teşvik ediyor veya motive ediyorsunuz? Değilse, neden?
9. Özel gereksinimli ve dezavantajlı gruplara sahip çocukların ailelerini, kapsayıcı eğitimin, çocuklarının eğitim haklarını desteklediğini anlatabiliyor ve ya bu konuya onları ikna edebiliyor musunuz? Öyleyse, tutumlarını nasıl değiştirebilir, yaklaşımı kabul ettirebilir ve uygulayabilirsiniz? Değilse? Neden?
10. Kapsayıcı eğitimin teşviki ile ilgili haber yaparken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
11. Kapsayıcı eğitimi teşvik etmek için ne tür yaklaşımlar veya yöntemler kullanıyorsunuz ve bunları nasıl uyguluyorsunuz?
12. Medyanın/gazetecilerin genel eğitimi ve kapsayıcı eğitimi teşvik etmedeki rolüne ilişkin özel olarak ne tavsiye edersiniz?

Interview Questions

1. What is your understanding concept about inclusive education?
2. Do you have a televised educational program in your media station? If yes, how do you consider special needs education in your programs? If not, why?
3. Do you think that media can have a role in inclusive education promotion? If yes? How?
4. Is there any program in your media devoted to promote inclusive education? If yes, how do you promote it and make it unique from other programs?
5. Do you believe that the concept of inclusive education approach is better than the formal education? If agreed, what is your belief towards its paramount importance for the society?
6. How do you give awareness to the government and society about inclusive education program?
7. Is there any point that your medium broadcasts stories related with the common educational needs of children with special needs and the disadvantaged groups that need to be covered to the concerned bodies (government, NGOs and society)? if so, how? If no, why?
8. Does your television encourage or have other educationally based motivational programs for children with special needs and those of the marginalized groups in the society as general to attend typical schools with normal children? if yes, how do you encourage or motivate? If not, why?
9. Do you make the family of children with special needs and disadvantaged groups, understand that inclusive education supports the rights of their children to education? If so? How can you change their attitude, make them accept and implement the approach? If not? Why?
10. What are the challenges you face while reporting stories related with inclusive education promotion?
11. What kind of approach/es or methods do you apply for promoting inclusive education and how do you apply them?
12. What would like to recommend the media/journalists' role in promoting general education and inclusive education, exclusively?

Ek G**Önemli görüşülen Kişilerin liste (KII)**

Say ı	İsim	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Seviyesi	İş yeri	Unvan	Deneyim	Telefon numarası
1.	Abdi Ömer	Erk.	35	YL.	SRTV	Müd. yardımcı sı	15 yıl	+251910517544
2.	Abdifatah Muhammed	Erk.	32	Lisans	SRTV	Yönetici	7 yıl	+251915055425
3.	Bişar Muhammed	Erk.	27	YL	NABA D TV	Yönetici	5 yıl	+25120831084
4.	Hamdi Muhammed	Erk.	24	Lisans	SRTV	Takım Lideri	5 yıl	+251915234990
5.	Muhsin Muhammed	Erk.	33	Lisans	NABA D TV	Müdür	6 yıl	+251911277472

EK H

Aşağıdaki görüntüler çalışmanın amacının bir parçası olmasa da çalışmanın geçerliliğini desteklediği görülmektedir.

(SRTV) **Resim I: “ Barnaamijka Talo ”**nun görsel-işitsel çekimlerinden alınan fotoğraf

“Somali Bölgesi'nde kaliteli eğitim nasıl geliştirilebilir?” konulu Wadaag ” (Paylaşımli Tavsiye Programı) (24/06/2022)SRTV).

Resim II: “ Talo Wadaag”nun görsel-işitsel çekimlerinden alınan fotoğraf “Somali Bölgesi'nde kaliteli eğitim nasıl geliştirilebilir?” konulu Wadaag ” (Paylaşımli Tavsiye Programı) (24/06/2022). https://www.youtube.com/watch?v=62aDh7wRJQs&t=1698s&ab_channel=SRTVSomaliregiontv

(SRTV) **Resim III:** Barnaamijka Waxbarashada (Eğitim Programı), 12/02/2025

https://www.youtube.com/watch?v=YXxPHFnJvRY&ab_channel=SRTVSomaliregiontv

Özgeçmiş

İlk, orta ve lise eğitimini Tamale'de tamamladı. 2017 yılında Jigjiga Üniversitesinden Gazetecilik ve iletişim konusunda uzmanlaşarak lisans derecesi ile mezun oldu. Mezun olduktan sonra, Jigjiga Üniversitesinde öğretmen yardımcısı olarak 2 hizmet yaptı. YTB Burslarını kazandıktan sonra 2019 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimleri Gazetecilik Yüksek Lisans eğitimi için taşındı.

